

TÜRKİYE'DE

GENÇLERİN

İYİ OLMAHALI

SAHA

ARAŞTIRMASI

BULGULARI

EMRE ERDOĞAN

TÜRKİYE'DE GENÇLERİN İYİ OLMA HALİ
SAHA ARAŞTIRMASI BULGULARI

EMRE ERDOĞAN

İÇİNDEKİLER

Şekil Listesi	vii
Tablo Listesi	ix

Habitat Derneği Sunuş Sezai Hazır	xi
Yazar'ın Sunuşu Emre Erdoğan	xv

Birinci Bölüm: ÖZET BULGULAR	1
------------------------------------	---

YAŞAMDAN MEMNUNİYET VE GELECEKTEN UMUT	3
--	---

1. MADDİ DURUM:	3
1.1. Çalışma Durumu	3
1.2. Maddi Gelir, Borçlar ve Göreli Yoksunluk	4
1.3. Maddi Durumdan Memnuniyet	5
2. EV / ÇEVRE:	5
3. EĞİTİM:	6
3.1. Alınan Eğitimin Değerlendirilmesi	6
3.2. Kültürel Tüketim	7
4. SAĞLIK:	7
4.1. Sağlık Konusunda Öz Değerlendirme	7
4.2. Yaşam Tarzları	7
5. İLİŞKİLER:	8
5.1. Aile ve Arkadaşlarıyla İlişkileri	8
5.2. Gençlerin Evdeki İş Yükleri	8
6. GÖNÜLLÜLÜK VE KATILIM:	9
6.1. Gönüllülük	9
6.2. Katılım	10
6.3. Yetkinlik	10
7. KENTTE YAŞAM VE GÜVENLİK:	10
7.1. Güvenlik	10
7.2. Kent İçi Ulaşım	10
7.3. Kentte Yaşamaktan Memnuniyet ve Hemşerilik Hissi	11

İkinci Bölüm: KAVRAMSAL ÇERÇEVE ve YÖNTEM	13
---	----

2.1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE: "İYİ OLMA HALİ"	15
2.2. KURAMSAL TARTIŞMALAR	16

2.2.1. Öznel İyi Olma Hali	16
2.2.2. Demografik Değişkenler	16
2.2.3 Sağlık	17
2.2.4. Madde Kullanımı	17
2.2.5 İlişkiler ve Yaşam Memnuniyeti	17
2.3. GENÇLER ve ÇOCUKLARDA İYİ OLMA HALİ ALANLARI	18
2.3.1. Maddi Göstergeler	18
2.3.2. Aile ve İlişkiler	19
2.3.3. Sağlık Kriterleri	19
2.3.4. Eğitim	19
2.3.5. Riskli Davranışlar	20
2.3.6. Çevre	20
2.4. TÜRKİYE ÇALIŞMALARI	22
2.5. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ.....	23

Üçüncü Bölüm: BULGULAR 25

3.1. GENÇLERİN YAŞAMDAN MEMNUNİYETLERİ ve GELECEKTEN UMUTLARI.....	27
3.2. MADDİ DURUM	30
3.2.1. Çalışma Durumu	30
3.2.2. Gençlerin Aylık Gelirleri ve Belirleyicileri	34
3.2.3. Borçluluk ve Göreli Yoksunluk	37
3.2.4. Maddi Durumdan Memnuniyet	40
3.3. EV VE ÇEVRE	41
3.4. EĞİTİM	45
3.5. SAĞLIK	51
3.6. İLİŞKİLER.....	57
3.7. GÖNÜLLÜLÜK ve KATILIM	64
3.8. KENTTE YAŞAM ve GÜVENLİK	71
3.8.1. Kent İçi Güvenlik	72
3.8.2. Kent İçi Ulaşım	73

Dördüncü Bölüm: MEDYA KULLANIMI ve DEMOGRAFİ..... 77

4.1. SOSYAL MEDYA KULLANIMI.....	79
4.2. DEMOGRAFİ.....	84

Ekler: İstatistiksel Tablo ve Grafikler..... 87

KAYNAKÇA	107
-----------------------	------------

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 3.1. Gençlerin Yaşamdan Memnuniyeti.....	27
Şekil 3.2. Gençlerin Yaşamdan Memnuniyet ve Çalışma Durumu.....	28
Şekil 3.3. Gençlerin Gelecekte Umudu	29
Şekil 3.4. Gençlerin Yaşamdan Umudu ve Çalışma Durumu.....	29
Şekil 3.5. Gençlerin Çalışma Durumu.....	30
Şekil 3.6. Çalışan Gençlerin Çalıştıkları Pozisyon.....	31
Şekil 3.7. Çalışanların Çalışma Süresi ve Çalıştıkları İş Yeri Sayısı (yıl)	32
Şekil 3.8. Gençlerin Girişimcilik Eğilimi ("Kendi İşimi Kurmak İsterim" Yanıt Verenlerin Oranı)	32
Şekil 3.9. Gençlerin İş Bulma Konusundaki Kaygıları ("... İş Bulmak Zor Olur" Yanıt Verenlerin Oranı)	33
Şekil 3.10. İş Bulmanın Önündeki Engeller (Belirtenlerin Oranı, 2 Yanıt)	34
Şekil 3.11. Gençlerin Aylık Gelirleri	35
Şekil 3.12. Gençlerin Aylık Gelirleri ve Medeni Durumları	35
Şekil 3.13. Gençlerin Aylık Gelirleri ve Çalışma Durumları.....	36
Şekil 3.14. Gençlerin Borçluluk Durumları ("Hiç Borcum Yok" Yanıtları)	37
Şekil 3.15. Gençlerin Rahatça Bir Hayat Sürebilmeleri İçin İhtiyaç Duydukları Gelir (Ortalama Değerler)	38
Şekil 3.16. Gençlerin Göreli Yoksunlukları (İhtiyaç Duyduğu Gelir, Elindeki Gelirden Fazla Olanların Oranı)	39
Şekil 3.17. Gençlerin Mutluluk Derecesi ve Göreli Yoksunluk ("Memnunum" Yanıtlarının Oranları).....	39
Şekil 3.18. Gençlerin Maddi Durumlarından Memnuniyet Derecesi ("Memnunum" Yanıtlarının Oranları) ...	40
Şekil 3.19. Gençlerin Maddi Durumlarından Memnuniyet Derecesi ("Memnunum" Yanıtlarının Oranları) ...	41
Şekil 3.20. Gençlerin Yaşadıkları Yer	42
Şekil 3.21. Gençlerin Yaşadıkları Ortamı Değerlendirmeleri ("Rahatsız Ediyor" Yanıtlarının Oranları)	43
Şekil 3.22. Gençlerin Yaşadıkları Kenti Değerlendirmeleri ("Memnumum" Yanıtlarının Oranları).....	44
Şekil 3.23. Kentten Memnuniyetin Boyutları ve Demografik Değişkenler (Endeks Ortalamaları)	44
Şekil 3.24. Eğitimine Devam Edenlerin Okudukları Okullar	45
Şekil 3.25. Okudukları Okullar ve Okullarından Memnuniyet Derecesi	46
Şekil 3.26. Gençler Arasında Sınıf Tekrarlamış Olanların Oranı	48
Şekil 3.27. Akademik Başarı, Yaşamdan Memnuniyet ve Eğitimden Memnuniyet Arasındaki İlişki	49
Şekil 3.28. Gençlerin "Kültürel" Tüketimleri	49
Şekil 3.29. Gençler ve Sağlık Öznel Değerlendirmeleri ("Evet" yanıtı verenlerin oranı)	52
Şekil 3.30. Gençlerin Yaşam Tarzları ("Haftada Bir ve Daha Sık" Yanıtlarının Oranı)	53
Şekil 3.31. Yaşam Tarzlarının Boyutları ve Demografik Değişkenler (Endeks Ortalamaları)	56
Şekil 3.32. Gençlerin Sağlık Durumlarından Memnuniyetleri ve Demografik Değişkenler ("Memnumum" Yanıtı Verenlerin Oranı).....	56

Şekil 3.33. Gençlerin İlişkilerini Değerlendirmeleri ("Geçerlidir" Yanıtı Verenlerin Oranı)	57
Şekil 3.34. İlişkilerin Boyutları ve Demografik Değişkenler (Endeks Ortalamaları).....	58
Şekil 3.35. Gençlerin Aileleriyle İlişkileri ("Haftada Bir ve Daha Sık" Yanıtlarının Oranı).....	59
Şekil 3.36. Gençlerin Arkadaşlarıyla İlişkileri ("Haftada Bir ve Daha Sık" Yanıtlarının Oranı)	61
Şekil 3.37. Gençler ve Evdeki İş Yükleri (Düzenli Olarak Yapanların Oranı)	63
Şekil 3.38. Gençlerin Gönüllülükleri	65
Şekil 3.39. Gönüllü Gençlerin Yaşadıkları Zorluklar ("Evet, Yaşadım" Yanıtlarının Oranı).....	66
Şekil 3.40. Gönüllülük Yapmama Nedenleri (Belirtenlerin Oranı).....	66
Şekil 3.41. Gençlerin Sivil Toplum Kuruluşlarına Üyelikleri	67
Şekil 3.42. Ailelerin ve Gençlerin Gönüllülük ve Üyelik Oranları Arasındaki İlişki ("Evet" Yanıtı Verenlerin Oranı)	68
Şekil 3.43. Gençlerin Siyasal ve Sivil Katılımı ("Yaptım" Yanıtlarının Oranı)	69
Şekil 3.44. Gençlerin Yetkinliği ("Katılıyorum" Yanıtlarının Oranı)	70
Şekil 3.45. Gençler Yaşadıkları Yerde Kendilerini Güvende Hissediyorlar mı? ("Güvende Hissediyorum" Yanıtı Verenlerin Oranı)	72
Şekil 3.46. Yaşadıkları Yerde Güvende Hissetme ve Medeni Durum ("Güvende Hissediyorum" Yanıtı Verenlerin Oranı)	72
Şekil 3.47. Ulaşım Olanakları ve Trafikten Memnuniyet ("Memnunum" Yanıtı Verenlerin Oranı)	74
Şekil 4.1. Gençlerin Sosyal Medya Kullanımı ("Haftada Bir ve Daha Sık Kullanıyorum" Yanıtlarının Oranı)	79
Şekil 4.2. Gençlerin İnternete Erişim Araçları ("Haftada Bir ve Daha Sık Kullanıyorum" Yanıtlarının Oranı)	81
Şekil 4.3. Gençlerin İnternette Yaptıkları ("Haftada Bir ve Daha Fazla Yapıyorum" Yanıtlarının Oranı)	81
Şekil 4.4. Gençlerin En Çok İzledikleri TV Kanalları (Belirtilen Kanalların Oranı)	82
Şekil 4.5. Gençlerin Yerel Hizmetlerle İlgili Bilgi Kaynakları ve Kaynaklara Güveni ("Sık ve Zaman Zaman Bilgi Alıyorum" İle "Güveniyorum" Yanıtlarının Oranları).....	83
Şekil 4.6. Televizyondan Seçimlerle İlgili Bilgi Alma	84
Şekil 4.7. Medeni Hal	84
Şekil 4.8. Ebeveynlerin Eğitim Düzeyi	85
Şekil 4.9. Toplam Aylık Hane Halkı Geliri	86
Ek Şekil 1. Eğitimden Memnuniyet ve Yaşamdan Memnuniyet Arasındaki İlişki	95
Ek Şekil 2. Kültürel Tüketimden Memnuniyet ve Yaşamdan Memnuniyet Arasındaki İlişki	96
Ek Şekil 3. Sağlıktan Memnuniyet, Yaşam Tarzları ve Yaşamdan Memnuniyet Arasındaki İlişki	98
Ek Şekil 4. İlişkilerden Memnuniyet ve Yaşamdan Memnuniyet Arasındaki İlişki	100
Ek Şekil 5. İlişkilerden Memnuniyet ve Yaşamdan Memnuniyet Arasındaki İlişki	100
Ek Şekil 6. Güvenlik ve Yaşamdan Memnuniyet Arasındaki İlişki	106
Ek Şekil 7. Yaşamdan Memnuniyet ve Kentten Memnuniyet	106

TABLO LİSTESİ

Tablo 2.1.	Global Gençlerin İyi Olma Hali Endeksi: Alan ve Göstergeler	21
Tablo 2.2.	Anket Sayıları	23
Tablo 3.1.	Alınan Eğitimin Unsurlarından Memnuniyet "(Memnunum" Diyenlerin Oranı)	47
Tablo 3.2.	Gençlerin Kültürel Tüketimleri ve Medeni Durumları ("Ayda Birkaç Kez" ve "Haftada Bir ve Daha Sık" Yanıtlarının Toplamı)	50
Tablo 3.3.	Gençlerin Kültürel Tüketimleri ve Çalışma Durumları ("Ayda Birkaç Kez" ve "Haftada Bir ve Daha Sık" Yanıtlarının Toplamı)	50
Tablo 3.4.	Gençlerin Öznel Sağlık Değerlendirmeleri ve Medeni Durumları ("Var" Yanıtlarının Oranı).....	52
Tablo 3.5.	Gençlerin Öznel Sağlık Değerlendirmeleri ve Çalışma Durumları ("Var" Yanıtlarının Oranı).....	53
Tablo 3.6.	Gençlerin Yaşam Tarzları ve Medeni Durumları ("Haftada Bir ve Daha Sık" Yanıtlarının Oranı)	54
Tablo 3.7.	Gençlerin Yaşam Tarzları ve Çalışma Durumları ("Haftada Bir ve Daha Sık" Yanıtlarının Oranı)	55
Tablo 3.8.	Gençlerin Aileyle İlişkileri ve Medeni Durumları ("Haftada Bir ve Daha Sık" Yanıtlarının Oranı)	60
Tablo 3.9.	Gençlerin Aileyle İlişkileri ve Çalışma Durumları ("Haftada Bir ve Daha Sık" Yanıtlarının Oranı)	60
Tablo 3.10.	Gençlerin Arkadaşlarıyla İlişkileri ve Medeni Durumları ("Haftada Bir ve Daha Sık" Yanıtlarının Oranı)	62
Tablo 3.11.	Gençlerin Arkadaşlarıyla İlişkileri ve Çalışma Durumları ("Haftada Bir ve Daha Sık" Yanıtlarının Oranı)	62
Tablo 3.12.	Gençlerin Evdeki İş Yükleri ve Medeni Durumları (Düzenli Olarak Yapanların Oranı)	64
Tablo 4.1.	Gençlerin Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları, Yaşları, Medeni ve Çalışma Durumları	80
	("Haftada Bir ve Daha Sık Kullanıyorum" Yanıtlarının Oranı)	
Ek Tablo 1.	Gelirin Belirleyicileri (Ordinal)	89
Ek Tablo 2.	Yaşamdan Memnuniyetin Belirleyicileri (Ordinal)	90
Ek Tablo 3.	Yaşamdan Memnuniyetin Belirleyicileri- Görelî Yoksunluk Dâhil (Ordinal).....	91
Ek Tablo 4.	Maddî Durumdan Memnuniyetin Belirleyicileri- Görelî Yoksunluk Dâhil (Ordinal)	92

Ek Tablo 5. Yaşamdan Memnuniyetin Belirleyicileri Göreli Yoksunluk ve Maddi Durumdan Memnuniyet Dâhil (Ordinal)	93
Ek Tablo 6. Yaşamdan Memnuniyetin Belirleyicileri- Kentten Memnuniyet (Ordinal)	94
Ek Tablo 7. Kültürel Tüketimden Memnuniyetin Belirleyicileri (Interval)	95
Ek Tablo 8. Öznel Sağlık Değerlendirmesinin Belirleyicileri (Interval)	96
Ek Tablo 9. Yaşamdan Memnuniyetin Belirleyicileri- Yaşam Tarzları (Ordinal)	97
Ek Tablo 10. Yaşamdan Memnuniyetin Belirleyicileri- İlişkiler (Ordinal)	99
Ek Tablo 11. Yaşamdan Memnuniyetin Belirleyicileri- Evdeki İş Yükü ve Medeni Durum (Ordinal).....	101
Ek Tablo 12. Katılımın Belirleyicileri (Lineer)	102
Ek Tablo 13. Yetkinliğin Belirleyicisi (Olanaklar) (Lineer).....	103
Ek Tablo 14. Yaşamdan Memnuniyetin Belirleyicileri – Katılım ve Yetkinlik (Ordinal)	104
Ek Tablo 15. Yaşamdan Memnuniyetin Belirleyicileri – Yaşanılan Mahallede Güvende Hissetme (Ordinal)	105

HABİTAT DERNEĞİ SUNUŞ

Sezai Hazır

Habitat Derneği olarak 1994’de çıktığımız yolculuğumuzda hedefimiz Türkiye’deki gençler ile dünyanın farklı ülkelerindeki gençler arasında bir iletişim köprüsü kurmaktır. Bugün gelinen noktada bu hedefi gerçekleştirmenin mutluluğunu yaşıyoruz. 1994 yılında doğanlar bugün sınır tanımayan gönüllüler olarak Türkiye’nin her noktasında farklı projelerde yer almaktadır. 23 yıllık bu yolculuğumuzda Türkiye’nin 81 ilinde 1 milyon 300 bin gencin hayatına dokunduk. Gençlerin bir kısmıyla kapasite geliştirici eğitimlerle bir araya geldik, uluslararası süreçleri yine gençlerin aktif katılımıyla takip ettik ve ofisimizde gençlere profesyonel çalışma imkanları sunduk. O dönemlerde bizimle beraber olan arkadaşların bugün rol model olarak topluma ilham vermesi bizi mutlu ediyor.

Habitat Derneği 23 yıllık çalışma programında yeni bir örgütlenme, yeni bir yaklaşım ve yeni bir davranışı esas aldı. Şeffaf, ekip çalışmasına inanan, topluma rağmen değil hedef grubuyla beraber katılımcı planlamaya özen gösteren bir uygulama okulu olan Habitat bugün yüzlerce mezun vererek gençlere yeni kariyer fırsatları sunmaktadır.

1996 Habitat II Kent Zirvesi bizim için küresel süreçleri takip etmenin ne kadar önemli olduğunu ve küresel gündemlerde alınan kararların uygulanması için sivil toplum kuruluşlarına düşen rolleri hatırlattı. Zirve bununla birlikte gençlik alanında yapılan çalışmaların hafızasının oluşturulması ve arşivlenmesinin de önemini ortaya çıkardı.

Türkiye’de gençlik alanında birçok çalışma yapılmasına rağmen bu alanda yapılan kapsamlı bir gençlik araştırması yoktu. Bu durum gerçekleşen bazı projelerin gençlere rağmen yapılan toplum mühendisliğine dönüşmesine yol açıyordu. Bu yüzden Habitat Derneği olarak Türkiye’de gençlerin iyi olma haline yönelik bir araştırma yaptık ve raporunu sizlere sunuyoruz.

Bu rapordaki amaçlarımızdan birisi Türkiye’deki gençlerle ilgili yürütülen çalışmaları gençlerin bakış açılarıyla test etmektir. Bir diğer amacımız da özellikle gençlik alanında yapılan hizmetlerin ölçümlemesini sağlamaktır.

Biliyorsunuz 2006 yılına kadar Türkiye'deki 18 yaş ve üzeri gençler oy kullanıyorlardı ama 30 yaşına kadar seçilme hakları yoktu. 19 yaşında askere gönderdiğimiz ve vatanımızı emanet ettiğimiz gençler 20li yaşlarda öğretmen veya doktor olarak, çocuklarımızın geleceği ve sağlığını zın güvencesi oldukları halde bu gençler siyasete katılımda yaş engeli ile karşı karşıya geliyorlardı. Demokrasinin olmazsa olmaz koşulunun seçme ve seçilme yaşının eşitlenmesi olduğuna inandık. Gençlerin 18 yaşında oy verip 30 yaşında seçilebiliyor olması karar alma süreçlerine dahiliyet konusunda önemli engeller oluştuyordu. 2006 yılında Ulusal Gençlik Parlamentosu üye kuruluşlarının özverili çalışmalarıyla bir kampanya başlattık. Bu kampanya ile seçilme yaşının 25'e düşürülmesi konusunda çok ciddi bir yol kat ettik.

Yürütülen kampanya ve çalışmalar sonucunda 2006 yılında Türkiye'de seçilme yaşı 25'e düşürüldü. Bu süreçte Habitat Derneği'nin ve Ulusal Gençlik Parlamentosu'nun çok büyük bir payı olduğunu düşünüyorum. Tüm siyasi partilere yönelik bir kampanya yürüttük ve anayasa değişikliğini elde ettik. Bununla yetindik mi? Hayır. 3 yıl önce yerel yönetim seçimlerinde Genç Dostu Kentler Kampanyası'nı başlattık. Kampanya öncesinde birçok yerel yönetim "genç dostuyum, çevre dostuyum, kadın dostuyum" söylemine sahipti, fakat bunun bir ölçümleme aracı yoktu. "Neye göre genç dostuyuz? Neye göre kadın dostuyuz? Neye göre çevre dostuyuz?" sorularının cevabını bulmayı amaçladık.

Hiçbir siyasi parti ayrımı gözetmeksizin tüm belediye başkan adaylarına iyi niyet sözleşmelerimizi sunduk. 270 belediye başkan adayıyla genç dostu kentler protokolünü imzaladık. Protokolü imzalayan adaylar arasından 67 belediye başkanı seçimi kazandı. Seçimi kazananlara baktığımızda 4 farklı siyasi partiden de kazanan büyükşehir belediye başkanları, il belediye başkanları ve ilçe belediye başkanları olduğunu görüyoruz. Seçimler gerçekleştikten sonra imzalanan protokollerin gereğinin yerine getirilmesi konusunda takip sürecini başlattık. Elinizdeki bu rapor bir anlamda kentlerde ve Türkiye'de gençlerin istekleriyle kamu hizmetleri arasındaki bir ölçümlemeyi ortaya koyuyor. Bir sonraki aşama olarak bir kentin genç dostu olabilmesi için neler yapması gerektiği konusunda bir yol haritası oluşturmak istiyoruz.

Araştırma sonuçlarını incelediğimiz zaman, Türkiye gibi genç bir ülkede hala yol almamız gereken birçok sürecin varlığı göze çarpıyor. Bununla birlikte gençlerin yaşadıkları ülkede mutlu oldukları ve bulundukları kentlere yönelik aidiyetlerinin oldukça yüksek olduğu görülüyor. Bir diğer taraftan gençlerin beklentileri gelişmiş ülkelere göre bir hayli düşük düzeyde bulunuyor.

Siyasi katılımın beklenenin çok altında (%7) olduğu görülüyor. Bu da artık gençlerin geleneksel örgütlenme yapılarına olan ilgisinin zayıf olduğunu ve bu konuda yeni modellerin geliştirilmesi gerekliliğini ortaya koyuyor. Ayrıca gençlerin %78'inin siyasetle olan ilişkiyi yalnızca gidip oy vermek olarak algıladığı görülüyor.

Araştırmada öne çıkan başlıklardan bir tanesinin de "katılım" olduğu gözlemleniyor. Gençlerin herhangi bir derneğe, spor kulübüne veya siyasi partiye üye olma oranlarının %7 olduğunu görüyoruz. Araştırma ayrıca gönüllük oranlarına bakıldığında mevcut verilere göre herhangi bir artış olmadığını, oranın hala %5 seviyelerinde seyrettiğini ortaya koyuyor. Demokrasinin en temel göstergelerinden biri bir toplumun ne kadar fazla sivil toplum kuruluşuna üye olduğu ve ne kadar çok gönüllü faaliyetler yürüttüğüdür. Türkiye'de bu konuda atılması gereken daha çok adım olduğunu düşünüyorum.

Gençlerin kendilerini güvende hissedip hissetmediklerine ilişkin soruya gençlerin çoğunluğu kısmen kendilerini güvende hissettikleri yanıtını veriyor. Gençler içerisinde bulundukları şehirleri seviyorlar fakat iş bulma ve geleceğe yönelik planlar yapma konularında ciddi umutsuzluklara sahiptirler.

Bu araştırma uzun yıllardır birçok projemizin ortaya çıkardığı sosyal etkiyi bir rapor halinde sunuyor. Birçok akademisyenin ve sivil toplum kuruluşunun yararlanması için bir kaynak oluşturmasını ümit ettiğimiz araştırmayı İstanbul Bilgi Üniversitesi'nden Doç. Dr. Emre Erdoğan ve Infakto RW Araştırma Şirketi gerçekleştirdi.

Ben bu raporun kamu kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, ilgili tüm diğer aktörler ve Türkiye'deki gençler açısından önemli bir belge olduğunu düşünüyorum.

Habitat Derneği olarak bundan sonra en az 2 yılda bir gençlere yönelik bu araştırmalarımızı devam ettirerek gençlere rağmen değil gençlerin düşüncelerini ve beklentilerini esas alarak çalışmalarımıza devam edeceğiz.

YAZARIN SUNUŞU

Emre Erdoğan

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre Türkiye nüfusunun yüzde 24'ü 15-29 yaş dilimlerinde, başka bir deyimle yaklaşık 20 milyon genç ülkemiz sınırlarında yaşıyor. 10 yıl sonra, 2027 yılında da gençlerin sayısı 20 milyon civarında olacak, nüfus içerisindeki oranları uzayan ortalama ömür nedeniyle azalsa da... OECD ülkeleri arasında bu orana yaklaşan ülke sayısı çok az: Kolombiya, Meksika ve İsrail. Avrupa Birliği'nde yüzde 16, Fransa'da yüzde 18 ve Almanya'da yüzde 16. Nüfus büyüklüğü de göz önünde tutulduğunda, Türkiye'nin çoğu Avrupa ülkesinden büyük bir genç nüfusa sahip olduğu ve bununla bölgesinde benzersiz bir konumda olduğunu söyleyebiliriz. Doğal olarak, genç nüfusun karşılaştığı sorunların ve ihtiyaç duyulan çabanın da büyüklüğü karşılaştırılabilir değil.

The Commonwealth tarafından derlenen Gençlik Gelişmişlik Endeksi (Youth Development Index), dünyadaki 179 ülkedeki gençlerin durumlarını inceleyerek, 18 kritere dayanan bir sıralama yapmakta. 2016 yılı verilerine göre 170 ülke arasında Türkiye 62. sırada yer alıyor. Sağlıkta Türkiye'nin sıralaması 31., eğitimde 49., iş fırsatları ve istihdamda 71., Sivil katılımı 177., siyasi katılımı 100. sırada olmamıza karşın, "yüksek" Gençlik Gelişmişlik Endeksi ülkeleri sıralamasına girmekteyiz. Bu endekste ön sıraları işgal eden ülkeler Almanya, Danimarka, Avusturalya, İsviçre ve Birleşik Krallık; endeksin İnsani Gelişmişlik Endeksi ile 0.85 korelasyona sahip olması göz önünde tutulursa, sıralamadaki yerimizin şaşırtıcı olmadığını söyleyebiliriz.

Tıpkı UNDP'nin İnsani Gelişmişlik Endeksi (71/188), Cinsiyet Eşitliği Endeksi (69/188); OECD'nin Better Life Index'i (36/38) ve Social Progress Imperative'in Social Progress Index'i (61/128) gibi; bu endeks de Türkiye'nin yerinin arzuladığımızdan geride olduğunu gösteriyor. Hedeflediğimiz "muasır medeniyetler seviyesine" erişebilmemiz için harcamamız gereken çaba çok fazla. Söz konusu gençlik olduğunda, bu çabayı daha da arttırmamız gerekiyor ki; sözü geçen sıralamalarda daha üst sıralarda yer alabilelim, gençlerimize ve çocuklarımıza hak ettikleri yaşamı sunabilelim.

Ülkemizde gençliğin durumunu tartışırken, bölgesel farklılıkların da büyüklüğünü göz önünde tutmamız gerekiyor. İstanbul'da yaşayan bir genç ile Batman'da yaşayan başka bir genç arasında yaşam kalitesi ve olanaklar açısından bazen ne yazık ki bir ömürde kapatılamaz farklar bulunuyor. Bu duruma şu anda ülkemizde misafir etmekte olduğumuz 1 milyondan fazla Suriyeli genci de eklersek; Türkiye'nin nasıl bir zor ödevle karşı karşıya olduğunu daha iyi anlayabiliriz.

Gençlerimizi, daha doğrusu geleceğimizi iyileştirmek için izleyebileceğimiz çok fazla politika aracı var, bunların büyük kısmı da makro düzeyde, yani ülke düzeyinde. Öte yandan, daha küçük ölçekte atabileceğimiz adımlar var, tıpkı işe kendi kapımızın önünü süpürmekle başlamak gibi. Habitat Derneği'nin İstanbul İsveç Başkonsolosluğu desteğiyle yürütmekte olduğu Genç Dostu Kentler Projesi de gençlerin yaşamını iyileştirmek için yerel düzeyde, belediyelerin ve yerel yönetimlerin nasıl politikalar geliştirebileceğini ve bunu da nasıl gençlerin katılımıyla yapabileceğini göstermeyi amaçlıyor. Böylelikle, makro politikaların orta ve uzun vadede hedeflerine erişmelerini beklemeden, kısa dönemde gençlerimize daha iyi bir yaşam sunmaya yönelik adımlar atılabilecek, üstelik bu adımlar gençlerin katılımıyla belirlenebilecek.

Türkiye'de Gençlerin İyi Olma Hali araştırması da bu projenin başlangıcında, durum tespiti yapmaya yönelik bir saha araştırması. Türkiye'de gençlere yönelik saha araştırmalarının sayısı artmaktayken, 1990'larda tek tük görülen veriye dayalı tartışmalar gittikçe yaygınlaşırken, bu araştırma çalışması tartışmaya sadece yeni veriler değil, özellikle gençlik alanında yeni bir kavramsal çerçeve de sunarak katkıda bulunmayı amaçlıyor: İyi Olma Hali.

'İyi Olma Hali' kişilerin temel alanlarda belli göstergeler üzerinden hem nesnel hem de öznel değerlendirmelerle memnuniyetini ve durumunu ortaya koyarak, yapabilirliklerini arttırmayı hedeflemektedir. Amartya Sen ve Martha Nussbaum tarafından geliştirilen 'Yapabilirlik Yaklaşımı', bireylerin sahip oldukları yapabilirlik kümelerine odaklanarak, özgürlüğü pozitif bir biçimde tanımlar. İnsani gelişim alanındaki çalışmalara temel oluşturan bu kavramsal çerçeveyi çalışmamızın odağı olan gençler açısından uyarladığımızda, sorumluz gençlerin yapabilirlikleri, sahip olduğu gerçek imkânların neler olduğu ve var olan haklarının ne derece yapabilirlikler haline dönüştüğüdür. Bütüncül bir biçimde farklı alanlara odaklanan 'İyi Olma Hali' gençlerin durumlarını gerçekçi bir biçimde ortaya koyarken, yapabilirlik perspektifi ise var olan koşulların tercihleri belirlemedeki rolünü de bize gösterir.

Araştırma çalışmasından elde ettiklerimizi sunarken İyi Olma Hali çerçevesini ve bu çerçevenin bize sağladığı alanları temel aldık. Türkiye'de yaşayan gençlerin durumlarını betimleyen istatistiklerin yanı sıra, hangi alanın, hangi göstergesinin gençleri iyi olma haline katkıda bulunacağını keşfetmek amacıyla bir dizi ileri istatistik tekniği de kullandık. Çalışmanın okunmasına kolaylık sağlaması amacıyla bu modelleri de çalışmanın ekleri arasında bulundurmayı tercih ettik. Doğal olarak bu kadar zengin bir verisetinin analiz edilebilmesinin sayısız alternatifi bulunmaktadır, eksik bıraktıklarımızı da ileride tamamlamayacağız.

Araştırma çalışması bulgularının, Türkiye'de yaşayan gençlerin iyi olma hallerine katkıda bulunacak politikaları geliştirilmesinde kullanılabilmesi çalışmanın en önemli katkılarından biri olacaktır. Doğal olarak, ilerleyen zamanlarda yürütülecek diğer araştırmalarla, iyi olma hali göstergelerindeki değişimin de gözlenmesi açısından da bu araştırmanın bir başlangıç olmasını umuyoruz.

Bu derece kapsamlı bir araştırma çalışmasının gerçekleşmesini başta **Sezai Hazır** olmak üzere Habitat Derneği'ne borçluyuz. Ekim 2016'da Kuşadası'nda araştırma formunun ilk hali üzerinde çalışan ve katkıda bulunan Danışma Kurulu üyeleri **Dr. İtir Akdoğan**, **Doç. Dr. Ulaş Bayraktar**, **Dr. Ali Ercan Özgür** ve **Fikret Toksöz** ve proje yöneticisi **Sevdanur Poslu**, tüm diğer Habitat Derneği çalışanlarıyla beraber geri bildirimleriyle soru formunun iyileştirilmesi konusunda katkıda bulundular. Proje süreci boyunca danışmanlığıyla bize yol gösteren **Doç. Dr. Pınar Uyan-Semerci** araştırmanın biçimlenmesini sağladı. Tabii ki araştırma çalışmasını yürüten **Infakto RW** ekibi, yüzyüze görüşmelerini yürüten yüze yakın anketöre ve araştırmaya katılan gençlere de teşekkür borçluyuz.

**TÜRKİYE'DE
GENÇLERİN
İYİ OLMA HALİ
RAPORU**

 habitat

Birinci Bölüm
ÖZET BULGULAR

Birinci Bölüm

ÖZET

BULGULAR

Araştırma çalışmasının bulgularını aşağıdaki gibi özetleyebiliriz:

YAŞAMDAN MEMNUNİYET VE GELECEKTEN UMUT

- Görüşülen gençlerin büyük çoğunluğu yaşamından memnundur, kadın ve erkekler arasında bu açıdan bir fark bulunmamaktadır. İş arayan gençler, yaşamlarından daha az memnundur.
- Gençlerin yüzde 71'i gelecekte umutludur, yaşamdan duyulan memnuniyet gelecekte duyulan umut arasında kuvvetli bir istatistiksel ilişki bulunmaktadır. İş arayan gençlerin gelecekte umudu diğer gençlere kıyasla daha azdır.

1. MADDİ DURUM:

1.1. Çalışma Durumu

- Gençlerin yarısından fazlası çalışmaktadır, kadınlar arasında çalışanların oranı biraz daha düşüktür. Erkeklerin yüzde 9'u iş aramaktayken, kadınların dörtte biri ne çalışmakta, ne okumakta ne de iş aramaktadır. Kadınların çalışmamalarının en önemli sebebi evde üstlenedikleri rollerdir.
- Çalışan gençlerin yüzde 80'i özel sektörde çalışmaktadır. 18-24 yaş dilimindeki gençler, 25-29 yaş dilimindeki gençlere göre daha hızlı iş değiştirmektedir.
- Çalışan gençlerin yüzde 80'i çalıştıkları işten memnundurlar, çalışılan işten memnuniyet ile yaşamdan memnuniyet arasında zayıf bir korelasyon (0.3) bulunmaktadır.
- Gençler arasında girişimcilik eğilimi yaygındır, erkeklerin yüzde 70'i, kadınların yüzde 57'si kendi işini kurmak istemektedir.

- Gençler yaşadıkları yerde iş bulabilmek konusunda kaygılıdır. Yaşadığı yerde iş bulmanın zor olacağını düşünen gençlerin oranı yüzde 70'ken; iş arayan gençlerde yüzde 86'ya kadar yükselmektedir.
 - İş bulmanın önündeki en önemli engel yaşanan yerde iş bulma olanaklarının sınırlı olmasıdır. İkinci sırada ücretlerin düşüklüğü gelmektedir.

1.2. Maddi Gelir, Borçlar ve Görelî Yoksunluk

- Gençlerin ortalama geliri 601-1500 TL aralığındadır. Çalışan gençlerin aylık gelirleri öğrencilere, iş arayanlara ve ev gençlerine kıyasla daha yüksektir. Aylık geliri belirleyen en önemli faktörler çalışmak, erkek olmak ve evli olmak gibi gözükmemektedir.
 - Gelirin en önemli kaynağı maaş ve aileden alınan harçlık olmaktadır.

Aylık ortalama gelirin yaşamdan memnuniyet üzerinde istatistiksel anlamlılık taşıyan bir etkisi bulunmamaktadır.

- Gençlerin yarısı herhangi birisine borçludur, bu oran çalışanlar arasında diğer gençlere kıyasla daha yüksektir.
 - En fazla borç bankaya (kredi kartı/tüketici ihtiyaç kredisi) ve arkadaşlarıdır.
 - Bankaya borçlu olan gençler, diğer gençlere göre yaşamlarından daha az memnundur.
- Gençlerin ihtiyaç duydukları gelir ile elde ettikleri gelir karşılaştırıldığında yüzde 68'inin **Görelî Yoksunluk** içerisinde oldukları görülmüştür.
 - Görelî yoksunluk, bekâr kadınlarda yüzde 72'ye kadar yükselmektedir.
 - İş arayan gençlerin dörtte üçü görelî yoksunluk çekmektedir.

Görelî Yoksunluk hisseden gençler diğer gençlere kıyasla yaşamlarından daha az memnundur.

1.3. Maddî Durumdan Memnuniyet

- Gençlerin yüzde 61'i maddî durumlarından memnundurlar. Bu oran iş arayan gençlerde yüzde 30'a kadar düşmektedir.
- Maddî durumdan memnuniyet arttıkça yaşamdan memnuniyet derecesi de artmaktadır.

Maddî durumdan memnuniyetin yanı sıra Görelî Yoksunluk da yaşamdan memnuniyeti belirleyen etkenler arasındadır.

2. EV / ÇEVRE:

- Gençlerin büyük çoğunluğu aileleriyle yaşamaktadır. Arkadaşlarıyla ev paylaşanların ya da yurttta yaşayanların oranı yüzde 11 civarındadır.
 - Öğrencilerin yüzde 82'si, iş arayan gençlerin yüzde 93'ü ve ev gençlerinin yüzde 87'si aileleriyle yaşamaktadır.
- Gençler yaşadıkları kenti değerlendirirken kişiler arası ilişkilerden genel olarak daha fazla memnun olduklarını göstermişlerdir.
- Öte yandan yaşadıkları kentin fiziksel altyapısından memnuniyet görece daha düşüktür:
 - Boş zaman geçirebilecekleri yerden memnun olanların oranı yüzde 61'ken, sinema/tiyatro gibi kültürel faaliyetlerin eksiliğinden şikâyet edenlerin oranı yüzde 50'ye ulaşmaktadır. Kütüphanelerden memnuniyet de yüzde 40 civarında kalmıştır.
 - Evliler bekârlara; iş arayanlar ve ev gençleri diğer gençlere kıyasla fiziksel altyapıdan daha az memnundur.

Fiziksel altyapıdan ve insanlar arası ilişkilerden memnuniyet arttıkça, gençlerin yaşamlarından memnuniyetleri de artmaktadır.

3. EĞİTİM:

3.1. Alınan Eğitimin Değerlendirilmesi

- Görüştüğümüz gençlerin yüzde 32'si eğitimlerine devam etmektedir. En fazla üniversite öğrencisi (üçte bir) ve Açık Öğretim'de okuyan gençlere rastlanmıştır.
- Öğrencilerin yüzde 8'i özel bir okulda, diğerleri devlet okullarında okumaktadır.
- Öğrenciler genel olarak aldıkları eğitimden memnundurlar. Yüksek lisans/doktora öğrencileri arasında memnuniyet oranı yüzde 88'e yükselmektedir.
 - Gençlerin aldıkları eğitimden memnuniyetleriyle yaşamlarından memnuniyetleri arasında 0.1'lik bir korelasyon bulunmaktadır.
- Öğrenciler, aldıkları eğitimin unsurlarını iki boyutta değerlendirmektedir:
 - Birinci boyut, okulun fiziksel olanakları -spor tesisleri, okulun bulunduğu çevre ve konumu, okulun bulunduğu çevrenin güvenliği, okuldaki kulüpler, kantin, yemekhane ve kütüphane- ile ilişkilidir.
 - İkinci boyutta fiziksel olmayan, hocalarla iletişim, alınan eğitimin yaşama katkısı ve bürokratik işlerin işleyişi gibi ilişkisel olanaklarla ilişkilidir.

Okulun fiziksel olanaklarından ve ilişkisel olanaklardan memnuniyet arttıkça alınan eğitimden memnuniyet artmaktadır. Eğitimden memnuniyetin derecesi arttıkça, yaşamdan memnuniyet de artmaktadır.

3.2. Kültürel Tüketim

- Gençlerin en sık yaptıkları kültürel faaliyetler sinemaya gitmek, kitap satın almak, film ya da müzik satın almaktır.
 - Hiç konsere gitmeyenlerin oranı yüzde 81'dir.
 - Evliler bekârlara göre daha az kültürel faaliyetlere katılmaktadır.
 - Öğrencilerin kültürel tüketimleri diğer gruplardan daha fazladır.
- Görüşülen gençlerin yüzde 70'i kültürel tüketimlerini yetersiz bulmaktadır.

Kültürel tüketim sıklığı arttıkça kültürel tüketim sıklığından memnuniyet artmaktadır. Kültürel tüketim sıklığının yaşamdan memnuniyet üzerinde dolaylı bir etkisi bulunmaktadır.

4. SAĞLIK:

4.1. Sağlık Konusunda Öznel Değerlendirme

- Gençlerin sağlık konularında öz değerlendirmelerine bakıldığında en fazla dişçiye gitmek (yüzde 17) ve psikolojik destek almak (yüzde 14) belirtilmiştir.
- İş arayan gençler ve ev gençleri diğer gençlere kıyasla daha fazla rahatsızlık çektiklerini belirtmişlerdir. Öğrenciler ve çalışanlar kendilerini daha sağlıklı görmektedir.
- Kendilerini daha sağlıksız gören gençler, yaşamlarından daha az memnundur.

4.2. Yaşam Tarzları

- Yaşam tarzlarına odaklandığımızda gençlerin yüzde 91'inin düzenli olarak kahvaltı ettiği, yüzde 93'ünün de düzenli olarak meyve yediği görülmektedir.
 - Evli kadınlar daha sağlıklı beslenmektedir, çalışanlar en az sağlıklı beslenen gruptur.
- Açık havada spor yapanların oranı yüzde 37, kapalı spor salonunda spor yapanların oranı yüzde 16'dır.
 - Bekâr gençler evlilere göre daha fazla spor yapmaktadır.
- En yaygın kötü alışkanlık gazlı içecek tüketmektir (haftada en az bir kere tüketenlerin oranı yüzde 75). Üçte ikilik bir kesim fast-food restoranlardan beslenmektedir. Sigara ve benzeri tütün ürünü tüketenlerin oranı yüzde 50'dir.
 - Erkekler kadınlara göre daha fazla tütün ürünü tüketmektedir.
 - Bekârlar evlilere göre daha fazla fast-food restoranlardan yemek yemektedir.
 - Alkol tüketimi de erkekler arasında daha yaygındır.

Gençlerin yaşam tarzları yaşamdan memnuniyetlerini etkilemektedir. Sağlıklı beslenmenin etkisi pozitifken; zararlı alışkanlıkların etkisi negatiftir. Daha fazla sağlık sorunu yaşayan gençler hem sağlıklarından hem de yaşamlarından daha az memnundur.

5. İLİŞKİLER:

5.1. Aile ve Arkadaşlarıyla İlişkileri

- Gençlerin büyük kısmı ailelerinden ve arkadaşlarından duygusal ve sosyal destek almaktadır (yüzde 90).
 - Bekâr gençlerin arkadaşlarıyla ilişkileri evli gençlerin ilişkilerine kıyasla daha güçlüdür.
 - Öğrencilerin diğer gruplara kıyasla daha güçlü arkadaşlık ilişkileri vardır.
- Yüzde 84'ü neşe ve kederini paylaşabileceği özel bir arkadaşı olduğunu söylemiştir.
 - Evli gençlerin özel ilişkileri bekâr gençlerle karşılaştırdığımızda daha güçlüdür.

Aileyle ve arkadaşlarla kurulan güçlü ilişkiler yaşamdan memnuniyeti arttırmaktadır. Özel ilişkileri daha güçlü olan gençlerin yaşamdan memnuniyetleri daha yüksektir.

- Gençlerin yüzde 90'ı aileleriyle yoğun bir ilişki içerisinde.
 - Bekâr erkeklerin aileleriyle ilişkileri diğer gençlere göre daha zayıftır.
 - Ev gençleri aileleriyle komşuları ya da diğer aile büyüklerini daha sık ziyaret etmektedir.
- Genç kadınların aileleriyle televizyon seyretmek, beraber yemek yemek gibi “ev içi” etkinlikleri diğer gençlere kıyasla daha fazla yaptığını görmekteyiz.
- Gezmeye gitmek, dışarıda yemek yemek ve beraber piknik yapmak gibi “ev dışı” etkinlikleri çalışan gençler daha fazla, ev gençleri daha az yapmaktadır.

Aileyle özellikle ev içinde geçirilen zaman, aileyle ilişkilerin güçlenmesine ve dolaşısıyla yaşamdan memnuniyetin artmasına yol açmaktadır.

- Gençlerin arkadaşlarıyla en sık yaptıkları etkinlikler dolaşmak (yüzde 74), kafeye gitmek (yüzde 55), kahveye gitmek (yüzde 21) ve maça gitmektir (yüzde 16).
 - Bekârlar evlilere; erkekler kadınlara göre arkadaşlarıyla daha fazla “dolaşmaktadır”.
 - Bekâr gençler kafeye evli gençlere kıyasla daha sık gitmektedir.
 - Maça gitmek ya da kahveye “çıkma” daha çok erkeklere ait bir etkinlik gibi gözük-mektir.
 - Genel olarak bekârlar ve öğrenciler arkadaşlarıyla daha sık vakit geçirmektedir.

Arkadaşlarıyla daha sık vakit geçiren gençler daha güçlü ilişkilere sahiptir, dolayısıyla da yaşamlarından daha memnundurlar.

5.2. Gençlerin Evdeki İş Yükleri

- Evdeki iş yüklerine baktığımızda genç kadınların, genç erkeklere göre çok daha fazla iş yüküne sahip olduğunu görmekteyiz.
 - Evli kadınlarla bekâr kadınlar arasında da evdeki iş yükü açısından farklar bulunmaktadır.

Evdeki iş yükü daha fazla olan gençler genel olarak yaşamlarından daha az memnundur. Kadınların iş yükü arttıkça yaşamdan memnuniyetleri de azalmaktadır.

6. GÖNÜLLÜLÜK VE KATILIM:

6.1. Gönüllülük

- Görüştüğümüz gençler arasında herhangi bir gönüllü faaliyette bulunanların oranı sadece yüzde 5'tir.
- Gönüllülüğün önündeki en büyük engel zaman bulmakta zorlanmış olmalarıdır.
 - Gönüllülükyapmayan gençler de zamanları olmadığı için gönüllülükyapmadıklarını belirtmişlerdir.
- Gençler arasında herhangi bir derneğe, spor kulübüne ya da siyasi partiye üye olanların oranı sadece yüzde 7'dir.
- Öğrenciler arasında derneğe üyelik yüzde 10'a yükselmektedir.
- Ebeveynleri herhangi bir derneğe üye olan gençler arasında derneğe üyelik oranı yüzde 33'e yükselmektedir.

6.2. Katılım

- Gençler arasında en yaygın sivil/siyasal etkinlik oy vermektir.
 - Siyasal partiye üyelik gibi geleneksel katılım gençler arasında yaygın değildir.
 - Barışçı gösterilere katılım yüzde 12, boykota katılım yüzde 6 civarındadır.
 - “Online” siyasal etkinliklere katılım da yüzde 8’in altında kalmıştır.
- Öğrenciler, öğrenci olmayanlara; yüksek gelirliiler düşük gelirliilere kıyasla daha fazla katılım göstermektedir.
- Göreli yoksunluk hissi taşıyan gençler arasında katılım daha yüksektir.

6.3. Yetkinlik

- Gençlerin yüzde 72’si ailelerin önemli kararlarda görüşlerine başvurduklarını söylemektedir.
- Yüzde 48’lik bir kesim yaşadıkları çevreyi dönüştürebilecekleri kanısındadır.
 - Evli kadınlarda çevreyi dönüştürebileceğini düşünenlerin oranı yüzde 21’dir.
- Erkekler, kadınlara göre kendilerini daha güçlü hissetmektedir.
- Evli erkekler ve çalışan gençler diğer insanlarla çalışabilme, yetkililerle görüşebilme gibi olanaklara daha fazla sahip olduklarını düşünmektedir.

Kendilerini çevrelerini dönüştürme konusunda yetkin/güçlü hisseden gençlerin yaşamdan memnuniyetleri daha yüksektir.

7. KENTTE YAŞAM VE GÜVENLİK:

7.1. Güvenlik

- Genç erkeklerin yüzde 30’u, genç kadınların yüzde 45’i yaşadıkları yerde hava karardıktan sonra kendilerini güvende hissetmemektedir.
- Bekâr kadınların yüzde 14’ü, evli kadınların yüzde 6’sı sokakta tacize uğradıklarını belirtmiştir.
- Evli erkekler arasında sokakta yan kesiciliğe ya da kapkaça maruz kaldığını belirtenlerin oranı yüzde 13’tür.

Güvenlik sorunları yaşayan gençler yaşadıkları çevreyi daha güvensiz bulmakta, dolayısıyla da yaşamdan memnuniyetleri azalmaktadır.

7.2. Kent İçi Ulaşım

- Gençlerin en sık kullandıkları ulaşım aracı minibüs/otobüs gibi toplu ulaşım araçlarıdır.
 - Otomobil kullanımı yüzde 11, bisiklet ya da motosiklet kullananların oranı yüzde 3’tür.
 - Çalışan gençler özel otomobil ya da servis kullanırken; öğrenciler arasında en yaygın olarak toplu ulaşım kullanılmaktadır.
- Gençler yaşadıkları kentteki ulaşım araçlarından ve trafikten memnun değillerdir.

7.3. Kentte Yaşamaktan Memnuniyet ve Hemşerilik Hissi

- Görüştüğümüz gençlerin yüzde 78'i yaşadıkları şehirden memnundur.
- Yaşanılan şehirden memnuniyet ile hemşerilik hissi arasında yüksek bir korelasyon bulunmaktadır.
- Yaşadıkları şehirden memnun olanlar, yaşamlarından da daha memnundurlar.

Kendilerini daha fazla güvende hisseden gençler, yaşadıkları kentten ve yaşamdan daha fazla memnundurlar.

Ulaşım hizmetlerinden memnuniyetleri arttıkça, yaşadıkları kentten memnuniyetleri, dolayısıyla da yaşamdan memnuniyetleri artmaktadır.

Kentin fiziksel özelliklerinden ve kentteki kişiler arası ilişkilerden memnun olanların, yaşadıkları kentten daha memnun oldukları görülmüştür. Bunun sonucu olarak da yaşamdan memnuniyetleri daha fazladır.

**TÜRKİYE'DE
GENÇLERİN
İYİ OLMA HALİ
RAPORU**

 habitat

İkinci Bölüm
KAVRAMSAL ÇERÇEVE ve YÖNTEM

İkinci Bölüm

KAVRAMSAL ÇERÇEVE ve YÖNTEM

İyi olma hali (well-being), kişilerin yaşam kalitesini ve memnuniyetini ön plana alan ve belirlenmeye çalışılan temel göstergeler çerçevesinde yapabilirliklerini arttırmayı hedefleyen bir yaklaşımdır. İyi olma hali yaklaşımı sağlık, maddi durum, eğitim, ev ve çevre koşulları, risk ve güvenlik, katılım ve ilişkiler gibi farklı alanlarda bireylerin “iyi” olmasını hedefleyerek, kişilerin refahına ve gelişmesine bütünsel olarak yaklaşır. Bu farklı alanlar altında takip edilmesi ve geliştirilmesi gereken göstergelerin belirlenmesi yardımıyla kişilerin yapabilirliklerini arttırmayı hedefler. Yaşam koşullarını belirleyen unsurları hem nesnel hem de öznel göstergelere eşliğinde bütünsel ve çok boyutlu bir yaklaşımla anlamayı hedefler. İster ulusal veriler olarak, ister karşılaştırma amaçlı geliştirilmiş olsun, iyi olma hali endeksleri izleme ve değerlendirmede önemli istatistiksel değerlendirme araçlarıdır. “İyi olma hali” kavramı mutlaka ve mutlaka hem nesnel hem öznel açıdan iyi olma hali durumlarına bakmayı ve yapabilirliklerini izlemeyi vurgular. Aslında kişilerin iyilik halleri, iyi olup olmamalarının tespiti sadece öznel memnuniyet/memnuniyetsizlik hislerine göre saptanamaz. Görece yoksunluk hali ve uyarlanan tercihler (adapted preferences) kavramları ile ilgili yazında oldukça vurgulanan kişilerin içinde bulundukları koşullar bağlamında kendi tercihlerini ve memnuniyet durumlarını uyarlayabildikleridir. Bu yüzden de mutlaka nesnel ve öznel veriler beraber ele alınmalıdır.

Vurgulanması gereken bir diğer nokta da tüm alanların birbiriyle ilişkili olduğudur. Örneğin maddi durum, tüm diğer alanlardaki iyi olma halini etkileyen bir alandır. Tüm bireylerde olduğu gibi gençlerin iyi olma hallerinin maddi durum alanına katkıda bulunabilecek önemli bir faktör çalışma durumlarıdır. Benzer bir biçimde eğitime devam eden gençlerin okulun fiziki koşulları ve genel olarak eğitime dair memnuniyetlerinin eğitim alanının bireylerin yaşamları üzerinde hem şu an sahip oldukları iyi olma halini hem de özellikle gençler ve çocuklar için gelecekteki iyi olma hallerini belirleyen bir etkisi bulunmaktadır.

Bu raporda iyi olma hali perspektifiyle önce gençlerin öznel iyi olma haline dair bulgular yaşamdan olan genel memnuniyet şeklinde ele alınacak, sonrasında da sırasıyla maddi durum, çalışma durumu, ev ve çevre, eğitim, sağlık, ilişkiler ve katılım alanlarında araştırma bulguları yansıtılacaktır. Çalışma gençlerin kent yaşamındaki durumlarını anlamaya yönelik olduğu için ilgili yazında ‘ev ve çevre koşulları’nın altında ele alınan kent, kentin imkânları ve kentten memnuniyet ayrı bir bölüm olarak ele alınmıştır. Gençlerin yaşadıkları kentin sunduğu olanakların yanı sıra, yaşadıkları kentlerde bulunan altyapı ve güvenliğe dair algıları da bulunmaktadır. Benzer bir şekilde katılım alanındaki üst başlığa gönüllülük de eklenmiş ve araştırmaya katılan gençlerin bu alandaki verileri aktarılmıştır.

2.2. KURAMSAL TARTIŞMALAR

2.2.1. Öznel İyi Olma Hali

Yaşam memnuniyeti, kişilerin hayat kalitelerini bütünlükçü biçimde ve öznel olarak değerlendirdikleri, bu yönüyle de öznel iyilik halinin en önemli göstergesi olan önemli bir değişkendir. Yaşam memnuniyetinin pozitif değerlendirmeleri “mutluluk” ve “iyi yaşam”la, olumsuz değerlendirmeleri ise mutsuzluk ve depresyonla ilişkilendirilmektedir. Ülkelerarası çalışmalar, yetişkinlerin genellikle olumlu yaşam memnuniyeti rapor ettiklerini göstermektedir (Proctor, Linley ve Maltby, 2008)

Yaşam memnuniyetini ölçmek için, saha araştırmaları içerisinde tek bir soru kullanıldığı gibi “Öğrencilerin Yaşam Memnuniyeti Ölçeği”, “Yaşamdan Memnuniyet Ölçeği”, “Algılanan Yaşam Memnuniyeti Ölçeği”, “Kapsamlı Yaşam Kalitesi Ölçeği” veya “Öğrencilerin Çok Yönlü Yaşam Memnuniyeti Ölçeği” gibi yapılandırılmış, detaylı araçlar da bulunmaktadır (Gilman ve Huebner, 2000; Proctor ve diğerleri, 2009). İyi olma hali ve yaşam memnuniyeti çalışmalarının gençlik dönemine odaklanması, bu dönemin özellikle yüksek riskli davranışların daha sık görüldüğü ve kişilerdeki stres düzeyinin yaşam boyu en yüksek düzeylerde seyrettiği dönem olmasından kaynaklanmaktadır (Arnett, 1999; Collins, 1991; Danish, 1997; Weissberg, Barton, & Shriver, 1997)

2.2.2. Demografik Değişkenler

Gençlerin yaşam memnuniyeti çalışmalarında, demografik değişkenler (yaş, cinsiyet, ırk, sosyo-ekonomik düzey, vb) ve yaşam memnuniyeti arasındaki ilişkiler genellikle zayıftır ve bu değişkenler yaşam memnuniyetini yordama konusunda çok başarılı bulunmamaktadır. Bu durum yaşam memnuniyetinin genel veya alana özel ölçümlerinde de değişiklik göstermemektedir. Ancak yine de yaş ve yaşam memnuniyeti arasında zayıf da olsa, ilişki olduğunu ortaya koyan (Huebner, Laughrin, Asch ve Gibner, 1998), sosyo-ekonomik düzey ve yaşam memnuniyetinin pozitif ilişkili olduğunu belirten (Ash ve Huebner, 2001) çalışmalar da bulunmaktadır. Bununla birlikte katılımcıların etnik kimliklerinin de yaşam memnuniyeti ile ilişkili olabileceği çeşitli çalışmalarda vurgulanmaktadır (Huebner, Suldo, Smith ve McKnight, 2004; ayrıca etnik kimlik ve öznel iyilik hali arasındaki ilişki için bkz. Brown, Wallace ve Williams, 2001; Martinez ve Dukes, 1997).

2.2.3. Sağlık

Yapılan çalışmalar egzersiz yapma ve yaşam memnuniyeti arasındaki ilişkinin pozitif olduğunu göstermektedir (Gilman, 2001; Argyle ve Lu, 1990; Larson, 2000). Vilhjalmsson ve Thorlindsson (1992), yaşam memnuniyetinin güç gerektiren egzersizler ve spor yapılan dernek veya kulüplere katılımı ile pozitif ilişkili olduğunu, kaygı, depresyon, psikofizyolojik, sigara ve alkol alımı ile ise negatif ilişkilendiğini belirtmektedirler. Özellikle Doğu Avrupa ülkelerinde gençler arasındaki kullanımı son derece yaygın olan sigaranın hem yaşam memnuniyeti hem de bu değişkenle ilişkili olan akademik başarı ve gelecek odaklılık ile olumsuz korelasyona sahip olduğu ortaya konmaktadır (Piko, Luszczynska, Gibbons ve Teközel, 2005).

Yaşam memnuniyeti aynı zamanda genel sağlık durumunun da önemli belirleyicilerinden biridir ve sağlığa dair yaşam kalitesi değerlendirmelerinin de önemli bir parçasıdır. Örneğin Langeveld, Koot ve Loonen (1996) baş ağrısı ve migrenden mustarip gençlerin sağlığa dair yaşam kalitelerinin düşük olduğunu, bunun daha düşük yaşam memnuniyeti ve genel sağlık durumunun daha kötü olması ile iç içe geçtiğini belirtmektedir. Benzer biçimde Zullig, Valois, Huebner ve Drane (2005) çalışmaları yaşam memnuniyetinin öznel sağlık durumu ile fiziksel ve ruhsal sağlık ile yakından ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Wilde ve Yperen (2015) gençlerin iyi olma hali ve ruh sağlığı üzerinde mahrumiyet, yoksulluk, eşitsizlik ve zorbalığın olumsuz etki yarattığını, ayrıca sosyal iletişim ağlarına katılım, arkadaşlarla iletişim, sosyal medya üzerinden zorbalık ve ebeveynlerin ruhsal sağlık durumunun da gençlerin iyi olma hali üzerinde etkili olduğunu belirtmiştir.

2.2.4. Madde Kullanımı

Alkol veya uyuşturucu maddelerin kullanımının, yaşamın pek çok boyutunu olumsuz biçimde etkilediği açıktır (Forman, Bry ve Urga, 2006). Özellikle gençler ve çocuklar arasında sıklıkla rastlanan madde kullanımı, akademik başarı, gelecek yönelimli olma ve yaşam memnuniyeti ile olumsuz ilişkiye sahiptir (Piko ve diğerleri, 2005). Zullig, Valois, Huebner, Oeltmann ve Drane'in (2001) çalışmaları, tütün de dâhil olmak üzere bağımlılık yapan maddeleri kullanan gençlerin öznel yaşam memnuniyeti düzeylerinin oldukça düşük çıktığını belirtmektedirler. Kuntsche ve Gmel (2004) ile Newcomb, Bentler ve Collins'in (1986) çalışmaları da alkol kullanımının –özellikle tek başına alkol tüketiminin- düşük yaşam memnuniyetinin belirleyicisi veya sonucu olduğunu belirtmektedirler.

2.2.5 İlişkiler ve Yaşam Memnuniyeti

Ebeveynlerin evlilik durumunun, gençlerin yaşam memnuniyetleri üzerindeki etkisi ile ilgili çalışmaların farklı sonuçları bulunmaktadır (Grossman ve Rowat, 1995; Greene, Anderson, Doyle ve Riedelbach, 2006). Genel olarak ebeveynlerin ayrı olması, boşanmaları veya yeniden evlenmelerinin gençlerin yaşam memnuniyetlerini azalttığı görülmektedir (Demo ve Acock, 1996) ancak bununla birlikte, gençlerin veya çocukların yaşam memnuniyetlerini asıl düşüren faktörün ebeveynlerin ilgilerinin azalması olduğu belirtilmektedir (Flouri ve Buchanan, 2002; Grossman ve Rowat, 1995). Zullig ve diğerleri (2005) ise gençlerin yaşam memnuniyetlerini düşüren ailevi faktörleri;

- (1) Ebeveyn dışındaki akrabalarla veya kişilerle yaşamak
- (2) Sadece baba ile yaşamak
- (3) Anneler ve diğer yetişkinlerle birlikte yaşamak.

Kardeşlerle olan ilişkinin kalitesi, özellikle sosyal, duygusal ve bilişsel değişimlerin yaşandığı dönemlerde yaşam memnuniyetini ve ilgili değişkenleri yoğun şekilde etkilemektedir (Oliva ve Aranz, 2005). Ancak çalışma detaylı biçimde incelendiğinde, bu ilişkinin erkeklerden ziyade kızlarda daha etkili biçimde ortaya çıktığı gözlemlenmektedir.

Sosyal destek yine yaşam memnuniyeti ile ilişkili değişkenlerden biridir. Shucksmith ve diğerleri (1995) ebeveynlerin gençlerin psikososyal gelişim, psikolojik sağlık ve okuldan memnuniyetsizlik durumları ile alakalı olarak çok önemli bir yere sahip olduklarını belirtmişlerdir. Burke ve Weir (1978, 1979) yaşlılarıyla problemleri hakkında konuşabilen gençlerin, aldıkları cevaplardan, anne ve babalarından aldıkları cevaplara göre daha fazla tatmin olduklarını belirtmişlerdir. Erdoğan ve Uyan-Semerci (2014) “arkadaşları tarafından sevilmesi”, “sırlarını paylaşabileceği bir arkadaşının olması” ve “arkadaşları ile keyifli vakit geçirmesi” gibi göstergelerin de çocuğun iyi olma halinde önemli olduğunu belirtmişlerdir. Diğer taraftan Greenberg, Siegel ve Leitch (1983), ebeveynlerle olan ilişkinin kalitesinin yaşam memnuniyeti üzerindeki etkisinin, yaşlılarla olan ilişki kalitesinden daha fazla olduğunu ortaya koymuşlardır.

Düşük sosyo-ekonomik seviyenin yetişkinlerin yaşam memnuniyetini olumsuz etkilemesi bulgusuna ek olarak, bu ailelerde yaşamakta olan gençlerde ve çocuklarda, içinde yaşanan fiziksel çevrenin olumsuz etkilerinin yaşam memnuniyetini daha fazla etkilediği ortaya konmuştur (Hommel ve Burns, 1989). Araştırmacılar sanayi bölgelerinde veya yetersiz bakılan evlerde yaşayan çocukların yaşam memnuniyetlerinin daha düşük olduğunu bulmuşlardır.

2.3. GENÇLER ve ÇOCUKLARDA İYİ OLMA HALİ ALANLARI

2.3.1. Maddi Göstergeler

Farklı ülkelerde yaşayan çocukların iyilik hallerinin ortaya konmasında kullanılan göreceli gelir ölçümlerinin çocukların gerçek yaşam koşulları ile ilgili az bilgi vermesinden dolayı, çocukların gerçekte hangi koşullar altında yaşadıklarının ortaya çıkarılması amacıyla “çocuk yoksunluk indeksi” kullanılmaktadır. İndeks, 14 kriter vasıtasıyla hesaplanmaktadır (UNICEF, 2013):

- Günde 3 öğün yemek
- En az bir öğünün et, tavuk, balık veya bunların sebze eşdeğerlerini içermesi
- Her gün taze meyve ve sebze yenmesi
- Çocukların yaş ve bilgi seviyesine uygun kitaplarının olması (okul kitapları hariç)
- Ev dışı aktivite araçları (bisiklet, paten, vb.)
- Düzenli boş zaman aktiviteleri (yüzme, bir enstrüman çalma, bir gençlik organizasyonuna katılım, vb.)
- Ev içi oyuncaklar (en azından her çocuk için bir adet; eğitim amaçlı bebek oyuncakları, bloklar, kart oyunları, bilgisayar oyunları, vb.)
- Okul gezilerine veya aktivitelerine katılmak için para
- Ev ödevlerinin yapılabilmesi için yeterince sessiz ve aydınlatılmış bir oda
- İnternet bağlantısı
- Yeni (ikinci el olmayan) bazı kıyafetler
- İki çift ayak numarasına uygun ayakkabı
- Zaman zaman arkadaşların oyun veya yemek için eve davet edilmesi
- Doğum günü, dini günler gibi özel olayların kutlanması fırsatına sahip olmak

Çocukların maddi iyi olma halleri hesaplanmasında bu kriterlerle hesaplanan “Çocuk Yoksunluğu İndeksi” ve “Aile Refah Ölçeği” ile birlikte görelî çocuk yoksulluk oranı ve çocuk yoksulluk farkı (ulusal yoksulluk düzeyi ile yoksulluk sınırı altında kalan hanelere giren ortanca gelir arasındaki fark) kullanılarak hesaplanan parasal yoksulluk kriterleri değerlendirilmektedir.

Çocuk ve gençlerin yaşam memnuniyetleri ile ülkelerin genel şartları arasında ilişki bulunmaktadır. Bu durum hem ülkeleri birbirinden ayıran çeşitli özelliklerin yaşam memnuniyeti üzerindeki etkileri (örneğin kültürel değerler; Proctor ve diğerleri, 2008) hem de ülkelerdeki özel durumların (örneğin ekonomik krizler veya savaşlar; Elbedour, 1998) gençlerin hayatlarındaki etkileri açısından gözlemlenebilir. Klocke, Clair ve Bradshaw (2014), içinde yaşanılan ülkenin, kültürel şartların ve okul ortamının öznel iyi olma hali üzerinde etkili olduğunu belirtmiştir. UNICEF tarafından gerçekleştirilen ve küresel ekonomik krizin gençler üzerindeki etkilerini konu alan çalışmada, özellikle 15-24 yaş arası gençlerin, küresel krizlerden az veya çok etkilenen tüm ülkelerde yaşam memnuniyeti oranlarının ciddi biçimde düştüğü görülmektedir. 2008-2013 yılları arasında gerçekleştirilen araştırmada, küresel ekonomik krizin hüküm sürdüğü bu dönemde yalnızca Almanya ve Türkiye’de genç işsizliğinde (15-24) azalma görülmüştür. Bu ülkeler aynı zamanda, bu dönemde ev genci oranı azalan 3 ülkeden ikisidir. Söz konusu dönemde gençlerde ve çocuklarda iyi olma halinin ortaya konması için mutlak yoksulluk ve maddi yoksunluk, göreceli yoksulluk ve eşitsizlik ile yetişkinliğe geçiş indeksleri kullanılmıştır (Natali, Martorano, Handa, Holmqvist, Chzhen, 2014).

2.3.2. Aile ve İlişkiler

Aile çocukların iyi olma halleri için en önemli faktörlerden bir tanesidir. Bunun için aile ile olan ilişkinin kalitesi, aile içi sosyal destek ve ebeveynlerin çocukları için sağladıkları kaynak ve fırsatlar çocukların iyi olma halini bu gösterge için belirleyen kriterleri oluşturmaktadır (Orthner, Jones-Saupei and Williamson 2004; Duncan and Brooks-Gunn, 2000; Hoelscher 2004). Bununla birlikte, ebeveynlerin eğitim seviyelerinin yüksek olması ile çocuğun iyi olma hali arasında güçlü bir ilişki vardır (Walper 1999, Evans, Lercher ve Kofler, 2002). Bradshaw, Hoelscher ve Richardson (2007) ve OECD (2009) çalışmaları da gençlerin iyi olma hali hesaplamalarında arkadaş ve aile ilişkilerini yaygın biçimde kullanmaktadır.

2.3.3. Sağlık Kriterleri

Sağlık ve güvenlik değerlendirmeleri için bebek ölüm oranı (her 1000 doğum içinde 12 aydan küçük bebeklerin ölüm oranı), düşük doğum kilosu (2500 gr altında doğan bebeklerin yüzdesi), önlleyici sağlık hizmetleri -ulusal aşı oranları- ve çocuk ve genç ölüm oranları –yüz bin kişi başına 1-19 yaş ölüm oranları- kriterleri kullanılmaktadır.

2.3.4. Eğitim

Eğitim ve iyi olma hali için katılım oranları -okul öncesi eğitime katılım oranı, yüksek eğitime katılım oranı (15-19 yaşta lise eğitimine devam edenlerin yüzdesi), ev genci oranları -çalışmayan, okumayan veya eğitim almayan 15-19 yaş yüzdesi-, başarı oranı –PISA okuma, matematik ve bilim eğitimi ortalama skorları kullanılmaktadır.

2.3.5. Riskli Davranışlar

Riskli davranışların hesaplanması için yeme ve egzersiz alışkanlıkları –obezite yüzdeleri, her gün kahvaltı edenlerin yüzdesi, her gün meyve yiyenlerin yüzdesi, spor yapanların yüzdesi-, riskli davranışlar –genç hamilelik oranları, sigara, alkol, madde kullanımı, şiddete maruz kalma, kavga etme, zorbalığa maruz kalma- kriterleri kullanılmaktadır.

2.3.6. Çevre

Yaşanan ev ve çevreye dair değerlendirmelerin yapılması için, ev koşulları –kişi başına düşen oda sayısı, birden fazla barınma problemi rapor eden çocukların yüzdesi, çevresel güvenlik, cinayet oranları, hava kirliliği kriterleri kullanılmaktadır.

Bunların yanı sıra öznel iyi olma hallerinin ortaya konması amacıyla çocuklara yöneltilen yaşam memnuniyeti ve ilişkilere dair soruların yanıtları değerlendirilmektedir. İlişkilerde, yaşam memnuniyetini etkilediği ortaya konmuş olan; çocukların anneleri veya babaları ile kolay iletişim kurup kurmadıkları ve arkadaşlarından destek görüp görmedikleri sorularına verilen yanıtlar kullanılmaktadır (ayrıca bkz. Burke & Weir, 1978).

Gençlerin iyi olma halini belirleyen sosyal faktörlerin ortaya konduğu Health Behavior in School-Aged Children (HBSC) çalışmasında; 11-13-15 yaşlarındaki kız ve erkeklerde sağlık ve sağlıkla ilgili davranışların ölçülmesi ve değerlendirilmesi amaçlanmış ve bu yaşlardaki çocuklarda sağlık göstergeleri açısından oluşan eşitsizliklerin kaynağının yalnızca sosyo-ekonomik düzeydeki eşitsizlik olmadığı gösterilmiştir (Currie ve diğerleri, 2012). Yaş, cinsiyet ve ülke farklılıkları söz konusu eşitsizliklerin açıklamasında etkili olan faktörlerdir. Bununla birlikte bu yaşlardaki çocukların sağlık göstergelerini etkileyen sosyal faktörler aile, akran davranışları / ilişkileri, okul çevresi ve yaşanan mahalle olarak ele alınmaktadır. Mahalle ve komşuluk ilişkileri göz önüne alındığında, daha fazla sosyal sermaye içeren mahallelerin pek çok sağlık göstergesinde iyileşme sağladığı ortaya konmaktadır. Bu sebeple “mahalle sosyal sermayesi”nin inşası, sağlığa dair eşitsizliklerin giderilmesi açısından önemlidir (Boyce, Davies, Gallupe ve Shelley, 2008; Nichol, Jansen ve Pickett, 2010).

Gençlerin iyi olma haline dair, yukarıda bahsedilen çalışmalara nazaran daha geniş bir kriterler serisi kullanan Global Gençlerin İyi Olma Hali Endeksi, aşağıdaki alanlar ve göstergeler kullanılarak hesaplanmıştır (Goldin, Patel ve Perry, 2014).

Tablo 2.1.
Global Gençlerin İyi Olma Hali Endeksi: Alan ve Göstergeler

Alan	Göstergeler
Vatandaş Katılımı	Demokrasi Endeksi Gençlik Politikalarının Varlığı Gönüllülük Seçilme Yaşı Gençlerin Toplumda Kendilerine Verilen Değere Dair Algıları Gençlerin Hükümetten Aldıkları Hizmete Dair Algıları
Ekonomik Fırsatlar	Kişibaşı Gayri Safi Yurtiçi Hasıla Gençlerin Finansal Kuruluşlardan Destek Almaları Gençlerin Erken Dönem Girişimcilik Aktiviteleri Genç İşsizliği Ev Genci Oranları Gençlerin Gelir ve Refah Beklentileri
Eğitim	Bütçeden Eğitime Ayrılan Pay Orta Öğretimde Okullaşma Yükseköğretimde Okullaşma Genç Okur-yazarlığı İlkokuldan Yükseköğretime Beklenen Eğitim Süresi Eğitim Memnuniyeti
Sağlık	Sağlıklı Su Kaynakları Doğumda Yaşam Beklentisi HIV/AIDS'li İnsan Sayısı Genç Doğurganlık Sigara Kullanımı Genç Ölüm Nedenleri Gençlerde Kendine Zarar Verme Algılanan Stres Düzeyleri Sağlıklı Yemek ve Yaşam Öncelikleri
Bilişim ve İletişim Teknolojileri	Elektriğe Erişim Radyolu Evler Kalkınma İçin BİT Skoru Dijital Yaşama Katılım İnternet Bağımlılığı
Emniyet ve güvenlik	Global Barış Endeksi Kaçakçılık Global Felaket Riski Azaltma Skoru Temel haklar – Dünya Adalet Raporu Gençlerde Kişilerarası Şiddet Yol Kazaları Gençlerin Suç ve Şiddetten Kaçınmak İçin Kişisel Güvenlik Kaygıları

Çalışmanın sonuçları ulus düzeyinde gençlerle ilgili geliştirilen politika ve programların, yukarıdaki gibi göstergelerin kullanıldığı ve bu yolla gençlerin kendilerini ifade etme yöntemlerini kapsayan araçların kullanımı ile daha etkili ve verimli olduğunu göstermektedir. Endeks özellikle gençlerin toplumsal yaşama katılımlarının kendileri için geliştirilen politika ve programların daha gerçekçi olmasını sağlaması açısından kritiktir. Dolayısıyla gençlerin iyi olma hallerinin, gençlerle ilgili politikaların geliştirilmesindeki katkısı öncelikli olarak gençlerin katılımı ile mümkün olmaktadır.

2.4. TÜRKİYE ÇALIŞMALARI

Türkiye Tablo 2.1’de alan ve göstergeleri belirtilen Global Gençlerin İyi olma Hali Endeksinde, 30 ülke arasında 18. sırada yer almaktadır. Alanlar özelinde bakıldığında, en zayıf alanın Vatan-daş Katılımı (27/30), güçlü alanın ise Emniyet ve Güvenlik (9/30) olduğu görülmektedir. 10-24 yaş arası nüfusun, toplam nüfusun yaklaşık %26’sına tekabül ettiği Türkiye’de, gençlik alanında gerçekleştirilecek politika ve programların ülkenin genel kalkınma hedefleri içerisindeki yeri oldukça büyüktür. Aynı zamanda Avrupa Birliği ülkeleri arasındaki en genç nüfusa sahip olan ülkede, etkili bir gençlik politikası oluşturma önemi açıktır.

Global Gençlerin İyi Olma Hali Endeksinin alanlarına yakından bakıldığında, Türkiye’deki gençlerin iyi olma kriterlerindeki durumu daha iyi anlaşılabilir. Endeksin kullanıldığı ülkeler arasındaki ortalamaları baz alındığında, Türkiye’nin sivil katılım alanındaki seçilme yaşı, demokrasi endeksi, gençlik politikalarının varlığı, gençlerin toplumda kendilerine verilen değere dair algıları ve hükümetten aldıkları hizmete dair algılarında ortalama altı skorlara sahip olduğu görülmektedir. Gönüllülük sıklığı, Türkiye’deki gençlerin sivil katılım alanında ortalamanın üzerine çıktıkları tek göstergedir. Ekonomik fırsatlar alanına bakıldığında, Türkiye’deki gençlerin yalnızca gelir ve varlık beklentisi alanında ortalamanın üzerinde yer aldıkları görülmektedir. Genç işsizliği diğer ülkelerden daha fazla, aralarında kişi başına düşen GSYİH de olmak üzere bir dizi ekonomik göstergede ülke ortalamalarının daha altındadır. Eğitim alanında genç okur-yazarlığı ile ön lisans okullaşma oranlarının ortalamanın üzerinde olduğu görülmektedir. Ancak bütçeden eğitime ayrılan pay açısından oldukça gerilerde bulunmaktadır. Sağlık alanındaki göstergelerde genç yaştaki doğurganlık, genç ölüm nedenleri, sigara kullanımı ve algılanan stres düzeyi gibi alanlarda ortalamanın üzerinde yer alırken sağlıklı beslenme ve yaşam göstergeleri açısından ortalamanın altında bulunmaktadır. Türkiye’deki gençler, diğer ülkelere göre daha çok dijital hayata katılırken, kalkınma için BİT skoru ortalamanın altında yer almaktadır. Son olarak emniyet ve güvenlik alanlarında Global Barış İndeksi ve temel haklar gibi göstergelerin ortalamanın altında kaldığı görülmektedir. Gençlerin suç ve şiddetten kaçınmak için kişisel güvenlik kaygılarının oldukça yüksek olduğu, bununla birlikte kişilerarası şiddetin de ortalamanın üzerinde seyrettiği görülmektedir.

Yukarıda da belirtildiği gibi, ülke koşulları gençlerin iyi olma hali üzerinde etkili olmaktadır. Türkiye maddi yaşam koşulları açısından OECD ülkeleri arasında zayıf bir konuma sahiptir (OECD, 2016). Hane başına düşen net finansal varlıklar, iş piyasası güvencesi, çalışma saatleri, işsizlik süreleri, ortalama yaşam süresi gibi kriterler üzerinden yapılan bu değerlendirme, ülkedeki genel iyi olma halini etkileyen bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. OECD bu çalışması dâhilinde hesaplanan değişkenlerden biri olan beşeri sermaye; bireylerin yetenekleri, becerileri ve sağlık durumları göz önünde bulundurularak hesaplanan bir göstergedir. Raporda, beşeri sermayenin önemli kriterlerinden biri olan gençlerin mesleki veya teknik eğitim de dâhil olmak üzere, ön lisans programlarına katılım oranı; OECD ortalamasının (yüzde 83,6) ancak yarısına erişebilmiştir (yüzde 47,7).

TÜİK (2015), gençlerin yüzde 63,8’inin yaşamlarından memnun olduklarını belirtmektedir. Gençlerin yaşam memnuniyeti istatistiklerine cinsiyet temelinde bakıldığında, genç erkeklerin yüzde 58’i ve genç kadınların yüzde 69’unun mutlu olduklarını belirttikleri görülmektedir. Ayrıca gençlerin yüzde 83’ü geleceklerinden umutludur. Diğer taraftan Youth Index raporunda da belirtildiği gibi, ülkede genç işsizliği yüksek düzeydedir. Gençler için yüzde 18,5 düzeyinde olan işsizlik oranı, genç kadınlarda yüzde 22,2’ye çıkmaktadır. Çalışma aynı zamanda genç kadınların aile bakımı, genç erkeklerin ise iş hayatında daha fazla zaman geçirdiğini belirtmektedir. Bununla birlikte ülkede işsizliğin artmasının sonuçlarından biri olan NEET (çalışmayan, okumayan, herhangi bir eğitim almayan ev genci) oranlarındaki yükselmedir (Königs, 2015). Türkiye, ev genci

istatistiklerine bakıldığında cinsiyet farkı en yüksek ülkedir; ülkedeki en gençlerinin büyük kısmını genç kadınlar oluşturmaktadır.

Türkiye’de gençlerin iyi olma haline dair çalışmalar sayıca fazla değildir. Youth Index çalışması dışında, iyi olma halini farklı alanlar ve göstergeler nezdinde inceleyen çalışmalar yok denecek kadar azdır (Gençlerin siyasal ve sivil katılımı alanında bkz. Erdoğan, 2013 ve Boyraz, 2010). İyi olma hali, genellikle yaşam memnuniyeti ölçümleriyle, ağırlıklı olarak da bireysel psikolojik değişkenlerle ilişkileri bakımından ölçülmektedir. Örneğin Cenkseven-Önder (2012), Türkiye’de yaşayan gençlerde ebeveynlik stilleri ve yaşam memnuniyeti arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında; genç kadınların ailelerinden memnuniyet düzeyi açısından genç erkeklerden daha düşük skorlara sahip olduklarını ortaya koymaktadır. Arkadaşlardan, yaşanan çevreden ve aileden memnuniyet alanlarında otoriter ailelerin çocukları, ilgisiz ailelerin çocuklarına göre daha yüksek memnuniyet skorları elde etmişlerdir. Bu durum yaşam memnuniyetinde aile üyelerinin ilgisinin önemini vurgulamaktadır. Benzer şekilde Satıcı, Uysal, Yılmaz ve Deniz (2016), Türkiye’de yaşayan üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmada, sosyal olarak kendini güvende hissetmenin yaşam memnuniyeti ile pozitif ilişkili olduğunu ortaya koymuşlardır. Kendini sosyal olarak güvende hissedenden kişilerin psikolojik kırılganlığı da düşüktür. Yetim (2003) ise gençlerin yaşam memnuniyetinde bireyciliğin ve özsaygının etkili olduğunu belirtmiştir.

2.5. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ

Araştırma çalışması, Infakto RW tarafından 10-28 Aralık 2016 tarihlerinde, Türkiye kentsel gençlik nüfusunu temsil eden 16 ilde, 1209 gencin katılımıyla yüzyüze görüşmelerle gerçekleştirildi. Araştırma örneklemini çok aşamalı katmanlı rassal örneklem olarak tanımlanabilir.

Önerdiğimiz birinci örneklem planında birincil örneklem birimi olarak iller kullanılmıştır. İBBS, Devlet İstatistik Kurumu tarafından 7 coğrafi bölgesel tasnifin yerine kullanılmak üzere geliştirilen ve illeri görece homojen katmanlarda gruplamayı hedefleyen

bir sınıflandırma sistemidir. Türkiye’yi gerçekçi bir şekilde temsil edecek örneklem yapılarında söz konusu İBBS yapısının kullanılmaktadır.

Uyguladığımız örneklem yapısında İstanbul (TR1), Ankara (TR51) ve İzmir (TR31) kendi kendilerini temsil eden birimler (SRU) olarak belirlenmiştir. Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri ise daha iyi bir temsiliyet sağlamak amacıyla ikiye bölünmüştür.

Ana örneklem büyüklüğü 1200 kişi olarak hesaplanmıştır.

Örneklem çekiminde büyükşehir niteliği taşıyan illerde mahalleler, diğer illerdeyse merkez ve dış ilçeler örneklem birimi olarak kullanılmıştır. Yüzyüze görüşmeler örneklemin iller bazında dağılımına göre seçilen merkez ve dış ilçelerin mahallelerinde gerçekleştirilmiştir.

Anketler tanımlanan yaş kotasına uygun olarak hanelerde yüz-yüz görüşme yöntemiyle yapılmış; sokakta veya kalabalık yerlerde (kahvehaneler, iş yerleri, duraklar, vb.) anket yapılmamıştır.

Saha çalışması 10 Aralık -28 Aralık 2016 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Gerçekleşen anketlerin illere göre dağılımı Tablo 2.2’de belirtilmiştir.

Tablo 2.2.
Anket Sayıları

İl	Anket Sayısı
Adana	111
Ankara	87
Antalya	47
Bursa	119
Diyarbakır	88
Erzurum	23
Gaziantep	38
İstanbul	248
İzmir	72
Kayseri	56
Konya	39
Malatya	48
Manisa	88
Samsun	52
Tekirdağ	54
Trabzon	39

**TÜRKİYE'DE
GENÇLERİN
İYİ OLMA HALİ
RAPORU**

 habitat

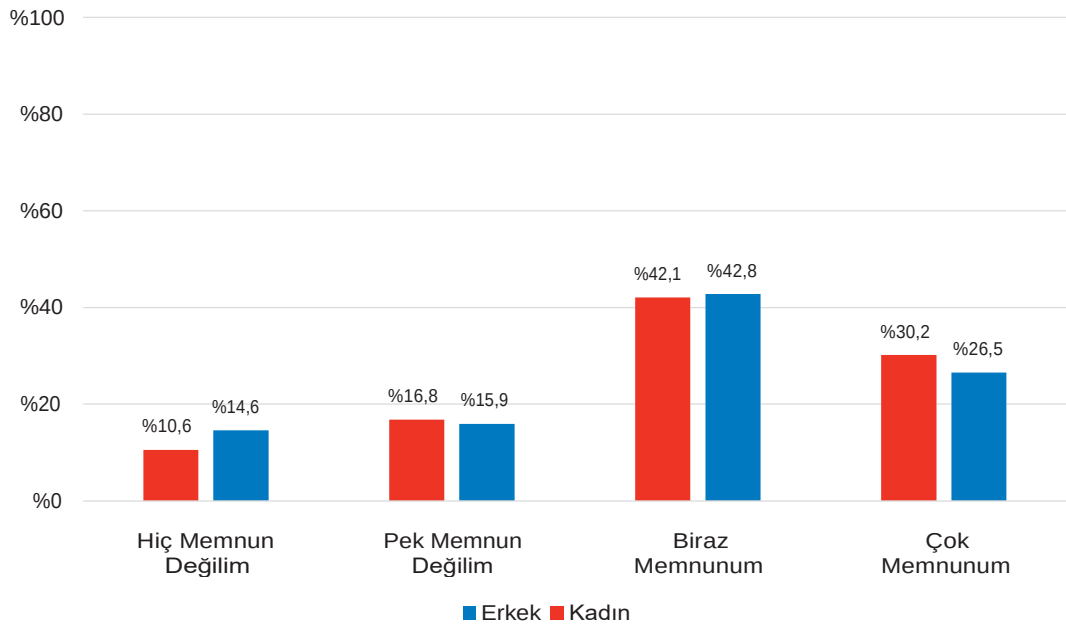
Üçüncü Bölüm
BULGULAR

Üçüncü Bölüm

BULGULAR

Bireylerin iyi olma hallerini tespit etmek amacıyla nesnel göstergelerin yanı sıra yaygın şekilde kullanılan göstergelerden biri de kendi hayatından olan memnuniyetine dair değerlendirmesidir. Önceki bölümde de vurgulandığı üzere iyi olma hali bütüncül bir biçimde hem öznel hem de nes-

Şekil 3.1. Gençlerin Yaşamdan Memnuniyeti

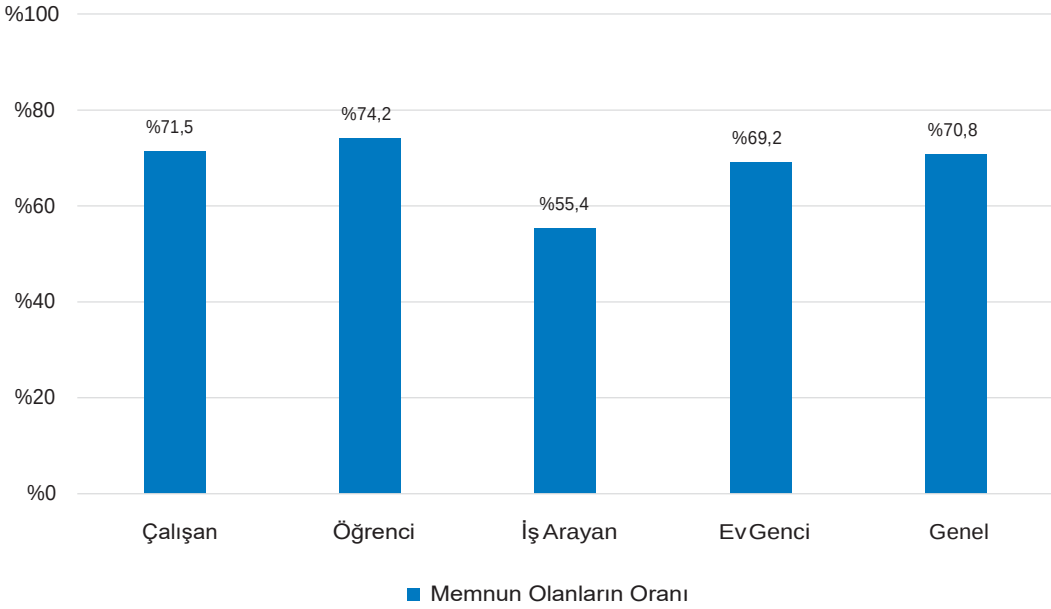

nel göstergeleri içermelidir. Ancak bu başlık altında öncelikle kişilerin kendi yaşamlarına dair öznel genel değerlendirmeleri ve bunu belirleyen çalışma durumu, eğitim, medeni durum gibi farklı değişkenlerin bir rolü olmadığı da ele alınacaktır. Sonraki alan başlıklarında ise her bir alanın öznel olarak nasıl değerlendirildiği ve nesnel duruma dair yanıtlar verilmiş yanıtlar aktarılacaktır.

Gençlerin iyi olma halini belirleyen faktörleri keşfetmeyi amaçlayan saha araştırmamızda, öncelikle gençlerin kendi yaşamlarına dair bir değerlendirme yapmaları istenmiştir. Gençlerin kendi yaşamlarından ne kadar memnun oldukları çalışmanın ilerleyen aşamalarında yapacağımız çok değişkenli analizlerde bağımlı değişken, başka bir deyişle iyi olma halinin göstergesi olarak kullanılacaktır.

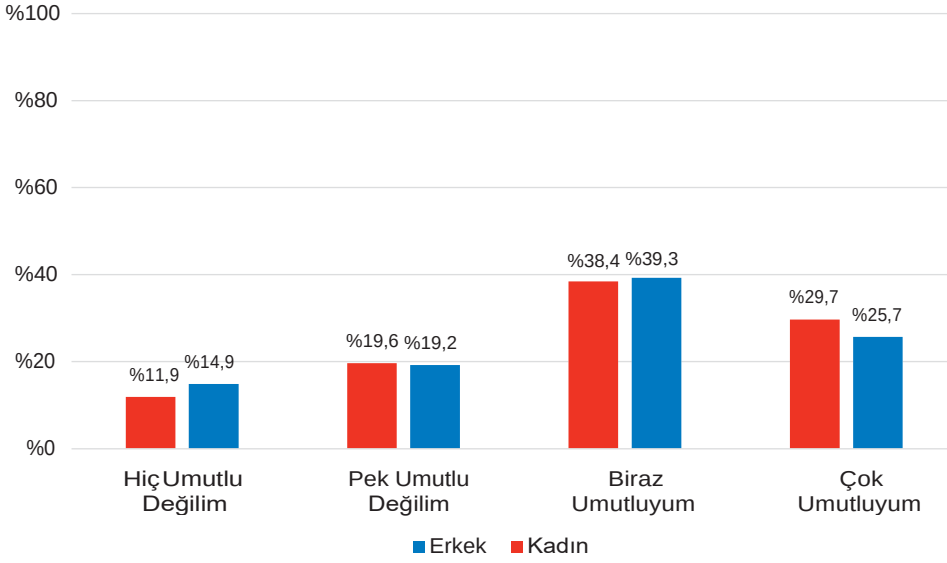
Şekil 3.1’deki grafikten de anlaşıldığı üzere görüştüğümüz gençlerin büyük çoğunluğunun hayatlarından memnun olduklarını görüyoruz. Hayatından memnun olanların oranı erkekler arasında yüzde 69, kadınlar arasındaysa yüzde 72’dir. Aradaki küçük fark, erkekler arasında hayattından hiç memnun olmadığını söyleyen yüzde 15’lik kesimden gelmektedir.

Şekil 3.2. Gençlerin Yaşamdan Memnuniyet ve Çalışma Durumu

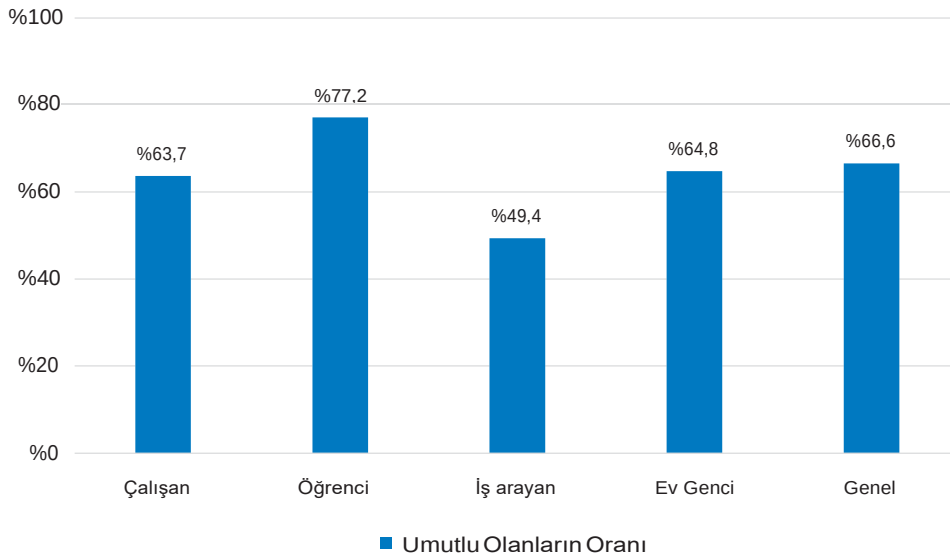
Araştırma çalışmamız, gençlerin çalışma durumuyla yaşamdan memnuniyetleri arasında bir ilişki olduğunu göstermiştir. Şekil 3.2’de yeralan grafikte görüldüğü gibi, öğrencilerin yüzde 74’ü, çalışanların yüzde 72’si, “ne çalışan, ne okuyan, ne de iş arayan” olarak tanımlayabileceğimiz “ev genci” grubunun yüzde 69’u yaşamlarından memnun iken, bu oran iş arayan gençler arasında yüzde 55’tir ve anlamlı derecede düşüktür. İş arama çabası, yaşamdan memnuniyetini etkileyen bir unsur olarak öne çıkmaktadır.

Şekil 3.3. Gençlerin Gelecekte Umutu

Gençlerin geleceklerinden ne kadar umutlu olduklarını sorduğumuzda da benzer bir durumla karşı karşıya kaldık. Şekil 3.3’de yer alan grafikte görüldüğü gibi, kadınlar arasında geleceğinden umutlu olduğunu söyleyenlerin oranı yüzde 68’ken, erkekler arasında bu oran yüzde 65’tir. Yaşamdan memnuniyet derecesiyle, geleceğe dair umut arasındaki 0.64 büyüklüğündeki korelasyon katsayısı¹, bu iki algının kayda değer oranda birbiriyle ilişkili olduğunu göstermektedir.

Şekil 3.4. Gençlerin Yaşamdan Umudu ve Çalışma Durumu

¹ Korelasyon katsayısı -1 ile 1 arasında değişen, iki olgu arasındaki ilişkinin gücünü ve yönünü gösteren bir katsayıdır. Mutlak değeri 1’e yaklaşan katsayılar daha güçlü, 0’a yaklaşanlara daha güçsüzdür. Katsayısının eksi ya da artı olması da olgular arasındaki ilişkinin pozitif ya da negatif olmasını gösterir.

Öteyandan, gelecekte umut söz konusu olduğunda iş arayan gençlerin diğer gençlere kıyasla anlamlı derecede umutsuz olduğunu görebiliyoruz, bunun yanı sıra çalışan gençler arasında da umutlu olduğunu söyleyenlerin oranı yüzde 64 ile görece düşüktür. Görüştüğümüz gençler arasında gelecekte en fazla umutlu olanlar yüzde 77 ile öğrencilerdir.

Şekil 3.4’de yeralan grafikte de görüldüğü gibi, 18-24 yaş arasındaki gençler arasında gelecekte umutlu olanların oranı yüzde 70’ken, 25-29 yaş arasında bu oran yüzde 63’e düşmektedir.

3.2. MADDİ DURUM

Maddi durum iyi olma hali alanlarının en önemlilerinden biridir. Sahip olunan gelir, yaşamda ulaşılabilen olanakları büyük ölçüde belirlerken, yeterli gelire sahip olmayan bireyler bu yetersizlikten kaynaklanan sürekli bir baskıyla karşılaşabilmektedir.

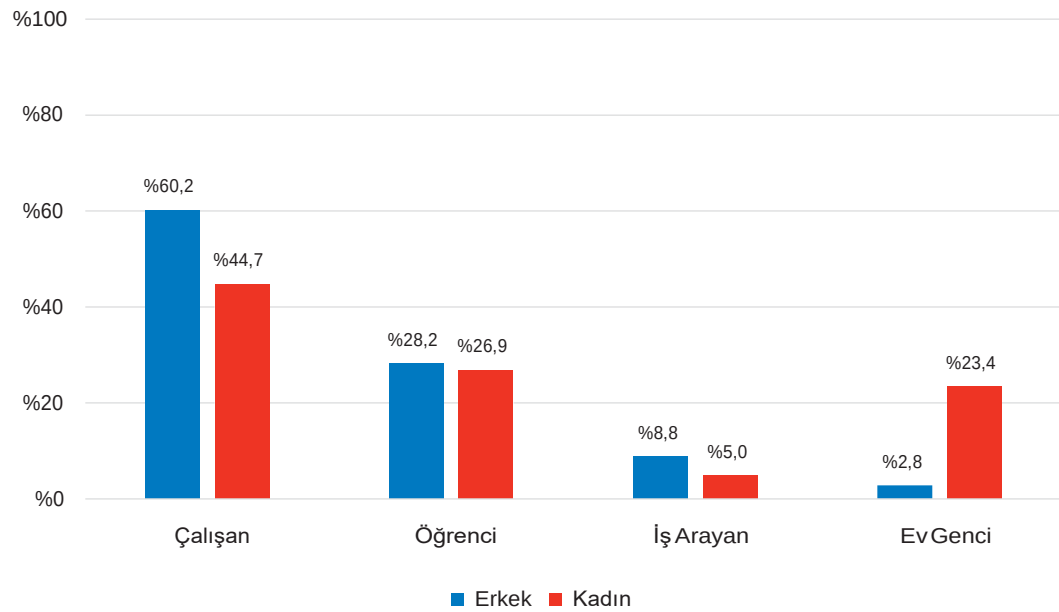
Maddi durum insanların nasıl bir yaşam sürdürdüklerini, diğerleriyle ilişkilerini ve en önemlisi tercihlerini de belirlemektedir. Bu nedenle araştırma çalışmamızda maddi durum alanının öznel iyi olma hali üzerindeki etkisini keşfetmeyi amaçladık.

Doğal olarak gençlerin ellerine geçen gelir ailelerinin² ekonomik statüsünden başlayarak daha sonra görüleceği üzere çalışma ve medeni durumlarından da etkilenmektedir.

3.2.1. Çalışma Durumu

Gençlerin maddi olanaklarını belirleyen en önemli faktörlerden biri çalışma durumudur. Araştırma çalışmamızda uyguladığımız soru formunda gençlerin çalışma durumlarına bir bölüm ayrılmıştır. Bu bölümde gençlerin çalışıp çalışmadığı, çalışıyorlarsa iş koşulları, çalışmıyorlarsa çalışmama nedenleri sorgulanmıştır.

Şekil 3.5. Gençlerin Çalışma Durumu

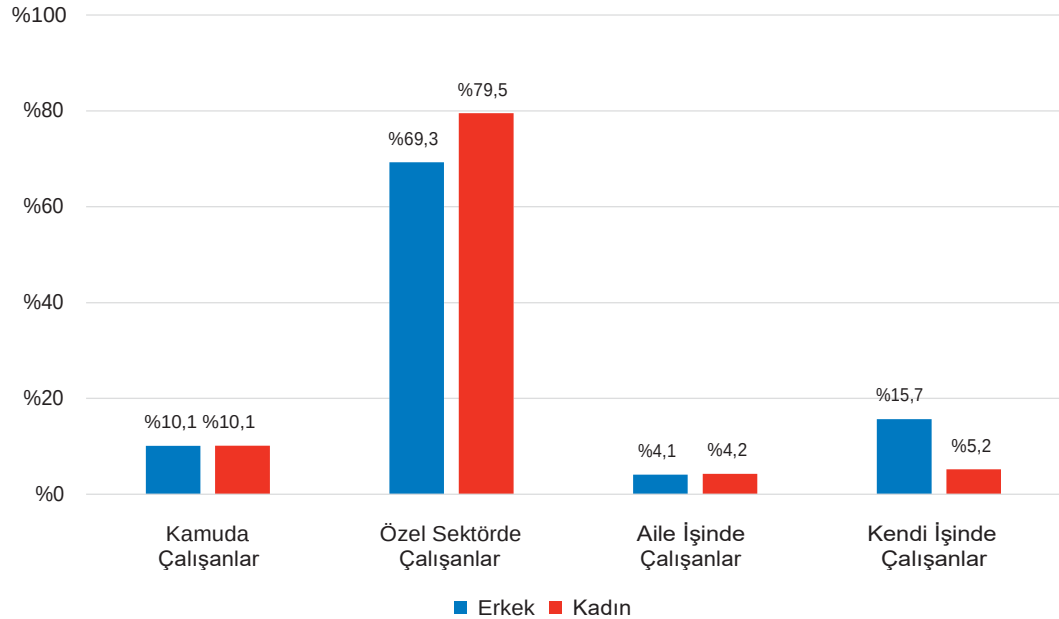
2 İleride görüleceği üzere “genç” tanımımız kayda değer oranda kendi ailesini kurmuş, “çoluk çocuğa karışmış” genci de içermektedir. Dolayısıyla “aile”, içine doğdukları ya da kendi kurdukları aile olarak anlaşılmalıdır.

Araştırma çalışmamıza göre gençlerin yüzde 52'si çalışmaktadır. Şekil 3.5’de yeralan grafikte de görüldüğü gibi, bu oran erkekler arasında yüzde 60, kadınlar arasında yüzde 45’tir. Çalışmayan genç erkeklerin büyük çoğunluğu öğrenciyken (yüzde 28), toplam içerisinde yüzde 9’luk bir kesim de iş aramaktadır. Buna karşılık, çalışmayan kadınlar arasında öğrencilerin ve “ne çalışan, ne okuyan, ne de iş arayan” olarak tanımladığımız “ev genci” kategorisinde bulunanların oranıysa hemen hemen birbirine eşittir (yüzde 27’ye yüzde 23). Kadınlar arasında iş arayanların oranıysa yüzde 5’tir. Bu rakamlar, Türkiye’de kadınlar ve erkekler arasındaki işgücüne katılım düzeyindeki farkı açıkça göstermektedir.

Kadınların çalışmamasının önemli sebebi ev kadını olmalarıdır. Bekâr erkeklerin yüzde 57’si, evli erkeklerin yüzde 82’si çalışmaktadır. Evli erkekler arasında öğrencilerin oranı yüzde 5, iş arayanların oranı yüzde 9’dur. Bekâr erkekler arasında öğrencilerin oranı yüzde 32, iş arayanların oranıysa yüzde 9’dur. Bu rakamlara baktığımızda genç erkeklerin ya çalıştıklarını, ya okuduklarını ya da iş aradıklarını söyleyebiliriz.

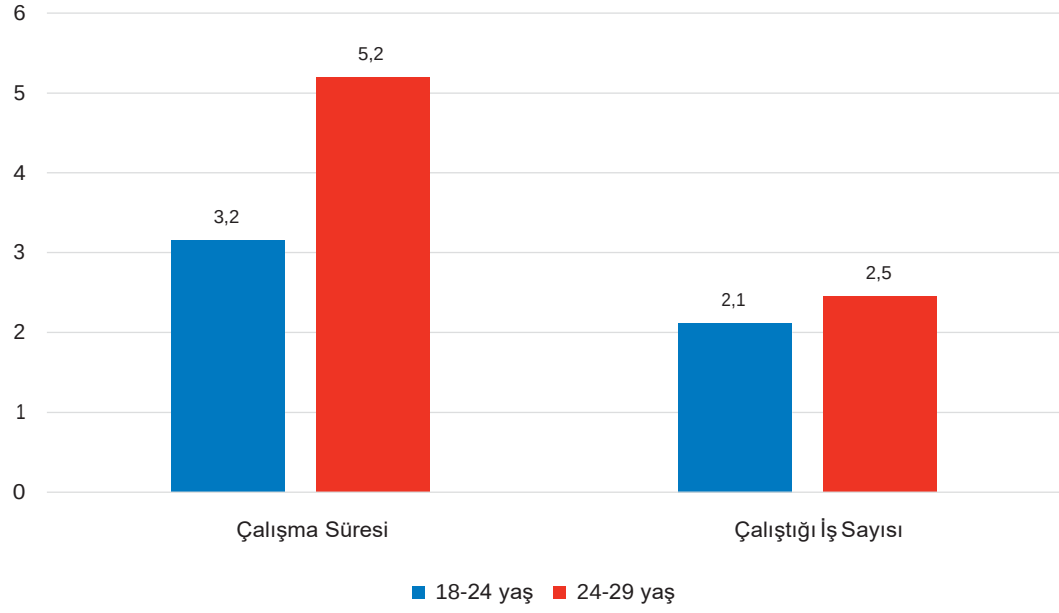
Buna karşılık, bekâr kadınların arasında çalışanların oranı yüzde 47, öğrencilerin oranıysa yüzde 36’dur. İş arayanlar yüzde 6’lık bir oranı oluştururken, geri kalanların oranı yüzde 11’dir. Evli kadınlarınsa sadece yüzde 40’ı çalışmakta, yüzde 6’sı okumaktadır. Ev genci kadınların oranı yüzde 53’tür ki; bu da bahsettiğimiz 18-29 yaş grubundaki evli kadınların yarısının ev kadını olduğunu gösterir.

Şekil 3.6. Çalışan Gençlerin Çalıştıkları Pozisyon

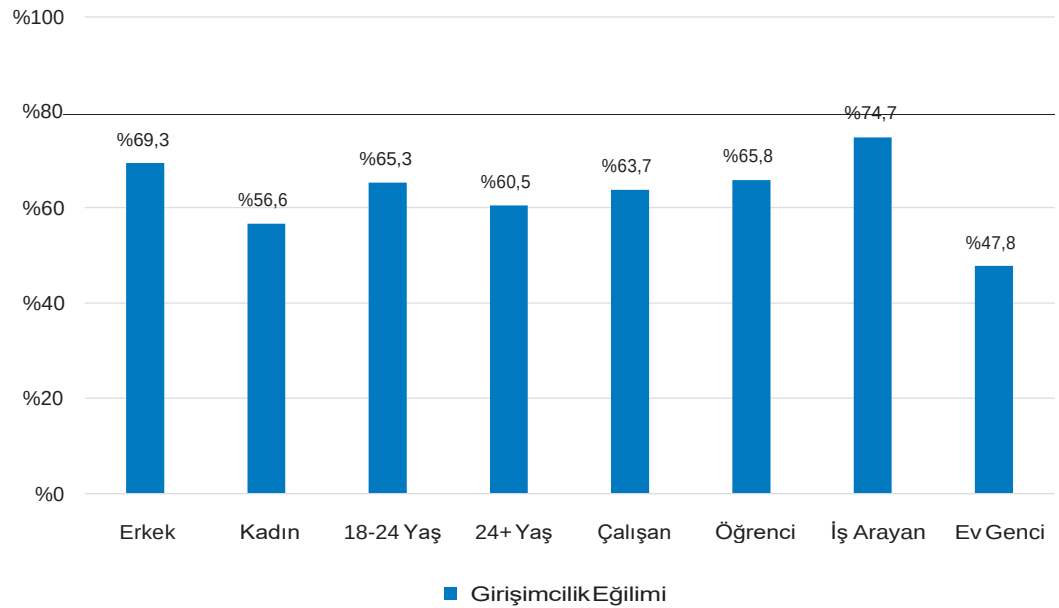
Görüştüğümüz gençlerin büyük çoğunluğu özel sektörde çalışmaktadır. Şekil 3.6’da yeralan grafikte de görüldüğü gibi, özel sektörde çalışanların oranı erkekler arasında yüzde 70, kadınlar arasında yüzde 80 iken; hem kadınlar hem erkekler için kamuda/devlet kurumunda çalışanların oranıysa yüzde 10’da kalmaktadır. Erkeklerin yüzde 16’sı kendi işinde çalışırken, aile işinde çalışanların oranı hem kadınlar, hem de erkekler için yüzde 4’tür.

Şekil 3.7. Çalışanların Çalışma Süresi ve Çalıştıkları İş Yeri Sayısı (yıl)

Görüştüğümüz gençler arasında çalışanların ne kadar süredir çalıştıkları ve çalıştıkları iş yeri sayısını sordüğümüzda, 18-24 yaş arasındaki gençlerin ortalama çalışma sürelerinin 3.2 yıl olduğu, bu rakam 24-29 yaş diliminde 5.2'ye yükseldiğini görmekteyiz. Bununla beraber, her iki yaş diliminde de çalışılan iş yeri sayısı birbirine yakındır: 18-24 yaş diliminde ortalama rakam 2.1

Şekil 3.8. Gençlerin Girişimcilik Eğilimi ("Kendi İşimi Kurmak İsterim" Yanıt Verenlerin Oranı)

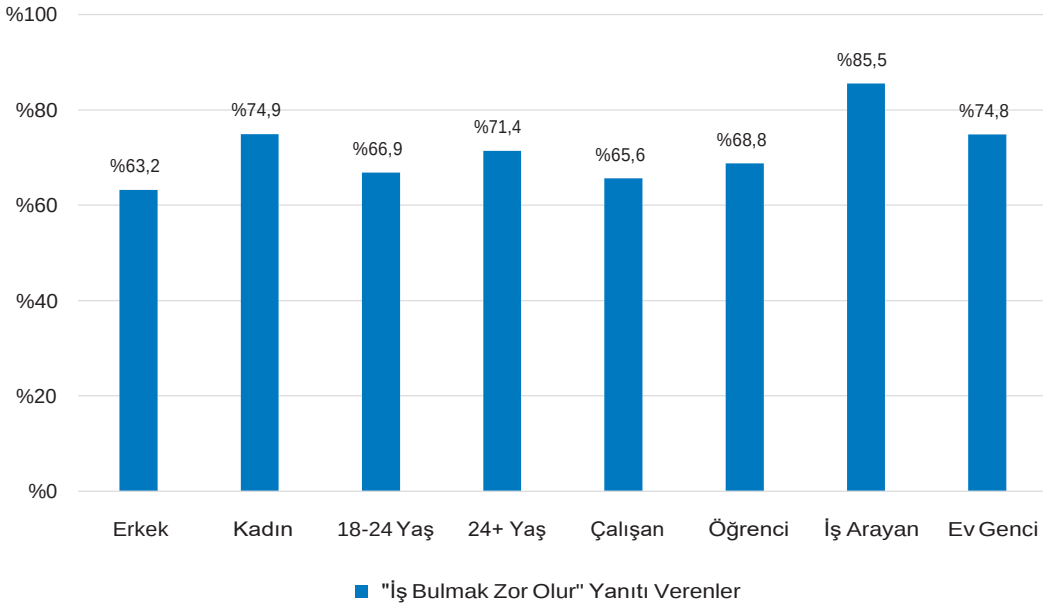
iken, 24-29 yaşta bu rakam 2.5'e yükselmektedir. Basit bir hesapla, 18-24 yaş dilimindeki gençlerin her 1.5 yılda bir iş değiştirdikleri, 24-29 yaş dilimindekilerdeyse bu oranın 2 yılda bir olduğu söylenebilir.

Çalışan gençlere çalıştıkları işten ne kadar memnun olduklarını sorduğumuzda yüzde 80'inin çalıştıkları işten memnun oldukları öğrenilmiştir. Kadınlar arasında çalıştığı işten memnun olanların oranı yüzde 83'ken, erkeklerde yüzde 76'ya düşmektedir. Görüşülen kişinin yaşı ya da çalıştığı sektör ile işinden memnuniyet derecesi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Çalışan gençlerin çalıştıkları işten memnuniyetleriyle, genel olarak yaşamlarından memnuniyetleri arasında 0.3 civarında, mütevazı bir korelasyon bulunmaktadır.

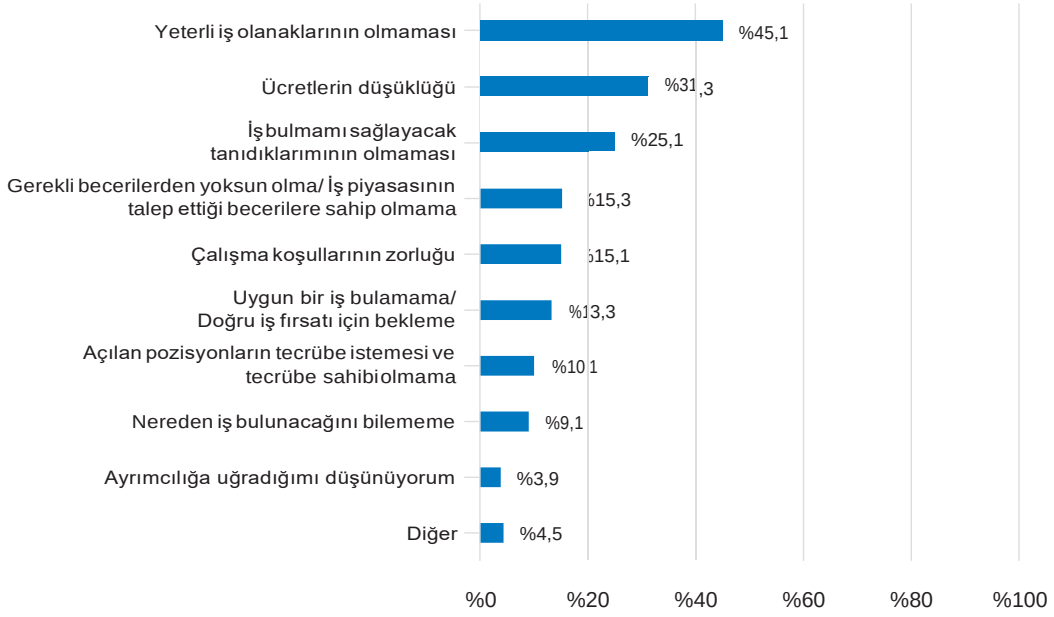
Şekil 3.8'te yer alan grafikte ise gençlerin girişimcilik eğilimleri gösterilmektedir. Bu grafiğe göre genç erkeklerin yüzde 70'i, kadınlarınsa yüzde 57'si kendi işini kurmayı istemektedir, bu açıdan bir toplumsal cinsiyet farkı olduğunu söyleyebiliriz. 18-24 yaşındakiler arasında yüzde 65 olan girişimcilik eğilimi, 24 ve üstü yaşlarda yüzde 61'e düşmektedir. Çalışma durumuyla girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkiye baktığımızda iş arayan gençlerin kendi işlerini kurmaya daha fazla istekli (yüzde 75) olduğunu görüyoruz. Ev gençlerindeyse bu eğilim sadece yüzde 48 oranındadır.

Şekil 3.9. Gençlerin İş Bulma Konusundaki Kaygıları ("... İş Bulmak Zor Olur" Yanıt Verenlerin Oranı)

Araştırma çalışmasına katılan gençlere, çalışma durumlarından bağımsız olarak "Herhangi bir nedenle iş ararsanız, yaşadığınız yerde kolaylıkla iş bulabilir misiniz?" sorusunu yönelttiğimizde yüzde 70'lik bir kesimin "zor olur" yanıtı verdiğini gözlemledik. Şekil 3.9'da yer alan grafikte görüldüğü gibi, bu oran genç kadınlar arasında yüzde 75'e kadar yükselmektedir. Yaş grupları arasında çok büyük bir fark olmamakla birlikte; iş arayan gençlerin yüzde 86'sı, ev gençlerinin yüzde 75'i, yaşadıkları yerde iş bulmanın zor olduğu kanısındadır. Görüldüğü kadarıyla çalışan gençler bu konuda kendilerine daha fazla güvenmektedir.

Şekil 3.10. İş Bulmanın Önündeki Engeller (Belirtenlerin Oranı, 2 Yanıt)

Kolay iş bulamayacağını belirten gençlere bunun en önemli iki sebebini sorduğumuzda, yüzde 45’lik bir kesim, yaşadıkları yerde yeterli iş olanaklarının olmamasını belirtmiştir. Ücretlerin düşüklüğünü önemli bir sorun olarak görenlerin oranı yüzde 31’dir. Yüzde 15’lik bir kesim çalışma koşullarının zorluğunu önemli bir engel olarak belirtmektedir.

Kolay iş bulunamayacağı yönündeki algının önemli sebeplerinden biri de, gençlerin iş piyasasına erişimleri konusundaki algıdır. Örneğin dörtte birlik bir kesim tanıdıklarının olmamasını önemli iki engelden biri olarak görmektedir. Gençlerin yüzde 9’luk bir oranı ise nereden iş bulacağını bilmediğini söylemiştir.

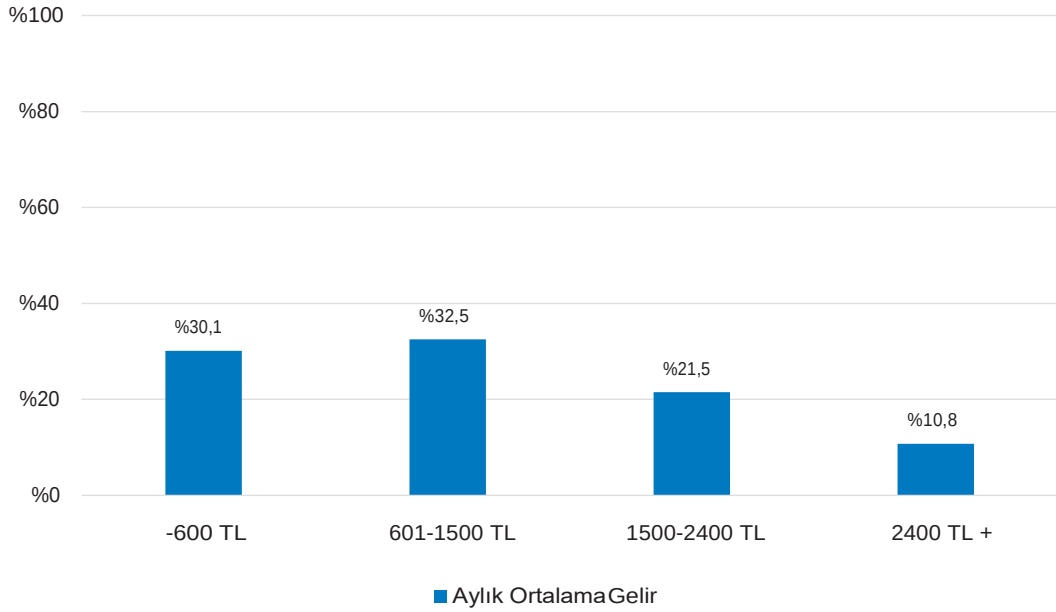
Yine yüzde 15’lik bir grup gerekli becerilerden yoksun olduğunu, yüzde 10’luk bir kesim de açılan pozisyonların tecrübe istemesi nedeniyle başvuramadığını söylemiştir.

Bu soruya verilen yanıtlarda görüştüğümüz gencin cinsiyeti ya da yaşı açısından bir fark gözlemlenmemiştir. İş aramakta olan gençlerinse yarısından fazlasının yeterli iş olanağı olmamasından şikâyetçi olduğu araştırmamızda gözlemlenen başka bir durumdur.

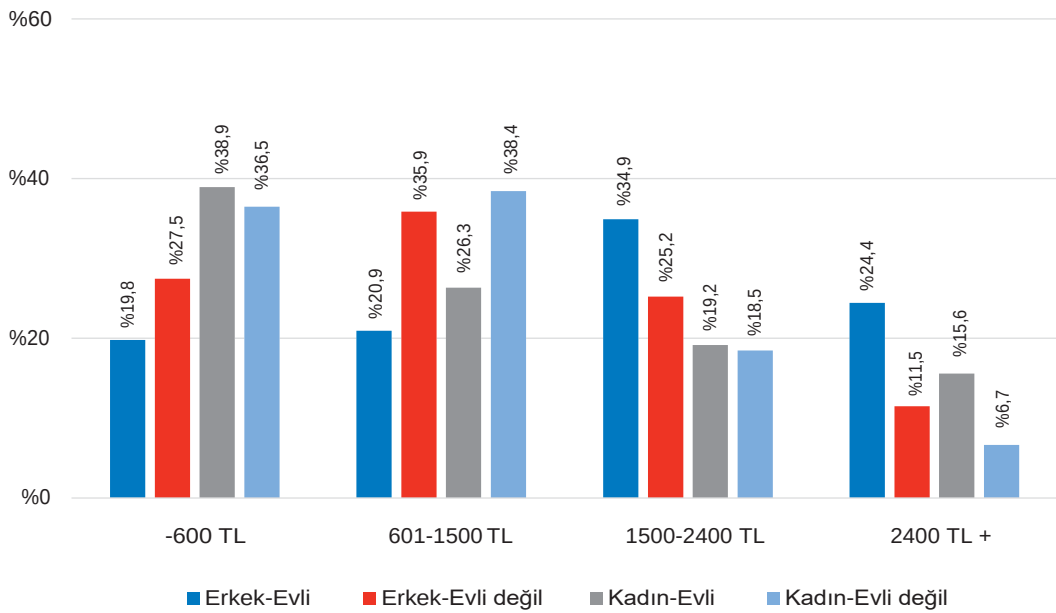
3.2.2. Gençlerin Aylık Gelirleri ve Belirleyicileri

Araştırma çalışmasına katılan gençlere, ortalama bir ayda ellerine geçen gelirin yaklaşık ne kadar olduğu sorulmuştur. Şekil 3.11’de yer alan grafikte görüldüğü gibi, gençlerin yüzde 30’unun aylık kişisel geliri 600 TL ve altındayken, gelirleri 601-1500 TL olanların oranı yüzde 33’tür. Yüzde 22’lik bir genç kesimi 1500-2400 TL arasında gelire sahiptir. Ortalama bir ayda eline geçen gelir 2400 TL ve üzerinde olanların oranıysa yüzde 11’dir. Yüzde 5’lik bir kesim bu soruya yanıt vermemiştir.

Şekil 3.11. Gençlerin Aylık Gelirleri

Şekil 3.12. Gençlerin Aylık Gelirleri ve Medeni Durumları

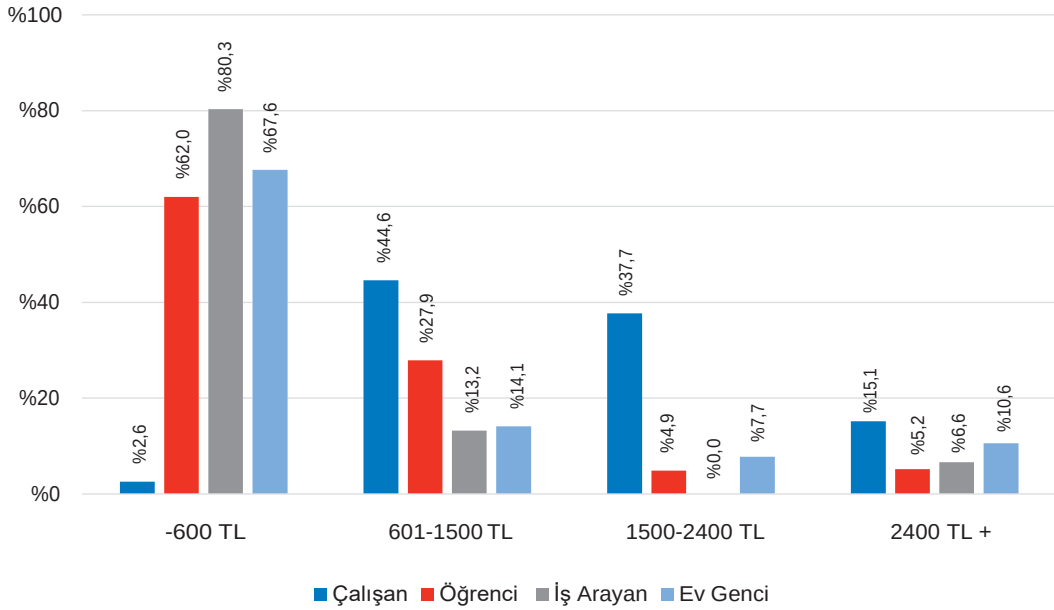

Şekil 3.12’de yer alan grafikte görüldüğü gibi, gençlerin cinsiyetleri ve medeni durumları ile ellerine geçen aylık geliri arasında önemli bir ilişki bulunmaktadır. Öncelikle, evli genç erkeklerin diğer gruplara göre daha fazla gelire sahip olduklarını görüyoruz. Bu gruptaki gençlerin dörtte biri 2400 TL ve üstü, yüzde 35’i ise 1500 TL ve üzerinde aylık gelire sahiptir, dolayısıyla yüzde 60’ı

asgari ücretin üzerinde bir aylık gelir elde etmektedir. Bu durumun evli genç erkeklerin “hane reisi” rolünü üstlenmiş olmaları, yani kendi gelirlerinin hane halkı gelirine denk olmasından kaynaklandığı düşünülebilir.

Evli olmayan erkeklerin aylık gelirleri de nispeten yüksektir, yüzde 36’sı 1500 TL ve üzerinde aylık gelire sahipken, evli olmayan kadınlar arasında bu oran yüzde 24’tür. Evli kadınlar arasında görece yüksek gelire sahip olanların oranıysa yüzde 34’tür.

Şekil 3.13. Gençlerin Aylık Gelirleri ve Çalışma Durumları

Ancak, gençler arasındaki gelir farklılıklarının en önemli nedeni çalışma durumu olarak görülmektedir. Şekil 3.13’de yer alan grafikte görüldüğü gibi, çalışan gençler arasında aylık geliri 1500 TL üzerinde olanların oranı yüzde 52’dir, yani her iki gençten biri asgari ücretin üzerinde gelir elde etmektedir. Öğrencilerin yüzde 90’ı, iş arayanların yüzde 93’ü ve ev gençlerinin yüzde 81’inin gelirleri 1500 TL’nin altındadır. İş arayanların yüzde 80’i, öğrencilerin yüzde 62’si, diğer grupların yüzde 70’i 600 TL ve altında gelire sahiptir.

Gençlerin aylık gelirlerinin en önemli kaynakları maaş (yüzde 55) ve aileden alınan harçlık (yüzde 32) olarak görülmektedir. Burs ya da öğrenim kredisi alanların oranı yüzde 7’dir.

Çok değişkenli analizlere baktığımız zaman, bir gencin sahip olduğu geliri belirleyen en güçlü faktörlerin aşağıdaki gibi olduğunu görmekteyiz (Ek Tablo 1)³:

- Bir işte çalışmak
- Erkek olmak
- Evli olmak

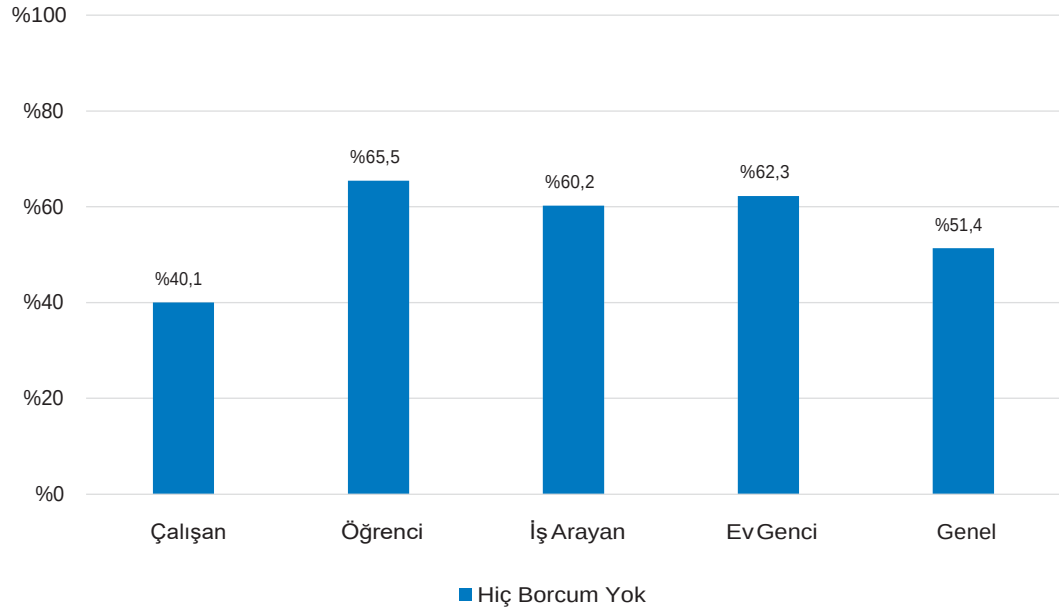
Bununla birlikte, cinsiyet, medeni durum ve çalışma durumu ile kontrol edildiğinde; gençlerin sahip oldukları aylık ortalama gelirin, yaşamdan memnuniyet dereceleri üzerinde istatistiksel anlamlılık taşıyan bir etkisi bulunmamaktadır (Ek Tablo 2).

3 Çalışmamızda kullandığımız çok değişkenli analizler, ekte sunulan tablo ve şekillerde detaylı olarak sunulmuştur.

3.2.3. Borçluluk ve Görelî Yoksunluk

Bireylerin maddî durumlarını sadece erişebildikleri gelir değil, o geliri nasıl kullanabildikleri de belirlemektedir. Özellikle borç sahibi olup olmamak gelirin ne kadarının kullanılabildiğini tanımlaması açısından önemlidir.

Şekil 3.14. Gençlerin Borçluluk Durumları ("Hiç Borcum Yok" Yanıtları)

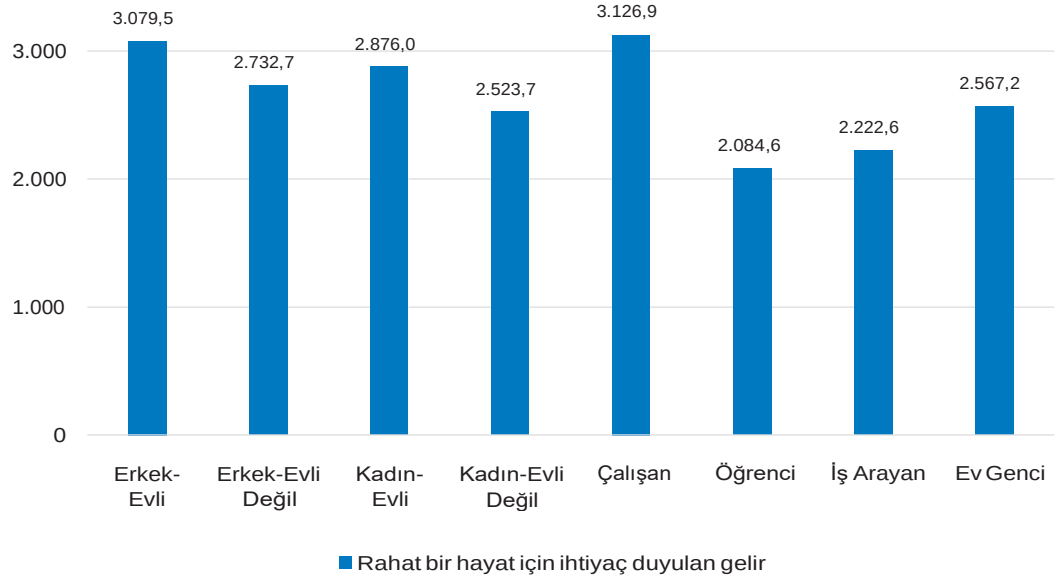
Görüştiğimiz gençlerin yüzde 51'inin herhangi birisine borcu olmadığı görülmektedir. Şekil 3.14'de yer alan grafikte görüldüğü gibi, borcu olmayanların oranı öğrenciler arasında yüzde 66, iş arayanlar arasında yüzde 60, ev gençleri arasında yüzde 62'dir. Çalışanların ise yüzde sadece 40'ının borcu yoktur, geri kalanların herhangi bir kişiye ya da kuruma borcu bulunmaktadır.

Gençlerin kime borçlu olduklarını sorduğumuzdaysa aşağıdaki durumla karşılaştık:

- Çalışan gençler en fazla bankaya (kredi kartı borcu yüzde 32, tüketici/ihtiyaç kredisi, yüzde 19), daha sonra da arkadaşlarına/iş arkadaşlarına borçludur (yüzde 8);
- Öğrencilerin arasında en fazla borçlanılan kişi/kurum Kredi Yurtlar Kurumu'dur (yüzde 12). Bunu banka kredi kartları izlemektedir.
- İş arayanların en fazla kredi kartı borcu olduğu görülürken, ikinci sırada tüketici kredisi, daha sonra arkadaşlar/iş arkadaşları ve akrabalar gelmektedir.
- Ev gençlerinin en fazla borçlu oldukları kurum banka kredi kartlarıdır. Bunu kayda değer bir oranda taksit yanıtı izlemektedir.

Herhangi bir borcu olmayan gençler arasında kendisini mutlu hissedenlerin oranı yüzde 74 civarındadır yani genel ortalamadan çok farklı değildir. Ancak bankaya kredi kartı borcu olanlarda bu oran yüzde 62, arkadaşlarına/iş arkadaşlarına borcu olanlarda yüzde 68'dir. Dolayısıyla, borçlu olup olmamanın yanı sıra, kime borçlu olduğu gençlerin yaşamdan memnuniyetini etkileyen bir faktör olarak gözükmemektedir.

Şekil 3.15. Gençlerin Rahatça Bir Hayat Sürebilmeleri İçin İhtiyaç Duydukları Gelir (Ortalama Değerler)

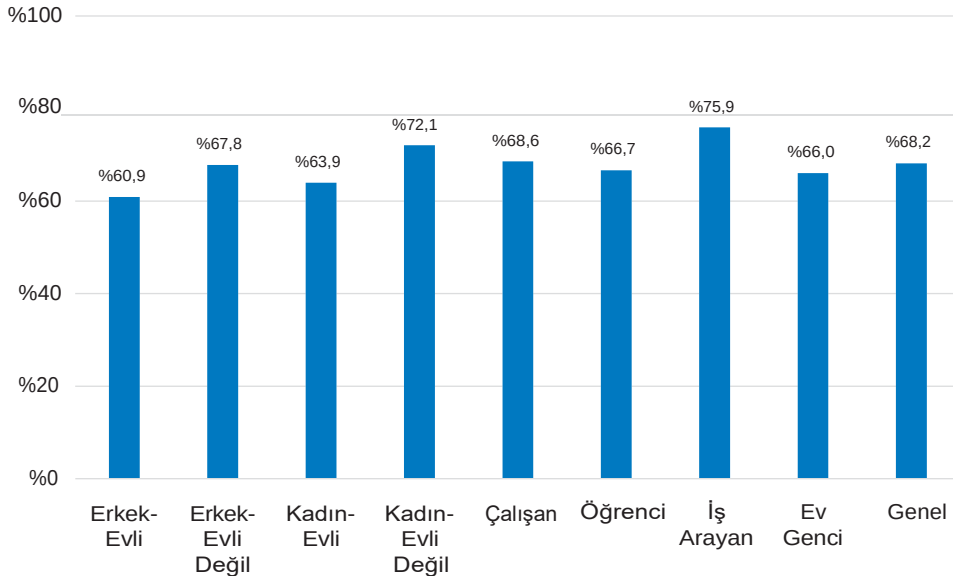
Araştırma çalışmasına katılan gençlere, kendileri gibi bir gencin yaşadıkları kentte rahatça bir hayat sürebilmesi için ihtiyaç duyduğu gelir sorulduğunda farklı yanıtlar alınmıştır. Şekil 3.15’de yer alan grafikte görüldüğü gibi, öncelikle evli genç erkeklerin verdikleri yanıt yaklaşık 3100 TL iken, bekâr genç erkeklerin yanıtı 2700 TL civarındadır. Evlilik durumuna bağlı benzer bir farklılık kadınlarda da görülmektedir. Evli genç kadınların verdikleri ortalama yanıt 2900 TL iken, evli olmayan genç kadınların yanıtı ortalama 2500 TL’dir.

Gençlerin yaşamdan memnuniyetlerini etkileyen değişkenleri anlamaya çalıştığımız bu araştırmada, “görelî yoksunluk”⁴ değerlendirmelerine odaklanmak da önemlidir. Gençlerin sahip oldukları gelir ile ihtiyaç duydukları gelir arasındaki farktan yola çıkarak hesapladığımız görelî yoksunluk oranları Şekil 3.16’da yer alan grafikte sergilenmektedir. Bu rakamlara göre, gençlerin yüzde 68’i, görelî yoksunluk içerisinde, başka bir deyişle ellerine geçen gelir, ihtiyaç duydukları gelirden düşüktür. Görelî yoksunluk oranı evli olmayan genç kadınlarda yüzde 72’ye kadar yükselirken, evli genç erkeklerde yüzde 61 gibi düşük bir rakamdır. Evli genç kadınlarda da görelî yoksunluk oranı yüzde 64 oranındadır.

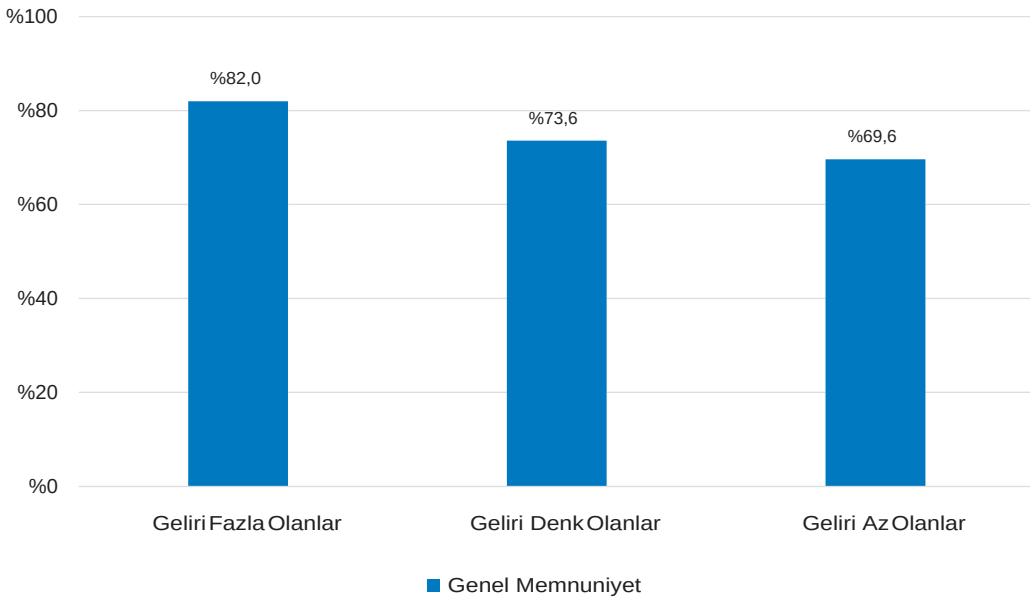
Çalışma durumuna baktığımızda en yüksek görelî yoksunluk oranına iş arayan gençlerde rastlamaktayız (yüzde 76). Diğer kategoriler, genel ortalama yakındır, yani anlamlı bir etkisi yoktur.

4 Görelî Yoksunluk, “relative deprivation” bireylerin sahip olamadıkları gelir vb. maddi olanaklar nedeniyle içine girdikleri yoksunluk hissini tarif etmekte kullanılan bir kavramdır. Burada önemli olan, bireyin sahip olması gerekeni bir gruba ya da geçmişine kıyasla tanımlamasıdır. Biz çalışmamızda T.E. Gurr tarafından geliştirilen “bireysel görelî yoksunluk” tanımını kullanmayı tercih ettik. Gurr, görelî yoksunluğu siyasi katılmadan protesto davranışına kadar geniş bir yelpazede açıklayıcı bir değişken olarak kullanmaktadır.

Şekil 3.16. Gençlerin Göreli Yoksunlukları
(İhtiyaç Duyduğu Gelir, Elindeki Gelirden Fazla Olanların Oranı)

Şekil 3.17. Gençlerin Mutluluk Derecesi ve Göreli Yoksunluk ("Memnunum" Yanıtlarının Oranları)

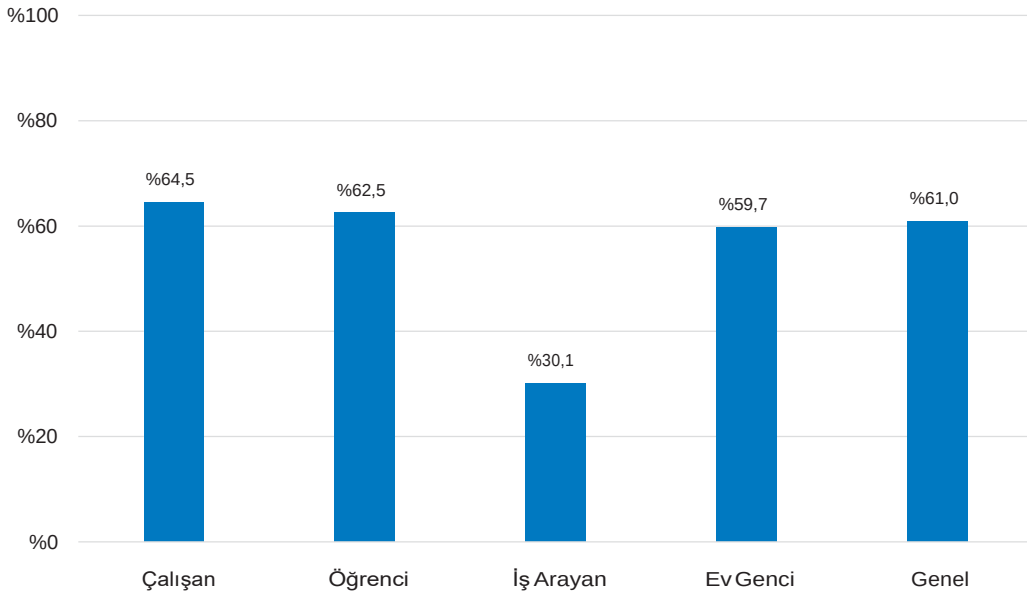
Gençlerin göreli yoksunluk dereceleri ile hayatlarından genel memnuniyetleri arasındaki ilişkiye baktığımızda, geliri ihtiyacından fazla olanların yüzde 82'si hayatlarından genel olarak memnunken, bu oran geliri denk olanlarda yüzde 74'e düşmektedir. Şekil 3.17'de yer alan grafikte görüldüğü gibi, geliri ihtiyacından az olanlarınsa yüzde 70'i hayatlarından memnundur. Cinsiyet,

medeni durum ve çalışma durumu için kontrol edildikten sonra dahi göreceli yoksunluk çekmeyen, geliri ihtiyacından fazla olan gençlerin, göreceli yoksunluk çeken gençlere kıyasla çok daha mutlu oldukları görülmektedir (Ek Tablo 3).

3.2.4. Maddi Durumdan Memnuniyet

Gençlerin elde ettikleri gelir, o gelirin ne kadarını kullanabildikleri ve en önemlisi gelirini yeti-yetmemesi konusundaki algıları, genel olarak gençlerin maddi durumlarından ne derece memnun olduklarını belirleyebilmektedir. Bu farklı faktörlerin ve gençlerin çalışma ve medeni durumlarının maddi durumlarından memnuniyetleri üzerindeki etkisini gösterebilmek amacıyla görüştüğümüz gençlere, maddi durumlarından ne derece memnun olduklarını sorduk.

Şekil 3.18. Gençlerin Maddi Durumlarından Memnuniyet Derecesi ("Memnunum" Yanıtlarının Oranları)

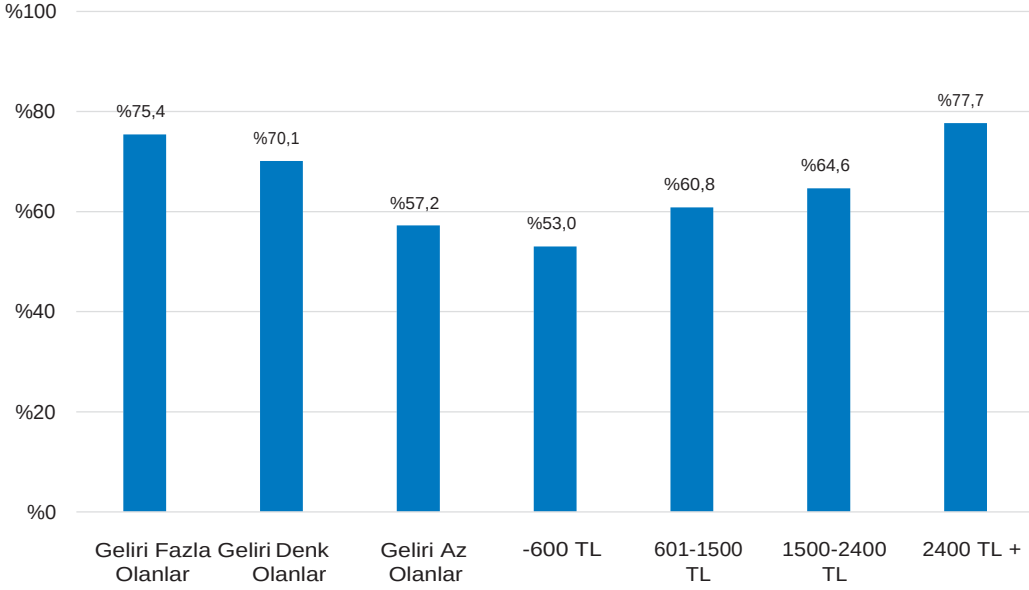

Araştırma çalışmamız, gençlerin maddi durumlarından memnuniyetlerinin çalışma durumlarıyla ilişkili olduğunu göstermiştir. Şekil 3.18’de yer alan grafikte görüldüğü gibi, genel olarak yüzde 61 olan maddi durumdan memnuniyet derecesi, iş arayanlar arasında yüzde 30’a düşmektedir, diğer gruplarda maddi durumdan memnuniyet derecesi hemen hemen aynıdır.

Bununla birlikte, gençlerin genel olarak maddi durumlarından memnuniyetleriyle, yaşamdan memnuniyet dereceleri arasında bir ilişki bulunmaktadır. Maddi durumdan memnuniyet arttıkça, genel olarak yaşamdan memnuniyet derecesi de artmaktadır ($\text{Gamma}=0.24$)⁵. Diğer değişkenler kontrol edildikten sonra dahi, maddi durumdan memnuniyetin genel memnuniyet üzerindeki pozitif etkisi gözlemlenmektedir (Ek Tablo 4).

5 Gamma katsayısı her iki değişkenin de sıralı olduğu durumlarda kullanılan, korelasyon katsayısı benzeri bir katsayıdır. İlişkinin 1’e yaklaşması ilişkinin güçlü olduğunu, 0’a yaklaşması ilişkinin zayıf olduğunu gösterir.

Şekil 3.19. Gençlerin Maddi Durumlarından Memnuniyet Derecesi, Göreli Yoksunluk Dereceleri ve Gelirleri

Gençlerin maddi durumlarından memnuniyet dereceleri hem sahip oldukları gelir, hem de gö-reli yoksunlukları ile ilişkilidir. Şekil 3.19’da yer alan grafikte görüldüğü gibi, geliri ihtiyacından fazla olanların yüzde 75’i maddi durumlarından memnunken, bu oran gö-reli yoksunluk çeken gençlerde yüzde 57’ye düşmektedir. Gelire baktığımızdaysa, en düşük gelirde yüzde 53 olan mad-di durumdan memnuniyet oranı, en yüksek gelirde yüzde 77’ye yükselmektedir. Bu iki değişkenin bir arada etkisini analiz ettiğimizde, gelir düzeyleri arasındaki farkın, gö-reli yoksunluk çeken ve çekmeyen gençler arasındaki farktan daha az etkili olduğunu görmekteyiz. Sonuçta, gelir duru-munun maddi durumdan memnuniyet üzerinde bir etkisi olsa da; esas belirleyen değişkenin gö-re-li yoksunluk hissi olduğu ortaya çıkmaktadır (Ek Tablo 5).

3.3. EV VE ÇEVRE

Çalışmamız kapsamında değerlendirdiğimiz iyi olma hali alanlarından biri de ev ve çevre koşulla-rıdır. Bireylerin öncelikle içinde yaşadıkları ev, mahalle ve kent; onların yaşam kalitelerine ve do-layısıyla iyi olma hallerine katkıda bulunmaktadır. Araştırmamızın odağı nedeniyle kentle ilgili değerlendirmeler ilerleyen bölümlerde ele alınacaktır. Saha araştırmasında görüştüğümüz gençle-re önce yaşadıkları evden başlayıp daha sonra kentleri hakkında değerlendirmelerine kadar uza-nan bir yelpaze değerlendirme yapmalarını sağlayacak sorular sorulmuştur.

Şekil 3.20. Gençlerin Yaşadıkları Yer

Araştırma çalışmamıza katılan gençlerin büyük çoğunluğu aileleriyle -içine doğdukları ya da kurdukları- beraber yaşamaktadır (yüzde 87). Tek başına yaşayanların oranı yüzde 7, arkadaşlarıyla bir evi paylaşanların oranı yüzde 3'tür. Yurt ya da pansiyonda kalanların oranı da yüzde 1 gibi düşük bir orandır.

Gençlerin medeni durumları ve cinsiyetleri yaşadıkları ortamı doğrudan belirlemektedir. Şekil 3.20'de yer alan grafikte görüldüğü gibi, bekâr genç erkeklerin yüzde 9'u tek başlarına yaşarken, arkadaşlarıyla aynı evi paylaşanların oranı yüzde 3'te kalmaktadır. Bekâr genç kadınlar söz konusu olduğundaysa, ailesiyle aynı evi paylaşanların oranı yüzde 83, tek başına yaşayanların oranı yüzde 8'dir. Arkadaşlarıyla beraber yaşayanların oranı yüzde 5'tir.

Görüştiğimiz gençlerin çalışma durumuna baktığımızda, daha farklı bir resim ortaya çıkmaktadır. Bütün kategorilerde aileyle yaşayanların oranı yüzde 80'in üzerindedir. Ancak:

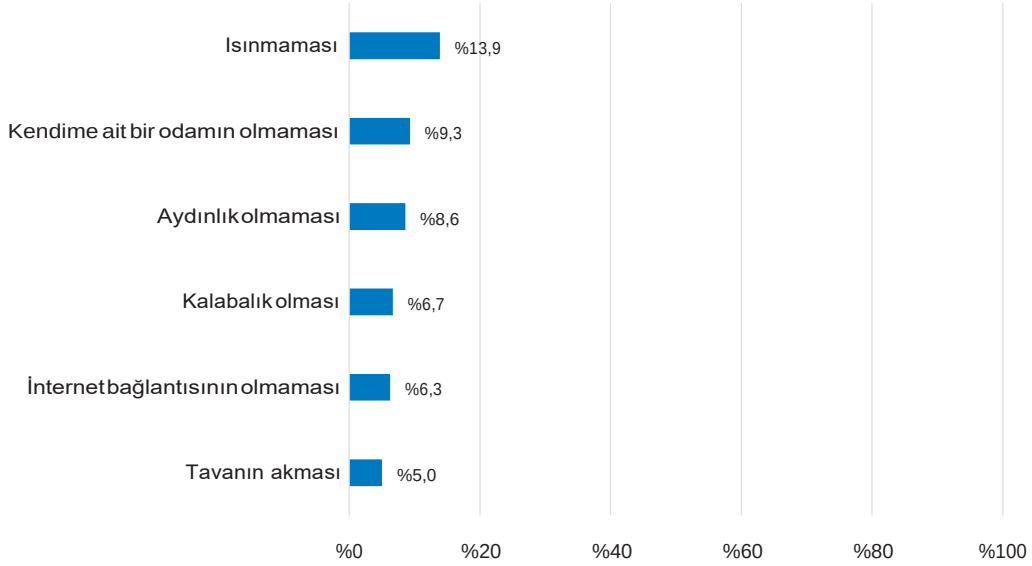
- Çalışanlar arasında tek başına yaşayanların oranı yüzde 11'dir.
- Öğrencilerin yüzde 82'si aileleriyle yaşamaktadır, yüzde 10'u arkadaşlarıyla evlerini paylaşmakta, yüzde 4'ü yurt ya da pansiyonda kalmaktadır.
- İş arayan gençlerin yüzde 93'ü aileleriyle yaşamaktadır, tek başına yaşayanların oranı yüzde 4'ün altındadır.
- Ev gençlerinin yüzde 87'si aileyle yaşarken, yüzde 7'si tek başına ve yüzde 3'ü de arkadaşlarıyla yaşamaktadır.

Araştırma çalışmamız, gençlerin ortalama dört odalı evlerde yaşadıklarını göstermektedir, cinsiyet ya da medeni durumun çok fazla etkisi yoktur. Öte yandan evde kaç kişi yaşadıkları sorulduğunda genel ortalama 4 kişi civarındayken iş arayanlarda bu rakam 4.5'e kadar yükselmektedir. İş arayan gençlerin daha çok aileleriyle yaşadıklarını göz önünde tutarsak, iş arayan gencin ailede "+1" kişi olarak var olduğunu söyleyebiliriz.

Medeni durum ve cinsiyete göre baktığımızda, bekâr erkek ve kadınların görece daha kalabalık (sırasıyla 4.27 ve 4.19); evli kadın ve erkekler görece daha تنها (3.68) evlerde yaşamaktadır.

Elimizdeki verilere göre, evli erkek ve kadınlar çoğunlukla eşleriyle ve çok az oranda da çocuklarıyla aynı odayı paylaşmaktadır (yüzde 4). Buna karşılık bekâr gençlerin yüzde 25'i odalarını bir başkalarıyla paylaşıırken yüzde 65'i de kendilerine ait bir odaya sahiptir. Gençler odalarını da büyük çoğunlukla kardeşleri/ağabey ya da ablalarıyla paylaşmaktadır.

Şekil 3.21. Gençlerin Yaşadıkları Ortamı Değerlendirmeleri ("Rahatsız Ediyor" Yanıtlarının Oranları)

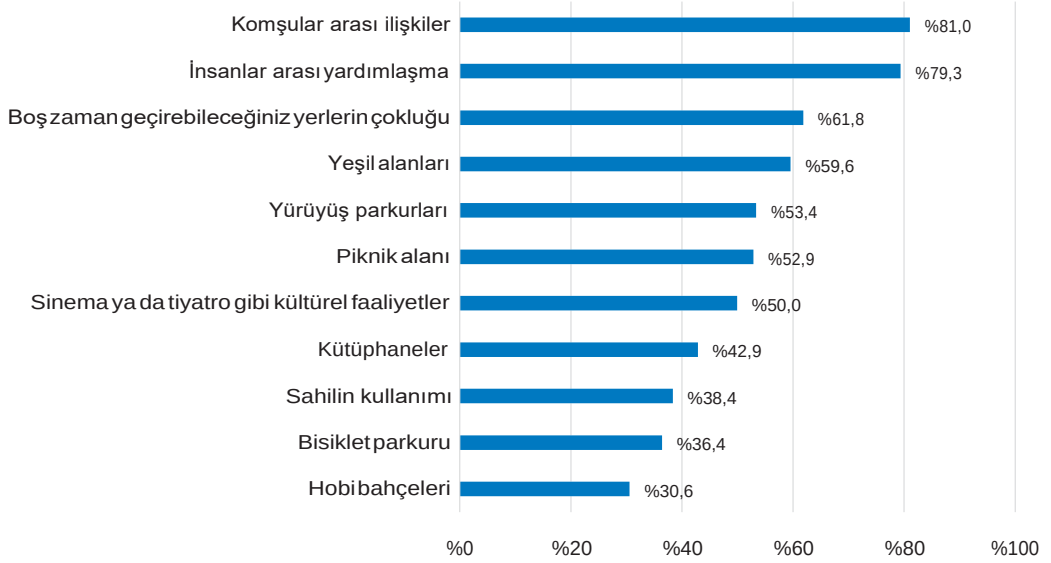
Gençlere yaşadıkları yerde olabilecek bazı sorunlar sayılmış bu sorunlardan rahatsız olup olmadıkları sorulmuştur. En yüksek rahatsızlık uyandıran sorun yüzde 14 ile yaşanan yerin ısınmamasıdır. Şekil 3.21’de yer alan grafikte görüldüğü gibi, Yüzde 9’luk bir oran kendisine ait bir odasının olmamasından şikâyetçidir. Aydınlık olmaması (yüzde 9), kalabalık olması (yüzde 7), internet bağlantısının olmaması (yüzde 6) sayılan diğer sorunlar arasındadır.

Çalışmamız çerçevesinde gençlerin yaşam kalitelerini etkileyebilecek bir dizi koşul sayılmış ve bu koşullardan ne kadar memnun oldukları sorulmuştur. Şekil 3.22’de yer alan grafikte görüldüğü gibi, görüştüğümüz gençlerin yüzde 81’i komşular arası ilişkiler, yüzde 79’u insanlar arası yardımlaşmadan memnundur.

Fiziksel altyapı söz konusu olduğunda kentinyeşil alanlarından memnun olanların oranı yüzde 60, yürüyüş parkurlarından memnun olanların oranı yüzde 53, piknik alanlarından memnun olanların oranı yüzde 53’tür. Mevcudiyeti söz konusu olan yerlerde sahilin kullanımından (yüzde 38), bisiklet parkurundan (yüzde 36) ve hobi bahçelerinden memnun olanların oranı görece daha azdır.

Gençlerin yüzde 61’i yaşadıkları yerdeki boş zaman geçirebilecekleri yerlerden memnundurlar. Ancak her iki gençten biri sinema ya da tiyatro gibi kültürel faaliyetlerden memnun değilken,

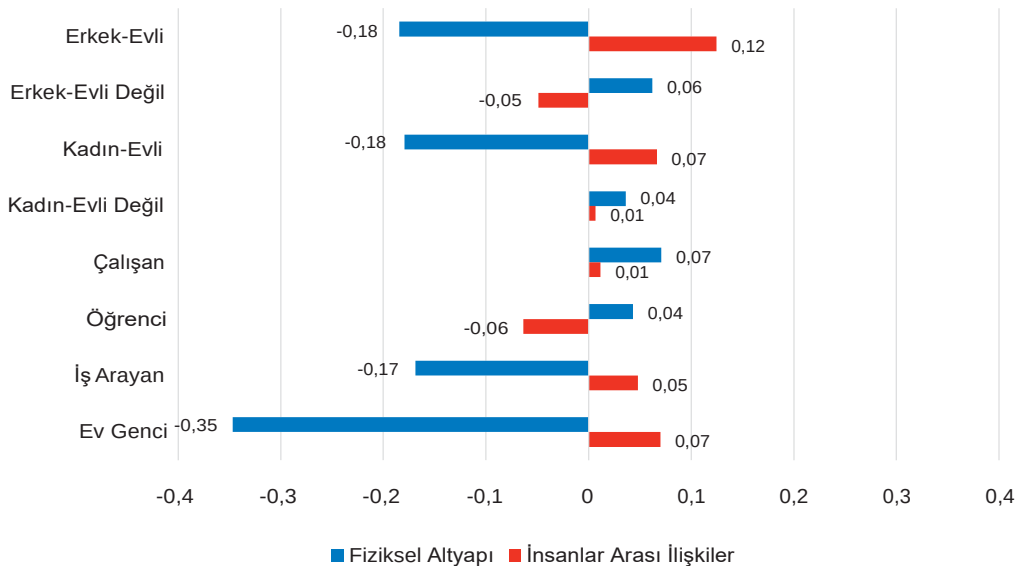
Şekil 3.22. Gençlerin Yaşadıkları Kenti Değerlendirmeleri ("Memnnum" Yanıtlarının Oranları)

kütüphanelerden memnun olanların oranı sadece yüzde 40'ta kalmıştır. Bu açıdan gençlerin büyük kısmının insanlarla ilişkilerden memnun olduğu ancak diğer konularda memnuniyetin bu kadar yüksek olmadığı görülmüştür.

Gençlerin yaşadıkları yerden memnuniyetlerini ölçebilmek amacıyla iki farklı endeks oluşturulmuştur. Endekslerin birincisi fiziksel altyapıdan memnuniyeti, ikincisi de kişiler arası ilişkilerden memnuniyeti ölçmektedir. Her endeks -3 ile 3 arasında değişen bir ölçeğe ve 0 ortalamaya sahiptir.

ŞEKİL 3.23. Kentten Memnuniyetin Boyutları ve Demografik Değişkenler (Endeks Ortalamaları)

Şekil 3.23'de yer alan grafik, kentten memnuniyetinin iki boyutunun demografik değişkenler bazında nasıl değiştiğini göstermektedir. Öncelikle evli olup olmamak, fiziksel altyapıdan memnuniyeti etkilemektedir. Evli genç erkek ve kadınlar, fiziksel altyapıdan bekâr gençlere göre daha az memnundur. Keza, çalışanlar ve öğrencilerin fiziksel altyapıdan memnuniyetlerine karşın, iş arayan gençler ya da ev gençleri fiziksel altyapıdan görece daha az memnundur.

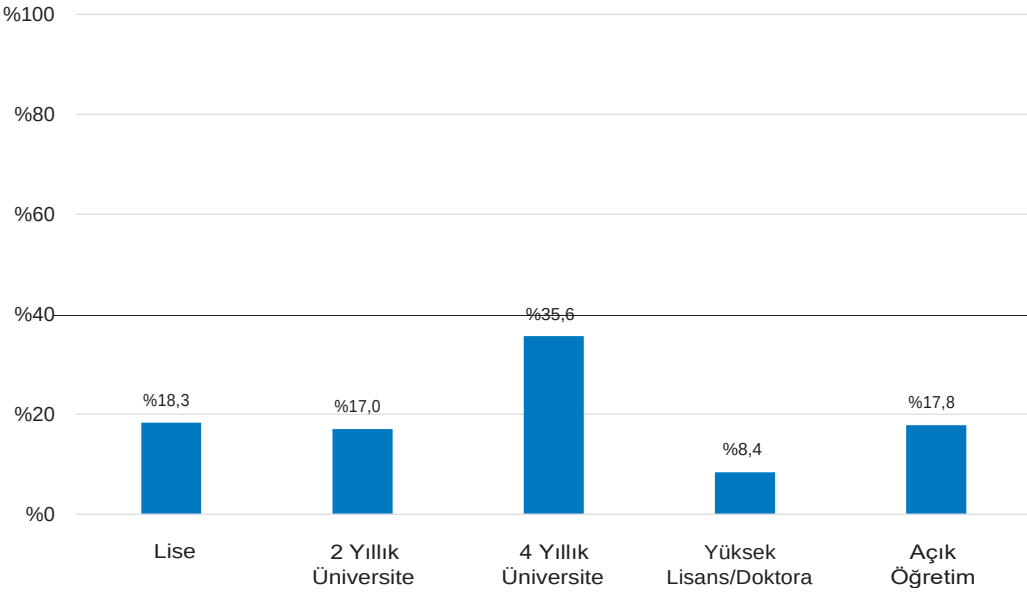
Söz konusu insanlar arası ilişkiler olduğunda, evli gençlerin diğerlerine kıyasla insanlar arası ilişkilerden daha memnun olduklarını görüyoruz. İnsanlar arası ilişkilerden görece daha az memnun olanlar bekâr genç erkekler ve öğrencilerdir. Ev gençleri de insanlar arası ilişkilerden daha memnundurlar.

Çok değişkenli analizlerimiz, hem fiziksel altyapıdan hem de insanlar arası ilişkilerden memnuniyetin gençlerin yaşamdan memnuniyetleri üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu göstermiştir (Ek Tablo 6).

3.4. EĞİTİM

Çocuk ve gencin iyi olma halleri alanlarından bir diğeri de eğitimidir. Araştırma çalışmamız kapsamında görüştüğümüz gençlerin yüzde 32'si eğitime devam etmektedir. Eğitime devam etmekte olan gençlerin büyük çoğunluğu evli değildir, evli genç erkekler ve kadınlar arasında okula devam etmekte olanların oranı yüzde 10'un altındadır. Ayrıca çalışan gençler arasında da yüzde 10'luk bir kesim eğitimlerine devam etmektedir. 18-24 yaş grubundakilerin yüzde 47'si, 25-29 yaş grubundakilerinse yüzde 16'sı herhangi bir kurumda eğitime devam etmektedir.

ŞEKİL 3.24. Eğitime Devam Edenlerin Okudukları Okullar

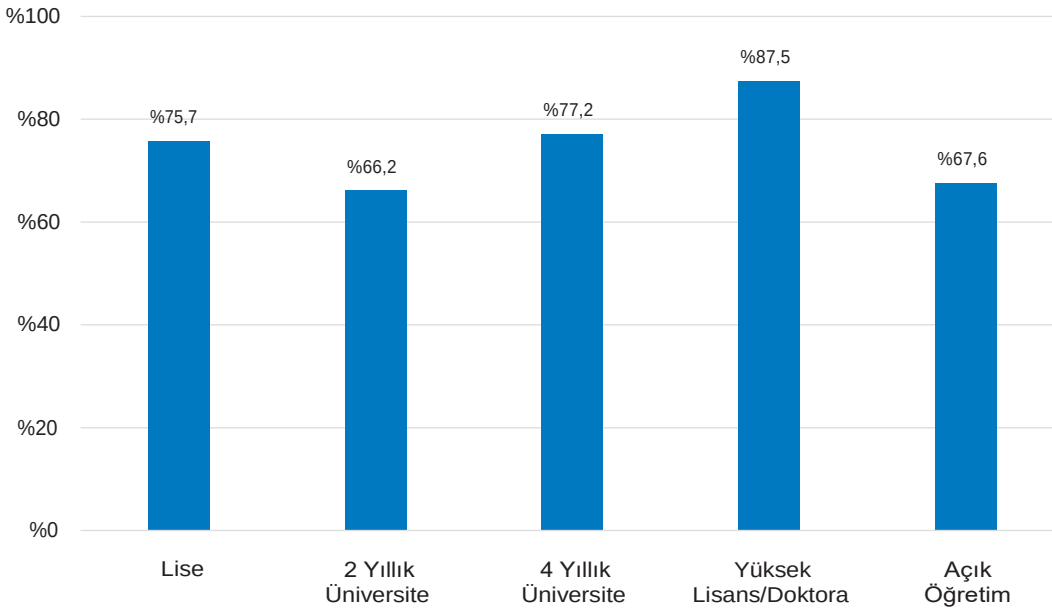

Eğitime devam etmekte olan üçte birlik kesimin çoğunlukla üniversite öğrencisi olduğu (toplam yüzde 53) görülmektedir. Yüksek lisans ya da doktora yapanların oranı yüzde 8'dir. Şekil 3.24'teki grafikte gözümüze çarpan en ilginç konu, görüştüğümüz gençler arasında açık öğre-

timde okuyanların görece yüksek oranıdır, yüzde 18’lik bir kesim eğitime açık öğretimde devam etmektedir. Bu oran genç kadınlar ve erkekler arasında eşitken, 24 yaş ve üstünde yüzde 29’a kadar yükselmektedir. Çalışıp okuyanların yüzde 74’ü ve evlilerin hemen hepsi açık öğretime devam etmektedir.

Öte yandan, söz konusu yüksek lisans/doktora olduğu zaman da cinsiyete bağlı bir fark görülmektedir. Kadınların yüzde 7’si, erkeklerinse yüzde 10’u üniversite sonrası eğitimlerine devam etmektedir. Evli erkekler arasında yüksek lisans ya da doktora yapanlara rastlanırken, evli kadınlar arasında üniversite eğitime devam eden kimse görülmemiştir.

Şekil 3.25. Okudukları Okullar ve Okullarından Memnuniyet Derecesi

Görüştüğümüz gençler arasında eğitimlerine devam edenlerin büyük çoğunluğunun devam ettikleri okulda aldıkları eğitimden memnun oldukları görülmektedir. Genel olarak yüzde 74 olan memnuniyet oranı, yüksek lisans/doktora öğrencilerinde yüzde 88’e, dört yıllık üniversite öğrencilerinde yüzde 77’e ve lise öğrencilerinde yüzde 76’ya yükselmektedir. En düşük oranlaraysa açık öğretim ve 2 yıllık üniversite öğrencilerinde rastlanmaktadır.

Şekil 3.25’de yer alan grafikte görüldüğü gibi, eğitime devam eden gençlerin yüzde 8’i özel bir okulda okumaktadır. Bu oran dört yıllık üniversitede okuyan öğrencilerde yüzde 12’ye çıkmakta, yüksek lisans/doktora yapanlarda yüzde 9’a düşmektedir.

Gençlerin okudukları okuldan memnuniyetleri ile genel olarak yaşamdan memnuniyetleri ilişkili görülmektedir (Korelasyon katsayısı 0.10).

Tablo 3.1.
Alınan Eğitimin Unsurlarından Memnuniyet “(Memnunum” Diyenlerin Oranı)

	Lise	2 yıllık üniversite	4 yıllık üniversite	Yükseklisans/ doktora
Hocalarla iletişim	→ %67.1	↑ %73.8	↑ %73.5	↑ %87.5
Okulun içinde bulunduğu çevre ve konumu	→ %55.7	→ %66.2	↑ %72.8	↑ %75.0
Aldığım eğitimin hayata hazırlayabilmesi	→ %55.7	→ %53.8	→ %55.9	↑ %81.3
Kantinler	↓ %51.4	→ %63.1	→ %68.4	→ %65.6
Kütüphane/laboratuvar/atölye/sınıflar	↓ %48.6	→ %64.6	→ %69.9	↑ %71.9
Kulüp faaliyetleri, sosyal aktiviteler	↓ %48.6	→ %60.0	→ %66.9	→ %68.8
Okulda ve okul çevresinde güvenlik	↓ %45.7	→ %60.0	→ %66.9	→ %56.3
Bürokratik işlerin/evrak işlerinin işleyişi	↓ %44.3	→ %53.8	→ %61.8	→ %62.5
Spor tesisleri/spor olanakları	↓ %42.9	→ %55.4	→ %66.2	→ %59.4
Yabancı dil eğitiminin kalitesi	↓ %35.7	↓ %44.6	↓ %50.7	→ %59.4
Yemekhane		→ %55.4	→ %62.5	→ %53.1
Okulun sağladığı burs olanakları		↓ %41.5	→ %53.7	↓ %43.8

Tablo 3.1’de farklı okullarda okuyan öğrencilerin eğitim aldıkları okullarla ilgili çeşitli unsurlardan memnuniyet derecesini göstermektedir.

- Lise öğrencilerinin en memnun olduğu konu okudukları okuldaki hocalarla eğitimken, en az memnun oldukları konular, yabancı dil eğitimin kalitesi ve spor tesisleridir.
- 2 yıllık üniversite öğrencilerinin de en memnun oldukları konunun hocalarla iletişim ve okulun bulunduğu çevre olduğunu görüyoruz. Görece memnun olmadıkları konular burs olanakları ve yurt olanaklarıdır.
- 4 yıllık üniversite öğrencileri genel olarak her konuda diğer öğrencilerden daha memnundurlar. En fazla memnun oldukları konular hocalarla iletişim, okulun bulunduğu çevre, kantinler, kütüphaneler, kulüp faaliyetleri, sosyal aktiviteler, okulda ve okul çevresinde güvenlik ve spor olanaklarıdır. Görece memnun olmadıkları konular ise yabancı dil eğitiminin kalitesi, burs olanakları ve yurt imkânları ve kalitesidir.
- Az sayıdaki yüksek lisans ve doktora öğrencilerine baktığımızda en fazla hocalarla iletişim ve okulun bulunduğu çevre ve konumundan memnun olduklarını, en azsa burs ve yurt olanaklarından memnun oldukları görülmektedir.

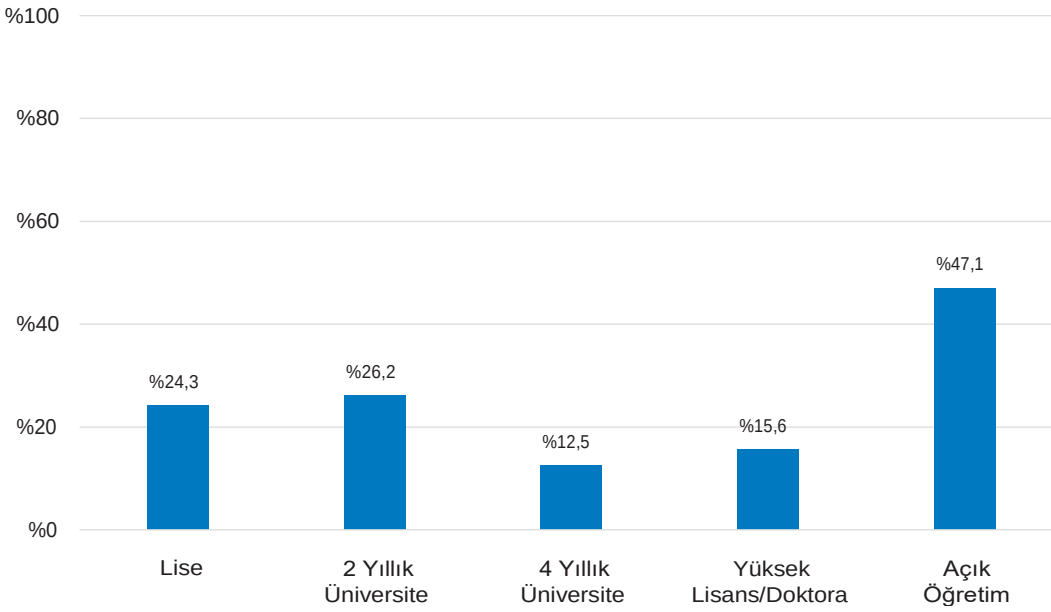
Eğitimden memnuniyetin boyutlarını birleştirdiğimiz zaman iki ana boyut ortaya çıkmaktadır: Birinci boyut, okulun fiziksel olanaklarıyla ilişkilidir. Spor tesisleri, okulun bulunduğu çevre ve konumu, okulun ve okulun bulunduğu çevrenin güvenliği, okuldaki kulüpler, kantin, yemekhane ve kütüphaneler bu boyutla ilişkilidir.

İkinci boyutta fiziksel olmayan, ilişkisel olanaklarla ilişkilidir. Okuldaki yabancı dil eğitiminin kalitesi, bürokratik işlerin/evrak işlerinin işleyişi, hocalarla iletişim ve alınan eğitimin yaşama hazırlaması gibi özelliklerden memnuniyet bu boyutta yer almaktadır.

Gençlerin okudukları okuldaki fiziksel ve fiziksel olmayan olanaklardan memnuniyetleri, aldıkları eğitimden ne kadar memnun olduklarıyla ilişkilidir. Fiziksel özelliklerden memnuniyetin eğitimden memnuniyet üzerinde orta büyüklükte bir etkisi bulunurken ($B=0.12$, $p.<0.05$); ilişkisel özelliklerin etkisi daha büyüktür ($B=0.24$, $p.<0.001$), bu iki değişkenin yaşamdan memnuniyet üzerinde pozitif etkisi vardır.

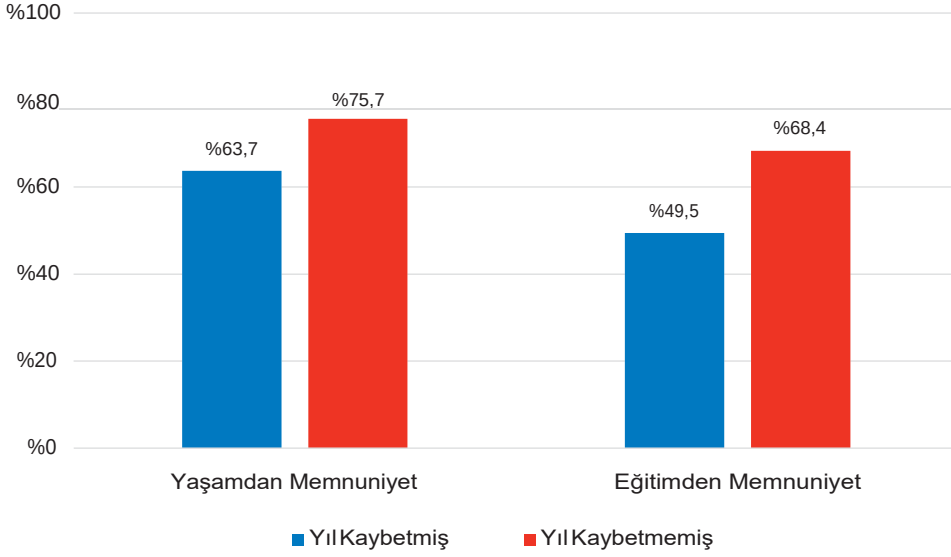
Öte yandan alınan eğitimden memnuniyetin yaşamdan memnuniyet üzerindeki etkisi de azımsanmayacak büyüklüktedir (std. B katsayısı 0.11). Dolayısıyla özellikle ilişkisel özelliklerin öncelikle alınan eğitimden memnuniyeti, daha sonra da yaşamdan memnuniyeti etkilediğini söyleyebiliriz (Ek Şekil 1).

Şekil 3.26. Gençler Arasında Sınıf Tekrarlamış Olanların Oranı

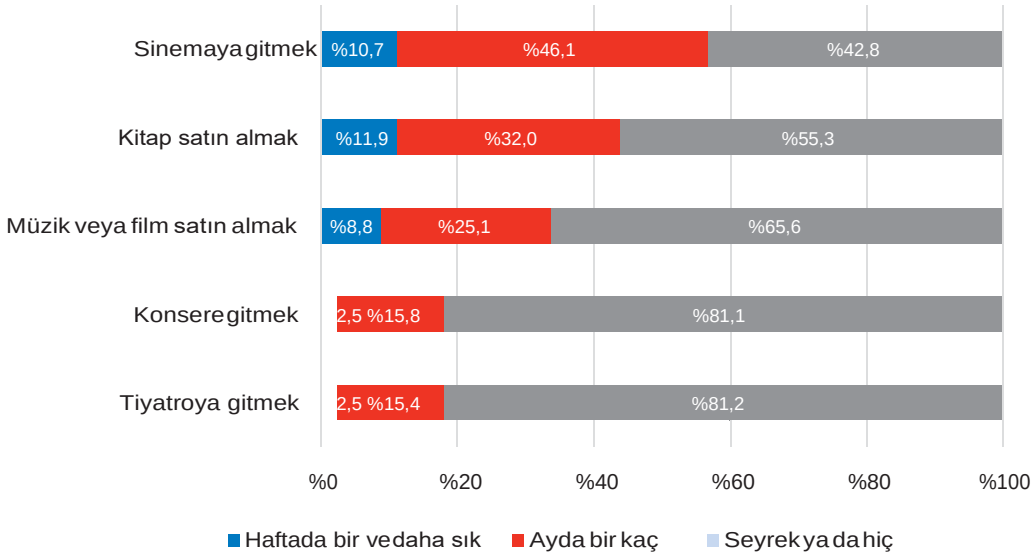
Görüştüğümüz gençler arasından okudukları okulda sınıf tekrarlamış/yıl kaybetmiş olanların oranı yüzde 24'tür, başka bir deyişle eğitimine devam eden her dört gençten biri yıl kaybetmiştir. Şekil 3.26'da yer alan grafikte görüldüğü gibi, bu oran üniversite öğrencilerinde yüzde 13, yüksek lisans/doktora öğrencilerinde yüzde 16 gibi düşük oranlarda kalmasına karşın, açık öğretimde okuyan her iki öğrenciden biri akademik başarısızlık yaşamıştır. Hem çalışan hem de okuyan gençler arasında yıl kaybetmiş olanların oranı yüzde 45'e kadar yükselmektedir. Başarı ve okula devam arasındaki ilişki araştırılmaya değer bir konudur.

Şekil 3.27. Akademik Başarı, Yaşamdan Memnuniyet ve Eğitimden Memnuniyet Arasındaki İlişki

Araştırma çalışmamıza katılan gençlerin verdikleri yanıtlara baktığımızda, eğitim aldıkları kurumda yıl kaybetmiş olan gençlerin, yıl kaybetmemiş gençlere kıyasla hem aldıkları eğitimden, hem de kendi yaşamlarından daha az memnun olduklarını görmekteyiz. Şekil 3.27’de yer alan grafikte görüldüğü gibi, bu fark eğitim söz konusu olduğunda 13, yaşamdan memnuniyet söz konusu olduğunda da 12 puandır. Aradaki farklar istatistiksel olarak anlamlıdır.

Şekil 3.28. Gençlerin “Kültürel” Tüketimleri

Araştırma çalışmamıza katılan gençlere bir dizi etkinlik sayıp bu etkinlikleri ne sıklıkta yaptıklarını sorduk. Şekil 3.28’de yer alan grafik, gençlerin en sık yaptıkları faaliyetin sinemaya git-

mek olduğunu göstermektedir, yüzde 11'i haftada bir ve daha sık, yüzde 46'sı da ayda birkaç kez sinemaya gittiğini belirtmektedir. İkinci sırada kitap satın almak (yüzde 12 haftada birden fazla), üçüncü sıradaysa müzik ya da film satın almak gelmektedir. Hiç konsere ya da tiyatroya gitmeyenlerin oranı yüzde 81'dir.

Tablo 3.2.
Gençlerin Kültürel Tüketimleri ve Medeni Durumları
("Ayda Birkaç Kez" ve "Haftada Bir ve Daha Sık" Yanıtlarının Toplamı)

	Erkek Evli	Erkek Evli değil	Kadın Evli	Kadın Evli değil
Sinemaya gitmek	40.2%	60.9%	40.4%	62.2%
Tiyatroya gitmek	11.5%	18.4%	10.4%	21.7%
Konsere gitmek	11.5%	21.1%	9.8%	19.9%
Müzik veya film satın almak	24.1%	38.0%	21.9%	35.9%
Kitap satın almak	19.5%	44.4%	31.1%	53.9%

Gençlerin medeni durumlarının kültürel tüketim biçimlerini bir derece etkilediğini görmekteyiz. Bekâr genç kadınlar ve erkeklerin kültürel tüketimleri hemen hemen birbirine yakındır, arada gözlemllediğimiz en önemli fark 10 yüzdelik puan ile kitap satın alma konusundadır. Öte yandan, evli erkekler bekâr erkeklere kıyasla daha seyrek sinemaya, tiyatroya ya da konsere gitmektedir, farklar 20 yüzdelik puan ile 7 yüzdelik puan arasında değişmektedir. Keza evli erkekler bekâr erkeklere kıyasla daha az müzik, film ya da kitap satın almaktadır.

Benzer bir fark bekâr kadınlarla evli kadınlar arasında da görülmektedir. Bekâr kadınlar daha fazla sinemaya, tiyatroya ya da konsere gitmektedir (20 yüzdelik puanla 10 yüzdelik puan arasında değişken farklar bulunmaktadır). Müzik, film ya da kitap satın alma konusunda da bu büyüklükte farklar görülmektedir.

Öte yandan evli erkeklerle evli kadınlar arasındaki kayda değer tek farkın kitap satın alma konusunda olması üzerine düşünmeye değer bir konudur.

Tablo 3.3.
Gençlerin Kültürel Tüketimleri ve Çalışma Durumları
("Ayda Birkaç Kez" ve "Haftada Bir ve Daha Sık" Yanıtlarının Toplamı)

	Çalışan	Öğrenci	İş arayan	Ev genci
Sinemaya gitmek	57.4%	69.1%	48.2%	32.7%
Tiyatroya gitmek	18.5%	21.6%	19.3%	6.9%
Konsere gitmek	20.8%	20.7%	10.8%	6.9%
Müzik veya film satın almak	38.0%	36.3%	22.9%	17.6%
Kitap satın almak	39.7%	61.6%	36.1%	27.7%

Tablo 3.3'de, gençlerin çalışma durumlarıyla kültürel tüketimleri arasındaki ilişkiyi göstermektedir. Öğrenciler, hemen her türlü faaliyeti diğer gruplardan daha fazla yapmaktadır, özellikle de söz konusu kitap satın almak olduğunda diğer gruplarla fark 30 puanlara kadar çıkmaktadır. Bu farkın bir kısmının ders kitabı satın almaktan kaynaklandığını söyleyebiliriz. Öte yandan, çalışan gençler de, öğrenciler kadar olmasa da bazı etkinlikleri diğer gençler daha sık gerçekleştir-

mektedir. Örneğin müzik veya film satın almak söz konusu olduğunda, ayda birkaç kez ve daha sıklıkla satın alanların oranı çalışanlarda yüzde 38’ken, ev gençleri arasında yüzde 18’e inmektedir. Bu açıdan baktığımızda eğitim hayatına ya da çalışma hayatına dâhil olmayan gençlerin kültürel tüketimlerinin de düşük olduğunu açıkça söyleyebiliriz.

Gençlerin kültürel tüketim derecelerini ölçen tek bir endeks inşa ettiğimizde endekse en fazla katkıda bulunan unsurların konsere (0.78) ve tiyatroya (0.80) gitmek olduğunu gördük. Çok değişkenli analizlerimiz gençlerin kültürel tüketimlerini belirleyen faktörleri aşağıdaki gibi belirlemiştir (Ek Tablo 7):

- Evli gençler (kadın erkek farkı olmadan) diğer gençlere kıyasla daha az;
- 18-24 yaşındakiler, 25 yaş ve üstündekilere kıyasla daha az;
- Sırasıyla öğrenciler, çalışanlar ve iş arayanlar, Ev Genci grubuna göre daha fazla;
- Aylık geliri 600 TL ve altında olanlar, diğerlerine göre daha az kültürel tüketimde bulunmaktadır.

Araştırma çalışmasına katılan gençlere, bahsettiğimiz etkinlikleri yapma derecelerinden ne kadar memnun olduklarını da sorduk. Görüştüğümüz gençlerin yüzde 70’i bu etkinlikleri yeterince gerçekleştiremediklerini söylemiştir ve bu konuda cinsiyet, çalışma ya da okuma durumu fark etmemektedir. Bir tek öğrenciler arasında memnun olmayanların oranı yüzde 63’e düşmektedir.

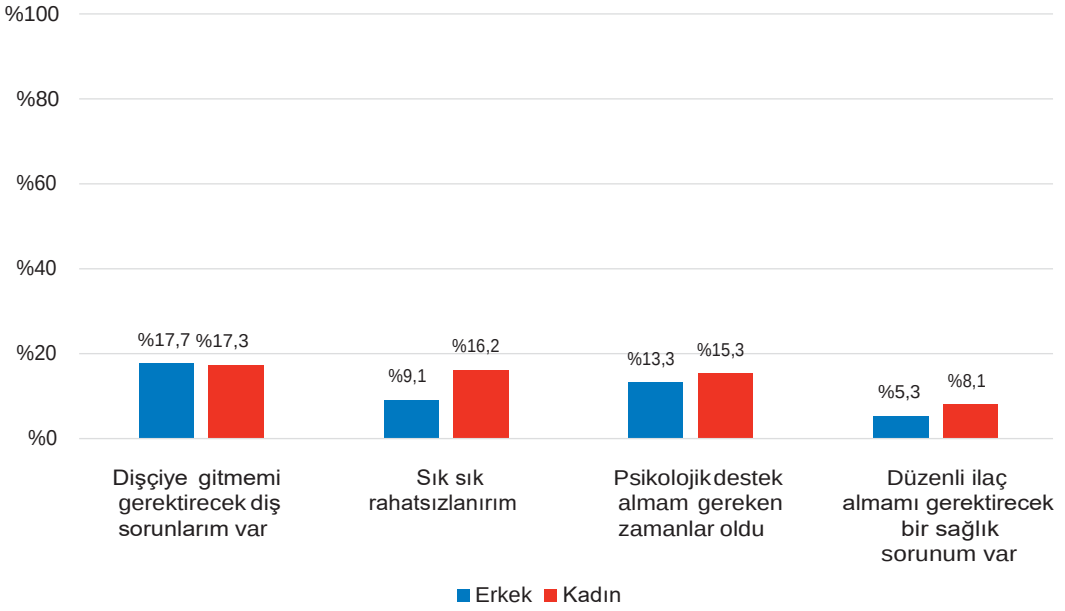
Analizlerimiz gençlerin kültürel tüketim sıklık endeksleriyle etkinlikleri yapma derecelerinden memnuniyetleri arasında 0.30 gibi yüksek sayılabilecek bir korelasyon bulunmaktadır. Keza, etkinlikleri yapma derecelerinden memnuniyet ile yaşamdan genel memnuniyetleri arasında da 0.06 düzeyinde bir korelasyon olması, gençlerin kültürel tüketim derecelerinin yaşamlarından memnuniyetleri üzerinde hem doğrudan (0.04) hem de dolaylı olarak etkili olduğunu göstermektedir (Ek Şekil 2).

3.5. SAĞLIK

İyi olma hali alanlarının en önemlilerinden biri de sağlıktır. Sağlık alanına dair öznel değerlendirmelerin yaşamdan memnuniyete olan etkisi öncelikle ele alınacak, daha sonra da yaşam tarzlarının sağlık alanı üzerindeki etkisine bakılacaktır.

Araştırma çalışmasına katılan gençlere bazı sağlık sorunları sayılıp her birinin kendileri için geçerli olup olmadığı sorulmuştur. Şekil 3.29’da yer alan grafikte görüldüğü üzere hem kadınların hem de erkeklerin yüzde 17’sinin dışçıye gitmelerini gerektirecek bir sağlık sorunu bulunmaktadır. Kadınların yüzde 16’sı sık sık rahatsızlandıklarını belirtmişken, bu oran erkeklerde yüzde 9’da kalmıştır. Psikolojik destek alması gerekenlerin oranı kadınlarda yüzde 15, erkeklerde yüzde 13’tür, bu açıdan bir fark olmadığını söyleyebiliriz. Görüştüğümüz genç kadınların yüzde 8’i, erkeklerinse yüzde 5’i düzenli ilaç almalarını gerektiren bir rahatsızlık yaşamaktadır.

Şekil 3.29. Gençler ve Sağlık Öznel Değerlendirmeleri ("Evet" Yanıtı Verenlerin Oranı)

Tablo 3.4

Gençlerin Öznel Sağlık Değerlendirmeleri ve Medeni Durumları ("Var" Yanıtlarının Oranı)

	Erkek Evli	Erkek Evli değil	Kadın Evli	Kadın Evli değil
Sık sık rahatsızlanırım	11.6%	8.8%	15.8%	16.4%
Düzenli ilaç almamı gerektirecek bir sağlık sorunum var	10.5%	4.5%	7.7%	8.3%
Dişçiye gitmemi gerektirecek diş sorunlarım var	24.4%	16.8%	21.9%	15.4%
Psikolojik destek almam gereken zamanlar oldu	21.2%	12.1%	15.8%	15.2%

Gençlerin medeni durumlarıyla sağlıkları konusundaki değerlendirmeleri arasında bir ilişki olduğu yukarıdaki tabloda gözükmemektedir. Öncelikle kadınlar, erkeklere kıyasla daha sık rahatsızlandıklarını söylemişlerdir. Bununla beraber, evlilerin -kadın erkek farkı olmadan- daha fazla diş sorunları vardır. Tablo 3.4'deki çarpıcı bulgulardan biri, evli erkeklerle bekâr erkekler arasındaki "psikolojik destek almam gereken zamanlar oldu" sorusuna verilen yanıtlar arasındaki farktır. Evli erkelerin yüzde 21'i bu soruya olumlu yanıt vermişken, bu oran genç erkekler arasında sadece yüzde 12'dir.

Tablo 3.5.
Gençlerin Öznel Sağlık Değerlendirmeleri ve Çalışma Durumları ("Var" Yanıtlarının Oranı)

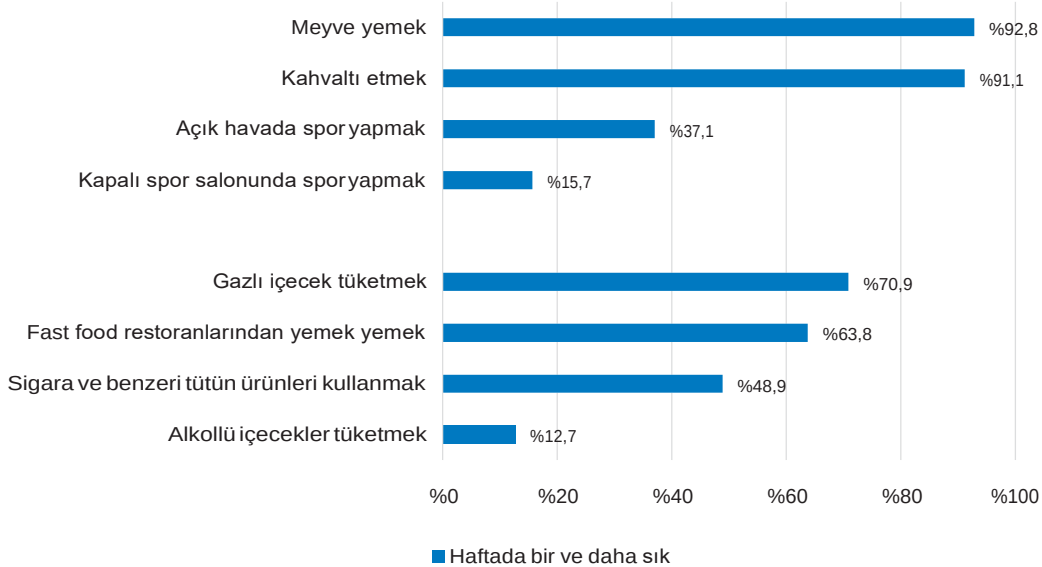
	Çalışan	Öğrenci	İş arayan	Ev genci
Sık sık rahatsızlanırım	9.0%	13.0%	18.3%	23.9%
Düzenli ilaç almamı gerektirecek bir sağlık sorunu var	5.1%	6.6%	13.4%	10.1%
Dişçiye gitmemi gerektirecek diş sorunlarım var	15.0%	16.0%	30.5%	24.5%
Psikolojik destek almam gereken zamanlar oldu	13.3%	11.5%	23.2%	20.1%

Gençlerin çalışma durumlarıyla, sağlık konusundaki değerlendirmeleri arasında da bir ilişki bulunmaktadır. Öncelikle çalışanların ve öğrencilerin diğer gruplara göre daha az sağlık sorunu belirttiğini görmekteyiz. Hemen her soruda en yüksek yanıtlar iş arayan gençlerden gelmektedir. Tablo 3.5'e göre iş arayan gençlerin yüzde 31'inin diş sorunları bulunmaktadır, yüzde 23'ünün psikolojik destek alması gereken zamanlar olmuştur, yüzde 13'ünün düzenli ilaç almasını gerektiren bir sağlık sorunu vardır. Buna karşılık ev gençlerinin dörtte biri sık sık rahatsızlanmaktadır. Bu oranlar çalışanlarda ve öğrencilerde kayda değer oranda düşüktür.

Görüştüğümüz gençlerin sağlık öznel değerlendirmelerinden yola çıkarak oluşturduğumuz Öznel Sağlık Durumu endeksi, sayılan sağlık sorunlarına verdikleri "evet, var" yanıtlarının toplamından oluşmakta ve 0 ile 4 arasında değişmektedir. Baktığımızda bekâr erkeklerin diğer gruplara kıyasla daha az sağlık sorunu çektiğini görmekteyiz (ortalama=0.41). Bununla beraber, tabloda görüldüğü üzere çalışanlar ve öğrenciler de diğer gruplara kıyasla kendilerini daha sağlıklı görmektedir. Çok değişkenli analizlerimiz de bu bulguyu doğrulamaktadır (Ek Tablo 7).

Gençlerin sağlık konusundaki öznel değerlendirmeleriyle, yaşamdan memnuniyetleri arasında negatif bir ilişki bulunmaktadır (Korelasyon katsayısı=-0.16). Kendisini daha sağlıksız hisse-

Şekil 3.30. Gençlerin Yaşam Tarzları ("Haftada Bir ve Daha Sık" Yanıtlarının Oranı)

den gençler, yaşamlarından daha az memnuniyet duymaktadır ve bu ilişki diğer değişkenler kontrol edildiğinde dahi anlamlılık taşımaya devam etmektedir.

Araştırma çalışmasına katılan gençlere bir dizi iyi/kötü davranış sayılmış, bu davranışları ne sıklıkla gerçekleştirdikleri sorulmuştur. Öğrendiğimize göre, gençlerin yüzde 91'i her gün düzenli olarak kahvaltı etmekte, yüzde 93'ü meyve yemektir. Şekil 3.30'da yer alan grafikte görüldüğü gibi, buna karşılık açık havada spor yapanların oranı yüzde 37, kapalı spor salonunda spor yapanların oranı yüzde 16'dır.

"Kötü" alışkanlıklara bakacak olursa, her dört gençten üçü haftada en az bir kere gazlı içecek tüketmektedir. Yüzde 64'lük bir kesim fast-food restoranlarından yemek yemekten, her iki gençten biri de sigara ve benzeri tütün ürünleri kullanmaktadır. Alkollü içecek tükettiklerini söyleyenlerin oranı yüzde 12'dir.

Tablo 3.6.

Gençlerin Yaşam Tarzları ve Medeni Durumları ("Haftada Bir ve Daha Sık" Yanıtlarının Oranı)

	Erkek Evli	Erkek Evli değil	Kadın Evli	Kadın Evli değil
Kahvaltı etmek	%92.0	%91.7	%92.3	%89.8
Meyve yemek	%90.8	%92.2	%96.2	%92.4
Açık havada spor yapmak	%26.4	%41.9	%26.8	%37.8
Kapalı spor salonunda spor yapmak	%8.0	%22.5	%8.2	%12.3
Gazlı içecek tüketmek	%69.0	%73.3	%69.4	%69.0
Sigarave benzeri tütün ürünleri kullanmak	%66.7	%60.1	%33.9	%38.1
Fast-food restoranlarından yemek yemek	%50.6	%67.8	%45.4	%69.5
Alkollü içecekler tüketmek	%12.6	%18.2	%3.3	%10.2

Gençlerin medeni durumlarının alışkanlıklarını ne derece etkilediği Tablo 3.6'da görülmektedir. Kahvaltı etmek ve meyve yemek söz konusu olduğunda bir fark görülmemekle birlikte, bekâr gençlerin evlilere kıyasla daha sık açık havada spor yaptıkları öğrenilmiştir, aradaki fark 15 puan kadar yükselmektedir. Kapalı spor salonunda en haftada bir spor yapanların oranı bekâr genç erkeklerde yüzde 23, bekâr genç kadınlarda yüzde 12 iken, evli gençlerde yüzde 8'e kadar düşmektedir.

"Kötü" alışkanlıklara baktığımızda, bütün gençlerin medeni durumlarından bağımsız olarak gazlı içecek tükettiklerini görüyoruz. Öte yandan söz konusu sigara olduğunda kayda değer bir cinsiyet farkı bulunmaktadır. Bekâr ya da evli genç erkeklerin yüzde 67'si haftada en az bir kere sigara ve benzeri tütün ürünleri kullanırken, genç bekâr kadınlarda yüzde 38, genç evli kadınlarda yüzde 34'e kadar düşmektedir.

Evli ya da bekâr olmak fast-food restoranlarından yemek yeme oranını da etkilemektedir. Bekâr genç erkeklerin yüzde 68'i, bekâr genç kadınların yüzde 70'i fast-food restoranlarından haftada en az bir kere yemek yerken, bu oran evli genç erkeklerde yüzde 50'nin altına düşmüştür. Öte yandan haftada en az bir kere alkollü içki tüketenlerin oranı bekâr erkeklerde yüzde 18, evli erkeklerde yüzde 13, bekâr kadınlarda yüzde 10 iken; evli kadınlarda yüzde 3 kadar düşük bir orandadır.

Tablo 3.7.
Gençlerin Yaşam Tarzları ve Çalışma Durumları ("Haftada Bir ve Daha Sık" Yanıtlarının Oranı)

	Çalışan	Öğrenci	İş arayan	Ev genci
Kahvaltı etmek	%89.1	%94.0	%89.2	%94.3
Meyve yemek	%90.5	%94.3	%95.2	%97.5
Açık havada spor yapmak	%37.1	%43.8	%27.7	%27.7
Kapalı spor salonunda spor yapmak	%15.5	%19.8	%10.8	%10.7
Gazlı içecek tüketmek	%68.3	%77.5	%66.3	%69.8
Sigara ve benzeri tütün ürünleri kullanmak	%57.4	%40.8	%56.6	%27.7
Fast-food restoranlarından yemek yemek	%64.8	%74.2	%56.6	%41.5
Alkollü içecekler tüketmek	%15.3	%12.6	%10.8	%3.8

Gençlerin çalışma durumlarının yaşam tarzlarını da etkilediğini görmekteyiz. Öğrenciler arasında en az haftada bir kere açık havada spor yapanların oranı yüzde 43'ken, çalışanlarda yüzde 37'ye, diğer gruplarda yüzde 28'e düşmektedir. Söz konusu kapalı spor salonunda spor yapmak olduğunda bu oran öğrencilerde yüzde 20, çalışanlarda yüzde 16, diğer gruplarda yüzde 11'dir.

Benzer bir fark "kötü" alışkanlıklarda da görülmektedir. Öğrencilerin yüzde 77'si haftada en az bir kere gazlı içecek tüketirken, bu oran diğer gruplarda yüzde 70'in altındadır. Öğrencilerin yüzde 74'ü fast-food restoranlardan yemek yerken, bu oran ev gençlerinde yüzde 28'e kadar düşmektedir. Çalışan ve iş arayan gençlerin yüzde 60'a yakını haftada en az bir kere sigara ve benzeri tütün ürünü kullanırken, bu oran ev gençleri arasında yüzde 28'dir. Bu grupta alkollü içecek tüketenlerin oranı yüzde 4 iken, çalışan gençlerde yüzde 16'ya kadar yükselmektedir.

Gençlerin bu sorulara verdikleri yanıtlardan yola çıkarak üç endeks oluşturulmuştur. Faktör analizi yöntemiyle oluşturulan bu üç endeks ve içerdikleri aşağıdaki gibidir:

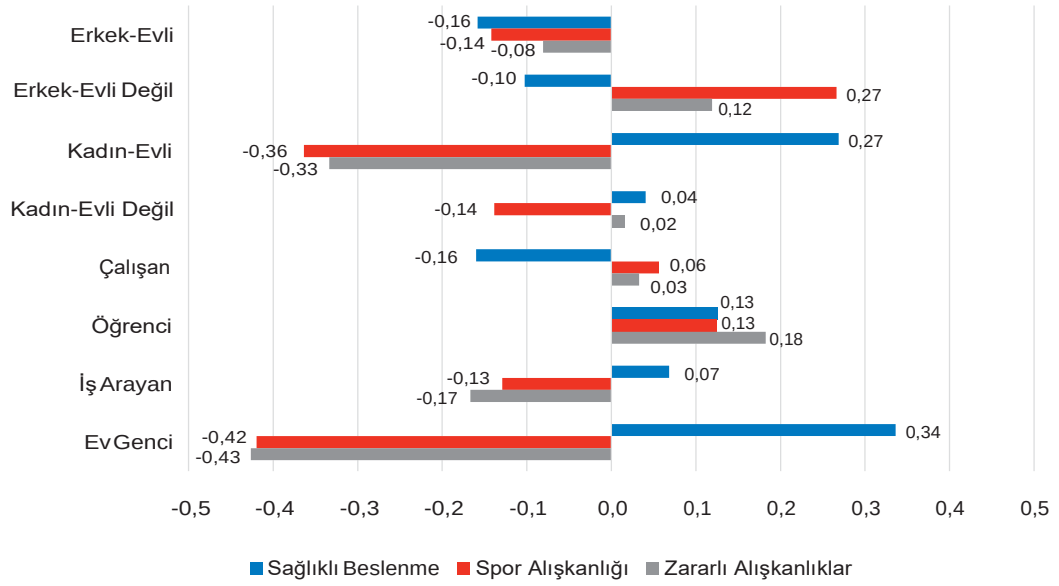
- Sağlıklı Beslenme: Kahvaltı etme ve meyve yeme sıklığı;
- Spor Alışkanlığı: Açık havada ve kapalı alanda spor yapma sıklığı;
- Zararlı Alışkanlık: gazlı içecekler, fast-food, sigara ve tütün ürünleri ve alkol tüketme sıklığı;

Şekil 3.31'de yer alan grafik, yaşam tarzlarının boyutları ve demografik değişkenler arasındaki ilişkileri göstermektedir:

- Sağlıklı beslenme söz konusu olduğunda, en yüksek ortalamaya evli kadınlar sahiptir (0.27), evli erkeklerde bu rakam -0.16'ya düşmektedir.
- Çalışanlar en az sağlıklı beslenenler olarak gözükmektedir.
- Spor alışkanlığına bekâr erkekler, öğrenciler ve çalışanlar sahipken; diğer gruplar, özellikle evli ve bekâr kadınlar daha seyrek spor yapmaktadır.
- Zararlı alışkanlıklar en fazla bekâr erkeklerde ve öğrencilerde görülmektedir.

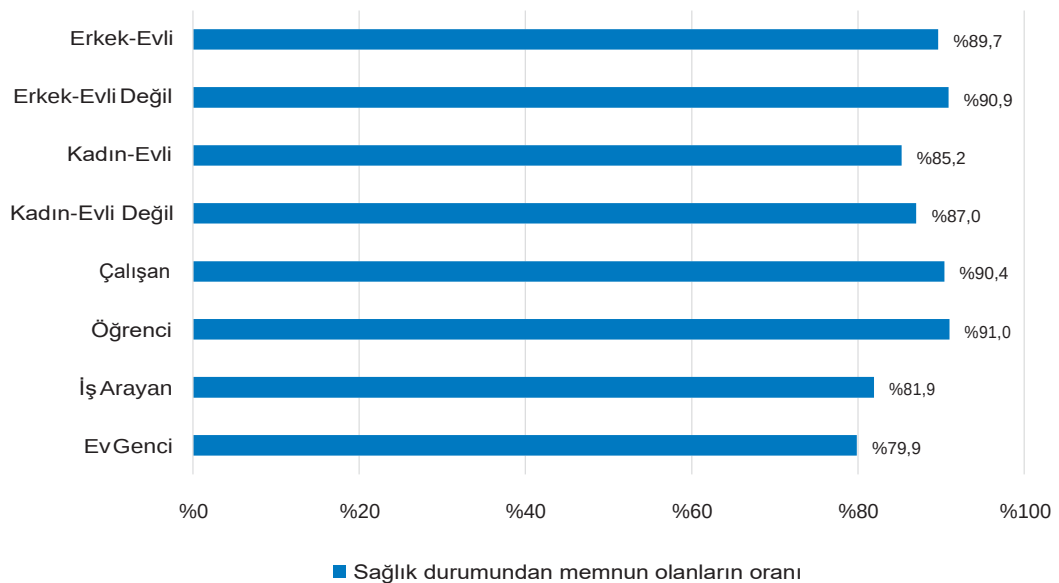
Yaşam tarzlarının boyutlarıyla, gençlerin yaşamdan memnuniyet dereceleri arasındaki ilişkiye baktığımızda sağlıklı beslenme (0.12) ve spor alışkanlığı (0.03) arasında pozitif korelasyon katsayıları gözlemlenirken, zararlı alışkanlıklar ve yaşamdan memnuniyeti arasında küçük ama anlamlı bir istatistiksel ilişki bulunmaktadır (-0.08).

Şekil 3.31. Yaşam Tarzlarının Boyutları ve Demografik Değişkenler (Endeks Ortalamaları)

Çok değişkenli modelimiz, yaş, medeni durum, çalışma durumu, maddi durum, görelî yok-sunluk ve diğer değişkenlerin etkisi kontrol edildiğinde dahi yaşam tarzlarının yaşamdan memnu-niyet üzerindeki etkili olduğunu göstermektedir. En fazla etki zararlı alışkanlıklar (negatif) ve sağ-lıklı beslenme alışkanlıklarından (pozitif) gelmektedir (Ek Tablo 8).

Şekil 3.32. Gençlerin Sağlık Durumlarından Memnuniyetleri ve Demografik Değişkenler ("Memnunuz" Yanıtı Verenlerin Oranı)

Şekil 3.32’de yer alan grafik, gençlerin sağlık durumlarını öznel olarak değerlendirmeleriyle, medeni ve çalışma durumları arasındaki ilişkiyi göstermektedir. Görüldüğü üzere gruplar arası farklar çok fazla değildir. Bununla birlikte, çalışan ve öğrenciliğine devam eden gençlerin diğer gençlere kıyasla sağlıklarından daha memnun olduklarını söyleyebiliriz. Sağlığından memnun olduğunu söyleyenleri oranı çalışan ya da öğrenciliğine devam eden gençlerde yüzde 90 iken, bu oran diğer gruplarda yüzde 80 civarındadır.

Gençlerin sağlıklarından memnuniyetlerinin belirleyicilerine baktığımızda sağlıklı beslenme ve spor yapma ile gençlerin sağlık durumlarından öznel memnuniyetleri arasında pozitif ilişkiler olduğunu görmekteyiz ($B = 0.12, p < 0.001$ ve $B = 0.08, p < 0.01$). Bununla birlikte, daha önce bahsetmiş olduğumuz öznel sağlık değerlendirmesinde, daha fazla sağlık rahatsızlığı taşıyan gençler, sağlık durumlarından daha az memnundurlar ($B = -0.32, p < 0.001$). Sağlık durumundan memnuniyet, gençlerin yaşamlarından memnuniyetleri üzerinde pozitif bir etkiye sahiptir ($B = 0.14, p < 0.001$). Sağlıklı beslenme eğilimi taşıyan gençlerin daha fazla ($B = 0.11, p < 0.001$), sağlık sorunu yaşayan gençlerinse daha az ($B = -0.16, p < 0.001$) yaşamlarından memnun olduklarını biliyorduk. Buna zararlı alışkanlıklara sahip gençlerin de yaşamlarından daha az memnun olduklarını eklememiz gerekmektedir. Bütün bunları göz önünde bulundurduğumuzda, yaşam tarzlarının ve sağlık sorunlarının hem gençlerin sağlıklarından memnuniyetlerini, hem de yaşamlarından genel memnuniyetleri doğrudan ve dolaylı olarak etkilediğini söyleyebiliriz (Ek Şekil 3).

3.6. İLİŞKİLER

İlişkiler iyi olma halinin özellikle öznel boyutu açısından çok temeldir. Gençlerin yakın çevreleri ile kurdukları ilişkiler, bu ilişkilerin yapısı ve niteliği tüm hayatlarını etkiler. Çalışmamızda gençlerin aileleriyle ve arkadaşlarıyla olan ilişkileri diğer demografik değişkenlerle bir arada değerlendirecektir.

Araştırma çalışmamıza katılan gençlere aileleri ve çevreleriyle ilişkili bir dizi görüş sayıp, okuduklarımızın her birinin onlar için geçerli olup olmadığını sorduk. Şekil 3.33’teki grafikte de gö-

Şekil 3.33. Gençlerin ilişkilerini Değerlendirmeleri (“Geçerlidir” Yanıtı Verenlerin Oranı)

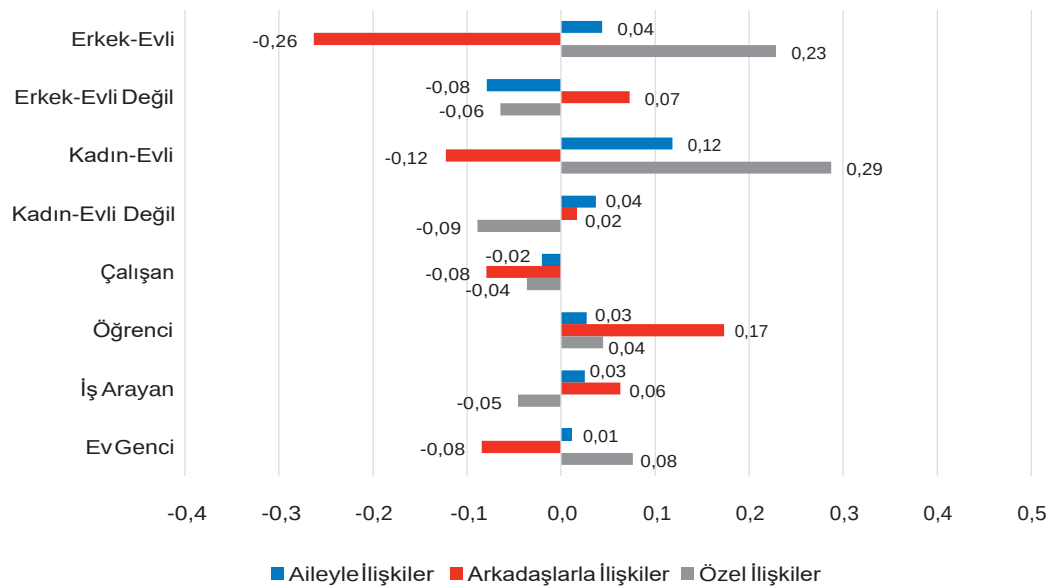
rüldüğü üzere görüştiğimiz gençlerin büyük kısmı ailelerinden ve arkadaşlarından duygusal destek aldıklarını söylemektedir. Yüzde 90'a yakın bir kesim ailesinin kendisine yardım etmeye çalıştığını, duygusal destek gördüğünü, karar verirken ailesinden yardım gördüğünü ve aileleriyle sorunları hakkında konuşabildiğini söylemektedir.

Arkadaşlarla ilişkilere geldiğimizde görüştiğimiz gençlerin yüzde 85'inin etrafında özel bir insan olduğunu, neşelerini ve kederlerini paylaşabildiklerini, sorunları hakkında arkadaşlarıyla konuşabildiklerini söylemektedir. Bu açıdan bakıldığında araştırmamıza katılan gençlerin arkadaş ve ailelerinden destek gördüklerini rahatlıkla söyleyebiliriz.

Gruplar arası farklılıkları daha iyi değerlendirebilmek amacıyla sorduğumuz bu sorulardan yola çıkarak bir endeksleme çalışması yaptık. Faktör analizi yöntemiyle yapılan bu endeksleme çalışmasına göre, gençlerin etraflarındaki ilişkilerini üç boyutta incelemek mümkündür.

1. Aileyle İlişkiler: Bu boyut aileden yardım alabilme, duygusal destek ve yardımı görebilme, aileyle sorunları hakkında konuşabilme ve ailenin kararlara dâhil olmasıyla ilişkilidir.
2. Arkadaşlarla İlişkiler: Bu boyutla ilişkili olan değişkenler işler kötü gittiğinde arkadaşlarına güvenebilme, neşeyi/kederi paylaşabileceği arkadaşlarının olması ve sorunları hakkında arkadaşlarıyla konuşabilmesidir.
3. Özel İlişkiler: İhtiyacı olduğunda etrafında özel bir insan olması ve bu kişiyle neşesini kederini paylaşabilmesi de son boyutumuzla ilişkilidir.

Şekil 3.34. İlişkilerin Boyutları ve Demografik Değişkenler (Endeks Ortalamaları)

Şekil 3.34'te yer alan grafik, bu üç boyutta gençlerin çalışma ve medeni durumları arasındaki farkları göstermektedir. Bu farklardan istatistiksel olarak anlamlı olanları tartışacak olursak:

- Evli erkekler, diğer gruplara kıyasla arkadaşlarıyla daha zayıf ilişkilerle sahiptir. Evli kadınlarında bu boyuttaki ortalamaları düşüktür, ancak fark istatistiksel olarak anlamlı değildir. Genç bekâr erkekler, evli erkeklerle kıyasla arkadaşlarıyla daha kuvvetli ilişkiye sahiptir.
- Öte yandan, evli gençlerin diğer gençlere kıyasla özel ilişkilerinin daha kuvvetli olduğunu söyleyebiliriz. Evli genç kadınlar bekâr genç kadın ve erkeklerden, evli genç erkekler de bekâr genç kadınlardan daha yüksek ortalamalara sahiptir. Bu sonuçlar evliliğin özel ilişkiler üzerindeki etkisini göstermektedir.
- Öğrencilerin, diğer gruplara kıyasla daha kuvvetli arkadaşlık ilişkilerine sahip olduğunu da yukarıdaki grafikte görmekteyiz. Bu konuda en düşük ortalama ev gençlerindedir. Çalışanların da arkadaşlık boyutundaki ortalamaları düşüktür.
- Yukarıdaki grafikte de görüldüğü üzere, gençlerin aileleriyle ilişkileri medeni durumlarına da çalışma durumlarından bağımsızdır.

Bu farklara ek olarak, aileleriyle yaşayan gençlerin diğer gençlerden daha kuvvetli aile ilişkilerine sahip olduklarını söyleyebiliriz.

Gençlerin ilişkilerinin kuvvetinin, genel olarak hayattan memnuniyetleri üzerindeki etkisine geldiğimizde, istatistiksel olarak anlamlı ve kuvvetli ilişkiler görmekteyiz. Özellikle aileyle ilişkiler (korelasyon katsayısı 0.13) ve özel ilişkiler (korelasyon katsayısı 0.15), gençlerin hayatlarından memnuniyetleriyle pozitif ilişki içerisindedir. Arkadaşlarla ilişkilerin güçlü olması da, hayattan memnuniyet ile ilişkili gözükmemektedir (korelasyon katsayısı 0.06), gençlerin hayatlarından memnuniyetleriyle pozitif ilişki içerisindedir. Arkadaşlarla ilişkilerin. Bu ilişkiler, diğer medeni durum, çalışma durumu, gelir ve benzeri diğer değişkenler için kontrol ettiğimiz zaman dahi istatistiksel olarak anlamlılık taşımaktadır (Ek Tablo 9).

Şekil 3.35. Gençlerin Aileleriyle İlişkileri ("Haftada Bir ve Daha Sık" Yanıtlarının Oranı)

Şekil 3.35'deki grafikte de görüldüğü üzere araştırma çalışmamıza katılan gençlere aileleriyle yapabilecekleri bazı faaliyetleri sayarak, ne sıklıkta yaptıklarını sorduğumuzda; gençlerin ailele-

riyle birlikte daha çok ev içerisinde vakit geçirdiklerini görmekteyiz. Yüzde 90'a yakın oranda genç aileleriyle haftada en az bir kere sohbet ettiklerini, en az bir kere yemek yediklerini ve televizyon seyrettiklerini söylemiştir.

Öte yandan ailesiyle beraber komşulara gezmeye gidenlerin ve aile büyüklerini ziyaret edenlerin oranı yüzde 37, ailesiyle dışarıda yemeğe gidenlerin oranı yüzde 28'dir.

Tablo 3.8.

Gençlerin Aileyle İlişkileri ve Medeni Durumları ("Haftada Bir ve Daha Sık" Yanıtlarının Oranı)

	Erkek Evli	Erkek Evli değil	Kadın Evli	Kadın Evli değil
Ailenizle birlikte televizyon seyretmek	%94.3	%79.5	%98.4	%84.4
Ailenizle birlikte masaya oturup hep beraber yemek yemek ya da kahvaltı etmek	%92.0	%85.5	%97.3	%86.8
Ailenizle sohbet etmek	%94.3	%85.5	%96.3	%89.6
Komşulara gezmeye gitmek	%31.0	%29.7	%51.9	%40.7
Ailenizle dışarıda yemek yemeğe gitmek	%35.6	%25.4	%36.1	%26.0
Aile büyüklerini ziyaret etmek	%42.5	%33.9	%44.8	%35.5

Beklendiği üzere gençlerin medeni durumlarıyla aileleriyle ilişkileri arasında bir ilişki bulunmaktadır. Öncelikle hemen her konuda bekâr erkeklerin diğer gruplara kıyasla aileleriyle daha zayıf bir ilişkileri olduğunu görmekteyiz. Bu beraber kahvaltı etmek ya da sohbet etmek konularında bile 10 puana yaklaşan farklara dönüşmektedir. Bekâr genç kadınların da aileleriyle ilişkilerinin görece daha seyrek olduğunu söyleyebiliriz.

Bekâr ya da evli genç erkekler, kadınlara kıyasla aileleriyle birlikte komşularını daha seyrek ziyaret etmektedir. Bu oran evli kadınlarda yüzde 50'ye, bekâr kadınlarda yüzde 41'e kadar yükselmektedir. Aile büyüklerini ziyaret etmekse kadın ya da erkek fark etmeden evlilere kalmaktadır. Evlilerde yüzde 43 civarında olan bu oran, bekârlarda yüzde 34'e düşmektedir. Evliler yine aileleriyle dışarıda daha sık yemek yemektedir, haftada en az bir kere aileleriyle dışarıda yemek yiyenlerin oranı evlilerde yüzde 36, bekârlarda yüzde 26'dır.

Tablo 3.9.

Gençlerin Aileyle İlişkileri ve Çalışma Durumları ("Haftada Bir ve Daha Sık" Yanıtlarının Oranı)

	Çalışan	Öğrenci	İş arayan	Ev genci
Ailenizle birlikte televizyon seyretmek	%84.9	%80.5	%88.0	%94.3
Ailenizle birlikte masaya oturup hep beraber yemek yemek ya da kahvaltı etmek	%88.8	%82.9	%91.6	%95.0
Ailenizle sohbet etmek	%89.0	%86.9	%92.8	%95.6
Komşulara gezmeye gitmek	%35.2	%34.5	%28.9	%53.5
Ailenizle dışarıda yemek yemeğe gitmek	%29.8	%25.5	%20.5	%29.6
Aile büyüklerini ziyaret etmek	%34.9	%36.0	%36.1	%45.3

Gençlerin aileleriyle beraber yaptıkları faaliyetlerin niteliği, çalışma durumlarına bağlı olarak da değişmektedir. Aileleriyle beraber komşulara gezmeye gitmek ya da aile büyüklerini ziyaret et-

mek, daha çok ev gençlerinin gerçekleştirdikleri bir etkinliktir (yüzde 54 ve yüzde 45). Diğer gruplar bu tür etkinlikleri daha seyrek yapmaktadır. İş arayan gençlerin aileleriyle dışarıda daha seyrek yemek yedikleri de görülmektedir.

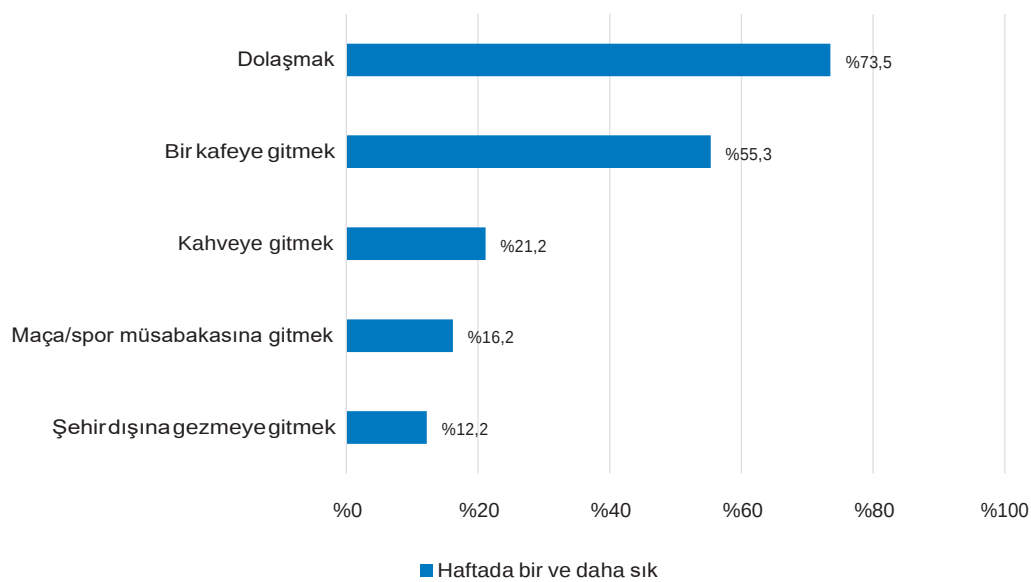
Gençlerin aileleriyle kurdukları ilişkiyi iki boyutta tanımlayabiliriz. Birinci boyut, aileyle televizyon seyretmek, sohbet etmek ya da beraber yemek yemek/kahvaltı etmek gibi etkinliklerden oluşan “ev içi etkinlikler” olarak adlandırılabilir. İkinci boyutsa daha çok gezmeye gitmek, aileyle dışarıda yemek yemek, büyükleri ziyaret etmek ve piknik yapmak gibi “dışarıdaki etkinliklerden” oluşmaktadır. Faktör analiziyle inşa ettiğimiz bu iki boyut, bize aile içi ilişkilerin gençlerin yaşam memnuniyetleri üzerindeki etkisini göstermekte yardımcı olacaktır.

Öncelikle bu boyutlarda çalışma durumunun ve medeni durumun etkisine baktığımızda, evli genç kadınların aile ilişkilerinin çok daha yoğun olduğunu söyleyebiliriz, özellikle bekâr ya da evli genç erkeklere kıyasla, ev içi etkinlikleri daha sık gerçekleştirmektedir. Çalışma durumu için değerlendirildiğimizde de, ev genci olarak tanımladığımız grup -ki çoğunluğunu ev kadınları/kızları oluşturmaktadır- öğrencilere ve çalışanlara kıyasla çok daha yoğun ev içi ilişki içerisinde. Çalışan gençler, iş arayan gençlere kıyasla aileleriyle dışarıda daha sık zaman geçirmektedir.

Aileleriyle yaşayan gençler, diğer gençlere kıyasla aileleriyle her iki boyutta da daha sık zaman geçirmektedir.

Gençlerin aileleriyle kuvvetli ilişkilere sahip olmasının genel olarak yaşamdan memnuniyetlerini arttırdığını daha önce belirtmiştik. Gençlerin aileleriyle vakit geçirmeleri, özellikle de evi içerisinde daha fazla beraber vakit geçirmeleri de yaşamdan memnuniyetleri üzerinde olumlu bir etki yapmaktadır. Aileleriyle evde daha fazla vakit geçiren gençler, daha kuvvetli ilişkilere sahip olmakta ($B = 0.28$, $p < 0.001$), dolayısıyla da yaşamdan memnuniyetlerini arttırmaktadır (dolaylı etki = 0.05) (Ek Şekil 4).

Şekil 3.36. Gençlerin Arkadaşlarıyla İlişkileri (“Haftada Bir ve Daha Sık” Yanıtlarının Oranı)

Araştırma çalışmamıza katılan gençlere arkadaşlarıyla yapabilecekleri bir dizi etkinlik sayılmış ve bu etkinlikleri ne sıklıkta yaptıkları sorulmuştur. Şekil 3.36'daki grafikte görüldüğü üzere

gençlerin arkadaşlarıyla en sık gerçekleştirdikleri etkinlik dolaşmaktır (haftada en az bir kez yapanların oranı yüzde 74). Haftada en az bir kez arkadaşlarıyla kafeye giden gençlerin oranı yüzde 55'tir ve ikinci sırada gelmektedir. Kahveye gidenlerin oranı yüzde 21, maça ya da spor müsabakasına gidenleri oranı yüzde 16'dır. Arkadaşlarıyla sık sık şehir dışına gidenlerin oranıysa yüzde 12'de kalmaktadır.

Tablo 3.10.

Gençlerin Arkadaşlarıyla İlişkileri ve Medeni Durumları ("Haftada Bir ve Daha Sık" Yanıtlarının Oranı)

	Erkek Evli	Erkek Evli değil	Kadın Evli	Kadın Evli değil
Dolaşmak	%58.6	%82.8	%54.1	%73.8
Bir kafeye gitmek	%35.6	%67.4	%23.5	%58.4
Şehir dışına gezmeye gitmek	%4.6	%18.0	%60.0	%9.5
Maça/spor müsabakasına gitmek	%19.5	%27.1	%5.5	%6.9
Kahveye gitmek	%28.7	%38.2	%0.0	%0.0

Gençlerin arkadaşlarıyla beraber yaptıkları etkinliklere baktığımızda, dolaşmanın ortak bir faaliyet olarak öne çıktığını görmekteyiz, ancak bekâr gençler evlilere göre, bekâr erkekler ise bekâr kadınlara göre daha sık arkadaşlarıyla dolaşmaya gitmektedir (oranlar sırasıyla yüzde 83 ve 74). Yine bekâr gençlerin evli olanlara kıyasla arkadaşları ile kafeye daha sık gittikleri görülmektedir. Haftada en az bir kere arkadaşlarıyla kafeye giden bekâr erkeklerin oranı yüzde 67'yken, bu oran bekâr kadınlarda yüzde 58'dir. Evli erkekler arasında arkadaşlarıyla kafeye gidenlerin oranı yüzde 36, evli kadınlarda yüzde 24'tür. Şehir dışına arkadaşlarıyla gezmeye gitmek de daha çok genç erkeklerin yaptığı bir etkinlik olarak gözükmektedir.

Görüştüğümüz genç erkeklerin dörtte biri haftada en az bir kere maça/spor müsabakalarına giderken, bu etkinliği yapan kadınların oranı son derece düşüktür. Bekâr erkeklerde bu oran yüzde 27, evli erkeklerde yüzde 20'dir. Yine söz konusu kahveye gitmek olduğunda, bu etkinliğin de bir bekâr erkek eğlencesi olduğu Tablo 3.10'dan anlaşılmaktadır. Kahveye gittiğini belirten genç kadınlarınsa durumu istisna olarak görülmelidir.

Tablo 3.11.

Gençlerin Arkadaşlarıyla İlişkileri ve Çalışma Durumları ("Haftada Bir ve Daha Sık" Yanıtlarının Oranı)

	Çalışan	Öğrenci	İş arayan	Ev genci
Dolaşmak	%75.2	%82.0	%71.1	%50.3
Bir kafeye gitmek	%57.3	%68.2	%51.8	%22.6
Şehir dışına gezmeye gitmek	%23.7	%23.4	%28.9	%2.5
Maça/spor müsabakasına gitmek	%17.0	%20.4	%13.3	%5.7
Kahveye gitmek	%14.0	%13.2	%8.4	%5.0

Gençlerin çalışma durumlarının da arkadaşlarıyla beraber yaptıkları etkinlikler üzerinde etkisi olduğunu görmekteyiz. Öncelikle, gençlerin çoğunluğunun haftada en az bir kez arkadaşlarıyla dolaştığını, ancak bu oranın ev gençlerinde yüzde 50'ye düştüğünü görmekteyiz. Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere, bu grubun arkadaşlarıyla yaptığı etkinlikler diğer gruplara göre sınırlıdır.

Öğrencilerin yüzde 68'i, çalışanların yüzde 57'si ve iş arayanların yüzde 52'sinin haftada birden fazla kere kafeye gittiği de öğrenilmektedir. İş arayan gençler, diğer gençlere kıyasla daha fazla kahveye gitmektedir (yüzde 28).

Çalışanların ve öğrencilerin maça/spor müsabakasına da diğer gençlerden daha fazla gittikleri yukarıdaki tabloda görülmektedir.

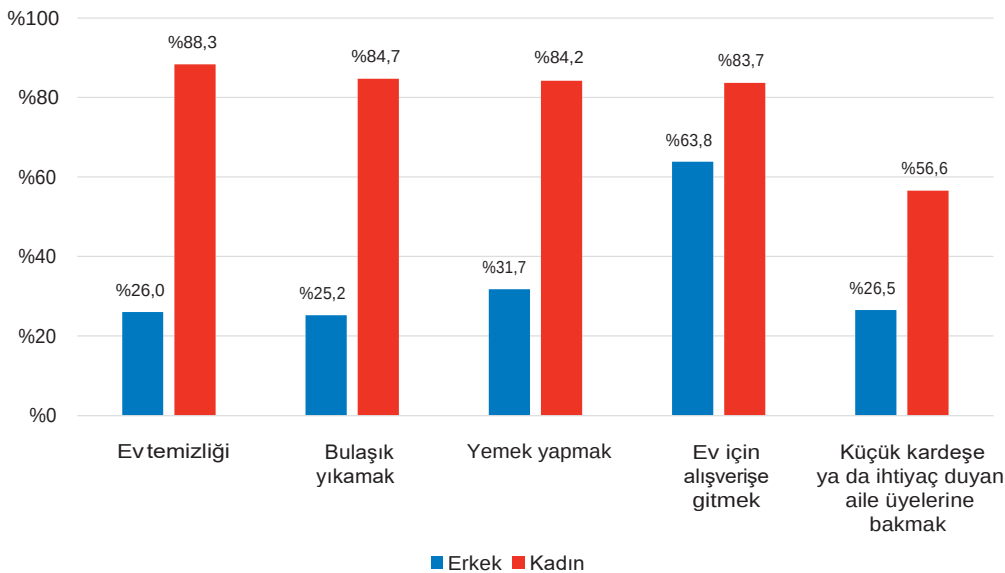
Gençlerin arkadaşlarıyla yaptıkları faaliyetleri iki ana boyutta derlemek mümkündür. Faktör analiz yöntemiyle elde ettiğimiz birinci boyut arkadaşlarıyla kafeye gitmek ve dolaşmak ile ilişkilidir. İkinci boyut ise daha erkeklere özgü diyebileceğimiz maça/spor müsabakasına gitmek ve kahve çıkmak gibi etkinliklerden oluşmaktadır. Birinci boyuta genel etkinlikler, ikinci boyuta da erkek etkinlikleri diyebiliriz.

Gençlerin medeni ve çalışma durumları bazında elde ettiğimiz iki boyuta baktığımızda, anlamlılık taşıyan farklar görmekteyiz:

- Kadın ya da erkek fark etmeden, bekâr gençler evli gençlere kıyasla arkadaşlarıyla daha fazla etkinlik yapmaktadır.
- Keza, öğrenciler de diğer gruplardan daha sık etkinlik yapan bir gruptur. En az ev gençleri arkadaşlarıyla bu tür etkinlikler yapmaktadır.
- Tam beklendiği üzere, bekâr ve evli erkeklerin “erkek” etkinliği adı verebileceğimiz etkinlikleri kadınlara kıyasla daha sık yaptıkları, bu açıdan kadınların bekâr ya da evli olmasının fark etmediğini söyleyebiliriz.

Gençlerin arkadaşlarıyla vakit geçirme biçimlerinin genel olarak yaşamlarından memnuniyetleri üzerinde doğrudan bir etkisi yoktur. Ancak arkadaşlarla yapılan hertür etkinliğin arkadaşlarla ilişkilerin niteliği üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu görebiliyoruz (genel etkinliklerin standartlaştırılmış b katsayısı=0.13, erkek etkinliklerinin standartlaştırılmış b katsayısı=0.07). Dolayısıyla arkadaşlarıyla daha sık vakit geçiren gençlerin arkadaşlarıyla ilişkileri iyileşmekte, dolayısıyla yaşamdan memnuniyetleri artmaktadır (Ek Şekil 5).

Şekil 3.37. Gençler ve Evdeki İş Yükleri (Düzenli Olarak Yapanların Oranı)

Şekil 3.37’deki grafikte görüldüğü gibi, araştırma çalışmamız, gençlerin evdeki iş yükleri açısından önemli bir cinsiyet uçurumu olduğunu göstermiştir. Genç kadınların evdeki iş yükleriyle, genç erkeklerine evdeki iş yükleri arasında önemli farklar bulunmaktadır. Kadınların yüzde 88’i düzenli olarak ev temizliği yapmakta, yüzde 85’i bulaşık yıkamakta, yüzde 84’ü yemek yapmakta, yine yüzde 84’ü ev için alışverişe gitmektedir. Oysa erkeklerin en fazla üstlendikleri iş yükü alışverişe gitmektir (yüzde 64) ve bu işte bile kadınlarla 20 puanlık fark bulunmaktadır. Genç erkeklerin üçte biri düzenli olarak yemek yaparken, dörtte biri bulaşık yıkamaktadır; benzer bir oranda da ev temizliği yapanlar görülmektedir.

Tablo 3.12.
Gençlerin Evdeki İş Yükleri ve Medeni Durumları (Düzenli Olarak Yapanların Oranı)

	Erkek Evli	Erkek Evli değil	Kadın Evli	Kadın Evli değil
Ev temizliği	%20.7	%26.9	%97.8	%84.2
Yemek yapmak	%28.7	%32.3	%96.7	%78.7
Bulaşık yıkamak	%21.8	%25.8	%94.0	%80.6
Ev için alışverişe gitmek	%70.1	%62.8	%93.4	%79.4
Küçük kardeşe ya da ihtiyaç duyan aile üyelerine bakmak	%24.1	%26.9	%70.5	%50.6

Gençlerin evdeki iş yükleri açısından cinsiyet farkları Tablo 3.12’de açıkça görülmektedir. Bekâr ya da evli fark etmeden, genç kadınların üzerinde çok daha fazla iş yükü bulunmaktadır. Öte yandan evli kadınlarla, bekâr kadınlar arasında da iş yükü açısından farklılıklar vardır, evli kadınlar bekâr kadınlara kıyasla da daha çok iş üstlenmektedirler.

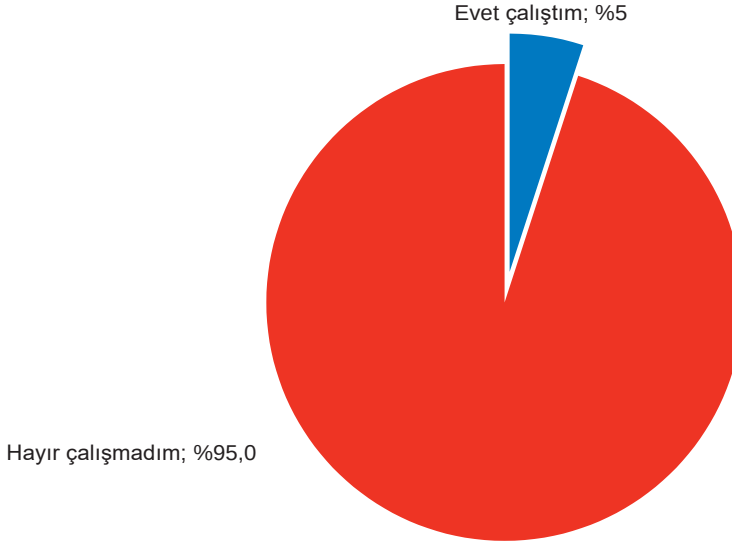
Gençlerin bu soruya verdikleri yanıtlardan inşa ettiğimiz Evdeki İş Yükü Endeksi, 0 ile 5 arasında değişmektedir. Sayılan bütün işleri düzenli olarak yapan bir gencin endeks değeri 5 iken, hiç birini yapmayanın değeri 0’dır. Bu endeks özelinde baktığımızda, kadınların erkeklere kıyasla (3.97’ye karşı 1.73), evli kadınların bekâr kadınlara kıyasla (4.52’ye karşı 3.74) ve -çoğunlukla evkadınları/kızlarından müteşekkil- ev gençleri diğer gruplara kıyasla (4.26) çok daha fazla iş yüküne sahiptirler.

Evdeki iş yükünün genel olarak yaşamdan memnuniyet üzerindeki etkisine baktığımızda, erkekler ve kadınlar için farklı şekilde etki ettiğini görmekteyiz. Diğer değişkenler için kontrol ettiğimizde dahi, genç kadınların iş yükü arttıkça yaşamdan memnuniyetleri azalmaktadır. Bununla birlikte söz konusu erkekler olduğunda, iş yükündeki artış memnuniyetsizliğe dönüşmemektedir, erkeklerin genel olarak ne kadar az iş yüküne sahip oldukları göz önünde tutulursa; bu durum şaşırtıcı sayılmaz (Ek Tablo 10).

3.7. GÖNÜLLÜLÜK ve KATILIM

İyi olma hali alanlarından bir diğeri katılımdır. Katılım, hem etkinliklere, hem de karar alma süreçlerine katılım olarak ele alınmaktadır. Biz çalışmamızda ayrıca gençlerin gönüllülük alanında ki faaliyetlerine de yer verdik.

Şekil 3.38. Gençlerin Gönüllü Bir İşte Çalışıp Çalışmadıkları

Şekil 3.38’deki grafikte görüldüğü gibi, araştırma çalışmamıza katılan gençlere “Herhangi bir ücret almadan gönüllü bir işte veya bir sivil toplum kuruluşunda hiç çalıştınız mı?” sorusunu yönelttiğimizde, sadece yüzde 5’inin böyle bir gönüllü faaliyette bulunduğunu, yüzde 95’inin geçmişinde böyle bir deneyim olmadığını görmekteyiz. Bu oran hem diğer ülkelerle karşılaştırıldığında düşüktür, hem de zaman içerisinde bir artış olmaması nedeniyle kaygı vericidir.⁶

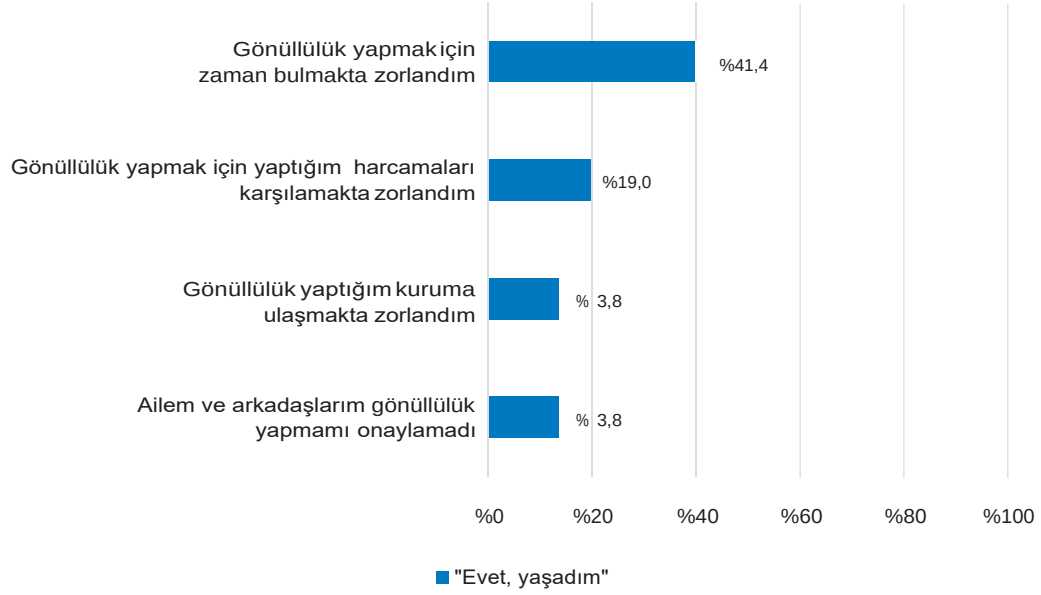
Kaygı verici olan başka bir konu da daha önce sergilediğimiz üzere birçok konuda farklılığa yol açan gençlerin çalışma ya da medeni durumlarının gönüllülük geçmişlerini etkilememesidir. Başka bir deyişle, erkek-kadın; evli-bekâr, çalışan-öğrenci-iş arayan fark etmeden, bütün gruplarda geçmişinde gönüllülük faaliyeti olan genç oranı yüzde 6 ile 8 arasında değişmektedir. Bu açıdan, gönüllülük oranını düşüklüğünün kendi başına bir olgu olduğunu öne sürebiliriz.

Geçmişinde gönüllülük bulunan az sayıda gencin hangi kurumlarda, ne kadar çalıştıkları sorduğumuzda aldığımız yanıtları şu şekilde özetleyebiliriz:

- Gençler çoğunlukla eğitim, çocuklar, din ve çevre konularında gönüllülük yapmışlardır;
- Ortalama bir yıl süreyle çalışmışlardır, ama 5 yıla kadar deneyimi olan gençler de bulunmaktadır;
- Çalıştıkları kurumda yüzde 60’ı haftada 3 saatten az vakit geçirmişlerdir;

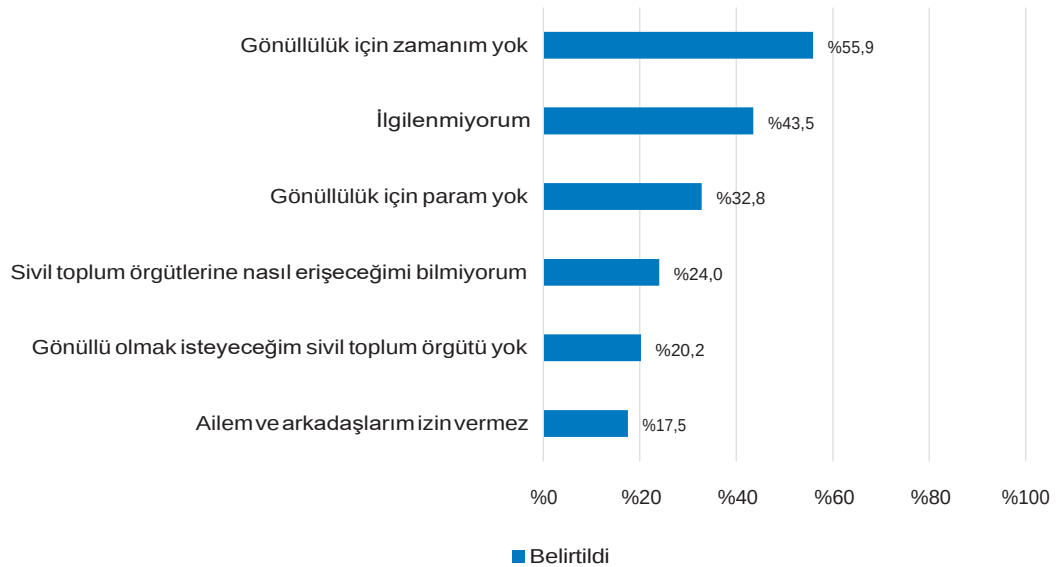
6 Dünya Değerler Araştırması’nın 2010-2014 dönemini kapsayan 6. Dönemine göre, Türkiye’de 18-29 yaş dilimindeki gençlerin yüzde 5’i herhangi bir sivil toplum faaliyetinde bulunmuşlardır. Bu oranla Türkiye 60 ülke arasından sondan ikincidir (www.worldvaluessurvey.org).

Şekil 3.39. Gönüllü Gençlerin Yaşadıkları Zorluklar ("Evet, Yaşadım" Yanıtlarının Oranı)

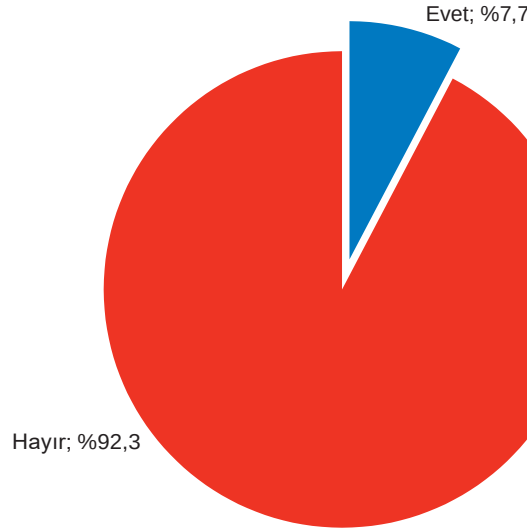
Şekil 3.39'daki grafikte görüldüğü gibi, geçmişte gönüllü faaliyette bulunan gençlere bir dizi zorluk yaşayıp yaşamadıklarını sorduğumuzda, belirttikleri en büyük zorluk zaman bulmakta zorlanmış olmalarıdır (yüzde 41). Yaptığı masrafları karşılamakta zorlananların oranı yüzde 19, kuruma ulaşmakta zorlananların ve ailesi/arkadaşları tarafından onaylanmayanların oranı yüzde 14'tür. Bu açıdan gönüllü gençlerin önündeki en büyük engelin zaman olduğunu söyleyebiliriz.

Şekil 3.40. Gönüllülük Yapmama Nedenleri (Belirtenlerin Oranı)

Şekil 3.40'daki grafikte görüldüğü gibi, gönüllülük yapmamış gençlere bu davranışlarının nedenleri sorulduğunda birinci sırada gönüllülük için zamanları olmaması gelmiştir (yüzde 56). Bunu ilgilenmemek takip etmektedir (yüzde 44). Gönüllülük için parası olmadığını söyleyenlerin oranı yüzde 33, sivil toplum örgütlerine nasıl erişeceğini bilmeyenlerin oranı yüzde 24'tür. Beşte birlik bir kesim istediği bir sivil toplum kuruluşu olmadığını söylerken; ailesinin/arkadaşlarının onaylamayacağını söyleyenlerin oranı da yüzde 18'de kalmaktadır.

Şekil 3.41. Gençlerin Sivil Toplum Kuruluşlarına Üyelikleri

Araştırma çalışmamıza katılan gençlere herhangi bir derneğe, spor kulübüne, siyasi partiye üye olup olmadığını sordüğümüzda sadece yüzde 7'si böyle bir üyelikleri olduğu yanıtını vermiştir. Tıpkı gönüllülük faaliyeti gibi, sivil toplum kuruluşlarına üyeliğin de son derece düşük olduğunu belirtmemiz gerekmektedir.⁷

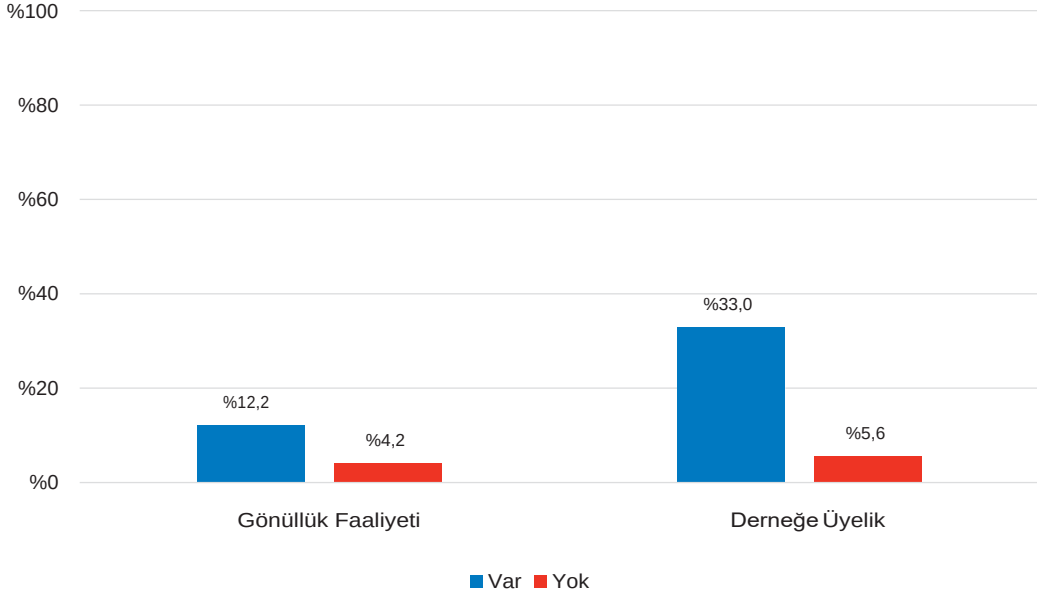
Şekil 3.40'daki grafikte görüldüğü gibi, gençler arasında bu kurumlara üye olanların oranı öğrenciler arasında yüzde 10'a yükselirken, iş arayan gençlerde yüzde 5'tir. Keza bekâr erkeklerde yüzde 10 olan oran, evli kadınlarda yüzde 4'e düşmektedir.

Bu tür bir kuruma üye olan az sayıda genç ise faaliyetlere seyrek katılmaktadır. Ayda bir ve daha fazla faaliyetlere katılan gençlerin oranı yüzde 50'dir, geri kalan yüzde 50 ayda bir kez ya da daha seyrek katılmaktadır.

Gençler arasında gönüllülüğün ya da sivil katılımın düşük olmasının önemli sebeplerinden birinin içinde yetiştikleri aile ortamı olduğunu düşünmekteyiz.

7 Dünya Değerler Araştırması çalışmasına göre Türkiye'de 18 yaş üstü nüfusun sadece yüzde 7,5'i bir sivil toplum kuruluşunda faaliyet göstermektedir.

Şekil 3.42. Ailelerin ve Gençlerin Gönüllülük ve Üyelik Oranları Arasındaki İlişki ("Evet" Yanıtı Verenlerin Oranı)

Şekil 3.42’de yer alan grafik, ailelerinde herhangi bir derneğe, spor kuruluşuna ya da siyasi partiye üye olan gençlerin, daha fazla gönüllülük faaliyetinde bulunduğu ve daha yüksek oranlarda derneklere üye olduklarını göstermektedir. Ailesinde dernek üyeliği bulunan gençlerin yüzde 12’si herhangi bir gönüllülük faaliyetinde bulunurken, diğer gençlerde bu oran yüzde 4’te kalmaktadır. Keza, eğer ebeveynler herhangi bir derneğe üyeyse, gençler arasında bir derneğe üye olanların yüzde 33’e çıkmaktadır. Diğer gençler arasında derneğe üyelik oranı yüzde 6’dadır. Bu ilişkiler istatistiksel olarak anlamlıdır. Dolayısıyla, gönüllülüğün ve sivil topluma katılımın gençlerin yetiştikleri çevreden devrıldıkları bir kültür olduğunu söyleyebiliriz.

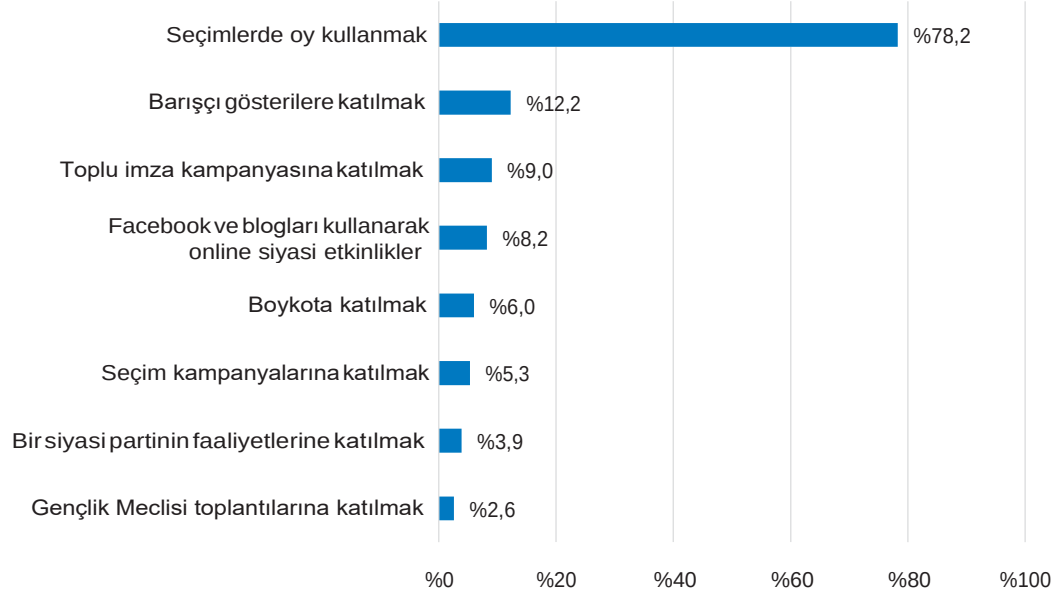
Şekil 3.43’de yer alan grafikte görüldüğü gibi, araştırma çalışmamıza katılan gençlerin en fazla gerçekleştirdikleri siyasal/sivil katılım etkinliği seçimlerde oy kullanmaktır (yüzde 78). Son dönemde ülkemizdeki seçimlerin sıklığı ve oy vermenin zorunlu olması bu tür siyasal katılımı arttıran unsurlardan biridir. Diğer katılım biçimlerine geldiğimizde, bir siyasi partinin faaliyetine katılmak gibi geleneksel katılım yöntemlerinden birine katılmış olan gençlerin oranı sadece yüzde 5’tir. Herhangi bir seçim kampanyasına katılanların oranıysa yüzde 6’da kalmaktadır. Bu açıdan geleneksel siyasetin yaygın olmadığını söyleyebiliriz.

Geleneksel olmayan katılım biçimlerine baktığımızda barışçı gösterilere katılmış olanların oranının yüzde 12 olduğunu görüyoruz. Herhangi bir boykota katılanların oranı yüzde 6’yken, toplu imza kampanyasına katılanların oranı da yüzde 9’da kalmaktadır.

Facebook kullanımının yaygınlığına karşın, bu tür “online” siyasi etkinlikler de pek tercih edilmemektedir. Bu tür bir etkinlikte bulunanların oranı yüzde 8’de kalmaktadır.

Bütün bu rakamları değerlendirdiğimizde, gençler arasında siyasal/sivil katılımın sınırlı kaldığını söylememiz mümkündür.

Şekil 3.43. Gençlerin Siyasal ve Sivil Katılımı ("Yaptım" Yanıtlarının Oranı)

Katılım oranları düşük olduğundan gruplar arası karşılaştırma yapmak zorlaşmaktadır. Ama istatistiksel anlamlılık kaygımızı bir kenara bırakıp göze çarpan farklılıkları şu şekilde özetleyebiliriz:

- Oy verme söz konusu olduğunda cinsiyet, medeni durum ya da çalışma durumu fark etmemektedir.
- Barışçı gösterilere katılma, evli erkekler arasında biraz daha yüksektir (yüzde 19), evli erkekler internet üzerindeki siyasi eylemlere daha fazla katılmaktadır. Genel olarak bakıldığında evli erkeklerin bekâr erkeklere göre daha fazla siyasal/sivil katılım gösterdikleri söylenebilir.
- Çalışanlar arasında barışçı gösterilere katılanların oranı yüzde 14, öğrenciler arasında yüzde 11'dir. Diğer gruplar yüzde 10'un altında kalmaktadır. Yine çalışanlar ve öğrenciler "online" siyasi etkinlikleri diğer gruplara göre daha fazla yapmaktadır.
- Öğrencilerin yüzde 14'ü toplu imza kampanyasına katılmıştır. Ayrıca öğrenciler arasında seçim kampanyalarında çalışmış olanların oranı yüzde 10'a yükselmektedir.

Gençlerin katılım derecelerini ölçmek amacıyla herhangi bir sivil toplum kuruluşunda gönüllülük yapmak, bir kuruluşa üye olmak ya da yukarıda sayılan faaliyetlerden -seçimde oy kullanmak hariç- her birini yapıp yapmadığından yola çıkarak bir Katılım Endeksi hesapladık. Katılım endeksi 0 ile 9 arasında değişmektedir ve ortalama 0.6'dır. Yani gençlerin sayılan 9 etkinliktен sadece 0.6'sını yaptığını söyleyebiliriz.

Katılım endeksinin bağımlı, cinsiyet, medeni durum, çalışma durumu, maddi gelir, göreceli yoksunluk hissi ve benzeri değişkenlerin bağımsız değişken olarak kullandığımız çok değişkenli analizin sonuçlarını şu şekilde özetleyebiliriz:

- 18-24 yaş dilimindeki gençler, 25-29 yaş dilimindekilere göre daha az katılmaktadır.
- Öğrenciler öğrenci olmayanlara kıyasla daha fazla katılmaktadır;
- Yüksek gelirli, düşük gelirli gençlerden daha fazla katılmaktadır;
- Önemli bir bulgu olarak, göreceli yoksunluk hissi taşıyan gençler arasında katılım oranları daha yüksektir (Ek Tablo 11).

Şekil 3.44. Gençlerin Yetkinliği ("Katılıyorum" Yanıtlarının Oranı)

Gençlerin kendilerini ne kadar yetkin hissettiklerini ölçebilmek amacıyla bir dizi soru sorduk. Soruların amacı kendilerini mahallelerinde, okullarında ya da evlerinde bulundukları ortamı değiştirme konusunda ne kadar sözlerinin dinlendiğini, ne kadar kararlara katılabildiklerini ya da ne kadar fırsat bulabildiklerini ölçmektir.

Şekil 3.44'te yer alan grafikte de görüldüğü gibi, gençlerin büyük çoğunluğu (yüzde 72) ailelerinin önemli konularda görüşünün alındığı kanısındadır. Diğer konulara baktığımızda:

- Gençlerin yüzde 48'i yaşadıkları çevreyi dönüştürmek için yeterli güce sahip olduğunu düşünürken, bu fırsatın kendisine verildiğini söyleyenlerin oranı yüzde 32'dir.
- Öğrencilerin yüzde 46'sı okullarında alınan kararlara katılabildiğini söylerken, mahallede kararlara katılabildiğini söyleyenlerin oranı yüzde 38'dir.
- Yüzde 36'lık bir oranda gençler yaşadıkları yeri daha iyi hale getirmek için diğer insanlarla çalışabildiklerini, yüzde 35'lik bir oran da sorunlarla ilgili belediye başkanı gibi yetkililerle konuşabildiklerini söylemektedir.

Kendini yetkin hissetme konusunda gruplar arası farklılıklara baktığımızda şunları söyleyebiliriz:

- Medeni durum ya da çalışma durumundan bağımsız olarak gençler ailelerinin kendi görüşlerine başvurduğunu düşünmektedir.
- Evli kadınlar kendilerini yaşadıkları çevreyi dönüştürme konusunda görece yetersiz hissetmektedirler (yüzde 41). Yine evli kadınların sadece yüzde 21'i çevresini dönüştürme fırsatına sahip olduğunu söylemektedir. Diğer gruplarda bu oran yüzde 30'un üzerindedir.
- Evli kadınlar yaşadıkları mahallede karar alım süreçlerine katılmadıklarını düşünmektedir (katılıyorum yanıtlarının oranı=yüzde 28). Diğer gruplarda bu oran yüzde 38'in üzerindedir ve evli erkeklerde yüzde 44'e yükselmektedir.
- Evli erkeklerin yüzde 47'si yaşadıkları çevreyi daha iyi hale getirebilmek konusunda diğer insanlarla çalışabildiklerini söylerken; bu oran evli kadınlarda yüzde 28'dir. Bekâr kadın ve erkeklerde bu konuda bir fark bulunmamaktadır.
- Evli kadınların yüzde 28'i belediye başkanı gibi yetkililerle konuşabildiğini söylerken, bu oran evli erkeklerde yüzde 39'dur.
- Çalışan gençler hemen her konuda kendilerini daha yetkin hissetmektedirler ve diğer gruplarla aralarındaki fark 10 puana kadar yükselmektedir.
- İş arayan gençlerse diğer insanlarla beraber çalışma ve yetkililerle görüşebilme konularında kendilerini daha az yeterli hissetmektedir.
- Ev gençlerinin ise çoğu konuda kendilerini yetersiz gördükleri öğrenilmiştir.

Gençlerin bu sorulara verdikleri yanıtlardan yola çıkarak iki farklı yetkinlik endeksi oluşturulmuştur. Birinci endeks gençlere yaşadıkları mahallede sunulan olanaklarla ilişkilidir, gençlerin karar alım süreçlerin katılabilmesi ve mahallesini daha iyi hale getirmek için fırsatının olması sorularına verilen yanıtlardan oluşturulmuştur. İkinci endeks ise gençlerin kendilerine atfettikleri güç ile ilişkili sorulardan oluşmuştur. Yaşadıkları çevreyi dönüştürmek için yeterli güce sahip olmak, belediye başkanı gibi yetkililerle konuşma imkânı bulmak sorularına verilen yanıtların ortalamasından oluşmaktadır. Birinci endeks, Olanaklar, ikinci endeks ise Güç olarak adlandırılmıştır.

Bu iki endeks üzerinde etkisi olan değişkenleri ise şu şekilde özetleyebiliriz: Olanaklar boyutunda, evli kadınların diğer gruplara göre daha düşük ortalamalara olduğunu söyleyebiliriz. Göreli yoksunluk hisseden gençler olanaklar boyutunda daha düşük algılara sahiptir.

Söz konusu Güç boyutu olduğunda evli erkekler, çalışanlar ve öğrenciler diğer gruplara kıyasla kendilerini daha yetkin hissetmektedir. Bu boyutta da göreli yoksunluk hissinin negatif bir etkisi bulunmaktadır.

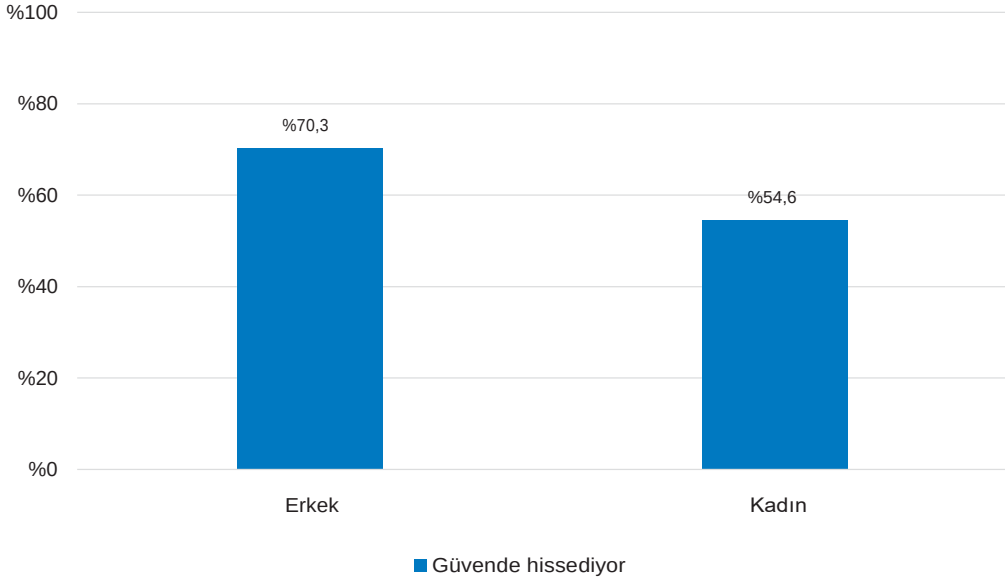
Olanaklar ve Güç boyutlarının gençlerin kendi yaşamlarından memnuniyetleri üzerinde tartışılmaya değer etkileri bulunmaktadır. Eğer bir genç kendisini daha güçlü hissediyorsa, o gencin kendi yaşamlarından memnuniyeti artmaktadır (Ek Tablo 12).

3.8. KENTTE YAŞAM ve GÜVENLİK

Ev ve çevre koşullarında belirttiğimiz üzere çalışmamız gençlerin yaşamlarından memnuniyetiyle yaşadıkları kentteki memnuniyetleri üzerine özellikle odaklandığı için kentte yaşam ve güvenlik ayrı bir bölüm olarak ele alınmıştır. Gençlerin yaşadıkları kentte/mahallede güvenlik içinde yaşayabilmeleri, iyi olma hallerinin önemli belirleyicilerindendir. Suç oranlarının yüksek olduğu, kamusal mekânların kullanılamadığı ya da güven içerisinde sokağa çıkılamadığı durumlarda sorunlarla karşılaşmaktadır.

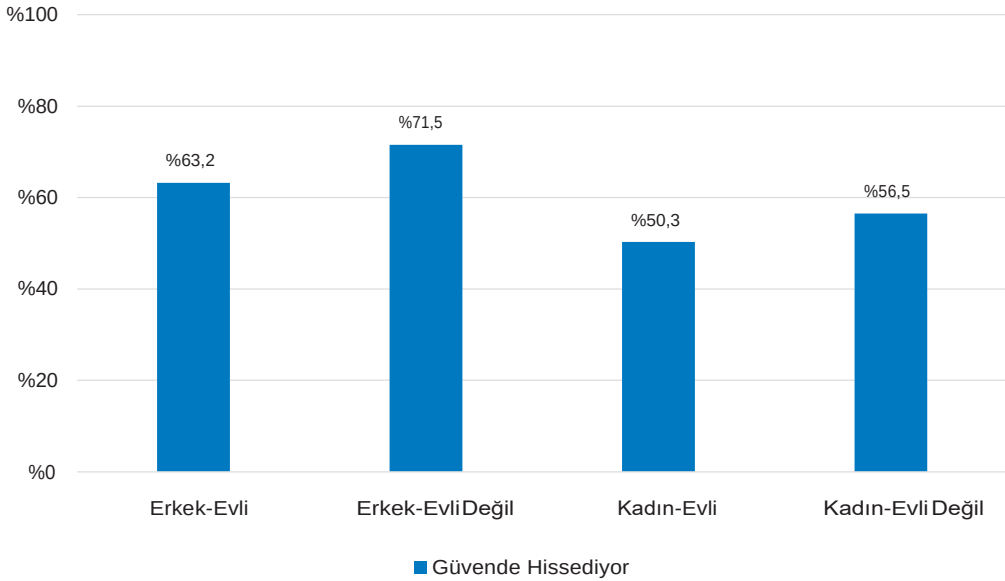
3.8.1. Kent İçi Güvenlik

Şekil 3.45. Gençler Yaşadıkları Yerde Kendilerini Güvende Hissediyorlar mı? (“Güvende Hissediyorum” Yanıtı Verenlerin Oranı)

Şekil 3.46’daki grafikte görüldüğü gibi, görüştüğümüz gençlere yaşadıkları yerde hava karardıktan sonra kendilerini güvende hissedip hissetmedikleri sorulduğunda, genç erkeklerin yüzde 70’i, genç kadınların yüzde 55’i bu soruya olumlu yanıt vermiştir.

Şekil 3.46. Yaşadıkları Yerde Güvende Hissetme ve Medeni Durum (“Güvende Hissediyorum” Yanıtı Verenlerin Oranı)

Şekil 3.46'daki grafikte görüldüğü gibi, erkekler kadınlara kıyasla, bekârlar evlilere kıyasla kendilerini daha güvende hissetmektedir. Bekâr erkeklerin arasında hava karardıktan sonra kendisini güvende hissedenenlerin oranı yüzde 72'yken, evli erkeklerde bu oran yüzde 63'e düşmektedir. Bekâr erkeklerle bekâr kadınlar arasında 15 puan, evli erkeklerle evli kadınlar arasında 13 puan ve bekâr kadınlarla evli kadınlar arasında 6 puan fark bulunmaktadır. Bu rakamların ışığında yaşadığı yerde kendisini en az güvende hissedenin evli kadınlar olduğunu söyleyebiliriz.

Gençlerin kendilerini yaşadıkları bölgeyi güvenli bulma dereceleriyle yaşamlarından memnuniyetleri arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Diğer değişkenler kontrol edildiğinde dahi yaşadığı çevreyi güvenli bulan gençler yaşamlarından daha memnundurlar.

Gençlerin yaşadıkları çevrede kendilerini ne kadar güvende hissettiklerini anlayabilmek için bir dizi olay sayılmış, bu olayın hiç başlarına gelip gelmediği sorulmuştur. Sonuçları şu şekilde özetleyebiliriz:

- Bekâr kadınların yüzde 14'ü, evli kadınların yüzde 6'sı sokakta tacize uğradıklarını belirtmiştir.
- Evli erkeklerin yüzde 13'ü sokakta yan kesiciliğe ya da kapkaça maruz kaldıklarını söylemiştir. Sokakta fiziksel şiddete uğradığını söyleyen evli erkeklerin oranı yüzde 8'dir.
- Evli erkeklerin yüzde 19'u, bekâr erkeklerin yüzde 16'sı trafik kazası geçirmişlerdir.

Gençlerin başına gelenlerden yola çıkarak hesapladığımız Güvenlik endeksi 1 ile 4 arasında değişmektedir ve ortalaması 0.26'dır. Bu endeksle gençlerin yaşamlarından memnuniyetleri arasında doğrudan istatistiksel bir ilişki bulunmamaktadır. Buna karşılık, güvenlik sorunu yaşamış gençler yaşadıkları çevreyi daha güvensiz bulmakta ($B = -0.20, p < 0.001$), dolayısıyla yaşamdan memnuniyetleri de azalmaktadır ($B = -0.08, p < 0.001$). Dolayısıyla asayiş olaylarının gençlerin yaşam memnuniyetleri üzerinde olumsuz bir etkisi vardır (Ek Şekil 6).

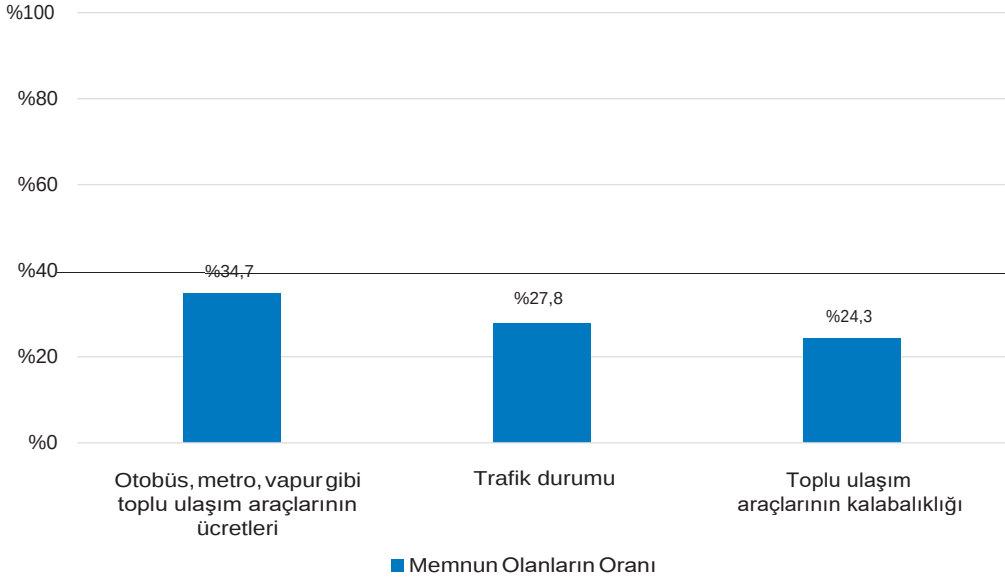
3.8.2. Kent İçi Ulaşım

Görüştüğümüz gençlere yaşadıkları yerden işlerine/okullarına giderken hangi araçları en sık kullandıklarını sorduğumuzda, en sık kullanılan aracın minibüs/otobüs olduğunu gözlemledik (yüzde 45). İkinci sırada yaya (yüzde 21) üçüncü sıradaysa özel otomobil (yüzde 11) gelmektedir. Bisiklet ya da motosiklet yanıtı verenlerin toplamı yüzde 3'ün altında kalmaktadır. Servisle giden gençlerin oranı yüzde 5, raylı sistemlerle gidenlerin oranı da yüzde 3'tür.

Gençlerin çalışma durumu hangi araçları sık kullandıklarını da belirlemektedir, ancak minibüs/otobüs gibi toplu ulaşım araçları her grupta en fazla belirtilen araçtır. Çalışanların diğer gruplara kıyasla özel otomobil ve servisi daha sık kullandığını görmekteyiz. Bu grupta yaya olarak işe gidip gelenlerin oranı yüzde 28'e kadar yükselmektedir. Öğrenciler içinse toplu ulaşım yüzde 60 ile en fazla kullanılan araç olarak öne çıkmaktadır.

Görüştüğümüz gençlerin yüzde 68'i gidecekleri yere yarım saatten az, yüzde 25'i de yarım saat-bir saat arasında ulaşmaktadır.

Şekil 3.47. Ulaşım Olanakları ve Trafikten Memnuniyet ("Memnunum" Yanıtı Verenlerin Oranı)

Görüştüğümüz gençlere ulaşım araçlarından ve trafikten memnuniyet derecelerini sorduğumuzda genellikle memnun olmadıklarını görmekteyiz. Şekil 3.47'deki grafikte görüldüğü gibi, toplu ulaşım araçlarının ücretlerinden memnun olanların oranı yüzde 34, trafik durumundan memnun olanların oranı yüzde 28, toplu ulaşım araçlarının kalabalıklığından memnun olanların oranı yüzde 24'tür. Bu açıdan gençlerin medeni durumu ya da çalışma durumunun herhangi bir etkisi bulunmamaktadır.

Araştırma çalışmasında görüştüğümüz gençlerin yüzde 78'i yaşadıkları şehirden memnundurlar ve kendilerini o şehrin bir hemşehrısı olarak görmektedirler. Yaşadıkları şehirden mutlu olmakla, kendisini o şehrin bir hemşehrısı olarak görmek arasında kuvvetli bir ilişki bulunmaktadır (korelasyon katsayısı=0.62). Ayrıca yaşadıkları şehirden mutlu olanlar, genel olarak yaşamlarından da daha fazla memnuniyet duymaktadır, diğer değişkenler için kontrol edildiğinde dahi bu ilişki görülmektedir.

Daha önceki analizlerimizde gençlerin yaşadıkları kentten memnuniyetlerini ölçebilmek amacıyla iki farklı endeks oluşturmuştuk. Birinci endeksimiz fiziksel altyapıdan memnuniyeti, ikinci endeksimiz ise kişiler arası ilişkilerden memnuniyeti ölçmekteydi. Bu değişkenlere gençlerin kendilerini güvende hissetme derecelerini, başlarına gelen güvenlik sorunlarını ve ulaşımdan memnuniyet derecelerini ekleyerek, yaşadıkları kentten memnuniyetlerini belirleyen faktörleri keşfetmeye çalıştık.

- İlk olarak eğer gençler güvenlik sorunları yaşamışlarsa, öncelikle yaşadıkları yerde kendilerini daha az güvende hissetmektedirler ($B = -0.2, p < 0.001$). Ayrıca yaşadıkları kentten memnuniyetleri de azalmaktadır ($B = -0.10, p < 0.001$).
- Gençler, yaşadıkları bölgede kendilerini daha çok güvende hissediyorlarsa, yaşadıkları kentten memnuniyetleri artmaktadır ($B = 0.19, p < 0.001$).

- Gençlerin ulaşım hizmetlerinden memnuniyetleri arttığında, yaşadıkları kentten memnuniyetleri de artmaktadır ($B=0.17$, $p<0.001$).
- Fiziksel özelliklerden ($B=0.06$, $p<0.05$) ve kişiler arası ilişkilerden ($B=0.12$, $p<0.01$) memnuniyetin; yaşanan kentten memnuniyet üzerinde pozitif bir etkisi bulunmaktadır. Bu boyutların yaşamdan memnuniyet üzerinde doğrudan da etkileri bulunmaktadır (her iki katsayı da 0.08 , $p<0.001$).
- Son olarak, yaşadığı yerden memnuniyet dereceleri artan gençlerin, yaşamdan memnuniyetleri de artmaktadır ($B=0.17$, $p<0.001$).

Bu bulgular, gençlerin içinde yaşadıkları kentin yaşamdan memnuniyetleri üzerindeki olumlu etkisini göstermektedir ([Ek Şekil 7](#)).

**TÜRKİYE'DE
GENÇLERİN
İYİ OLMA HALİ
RAPORU**

 habitat

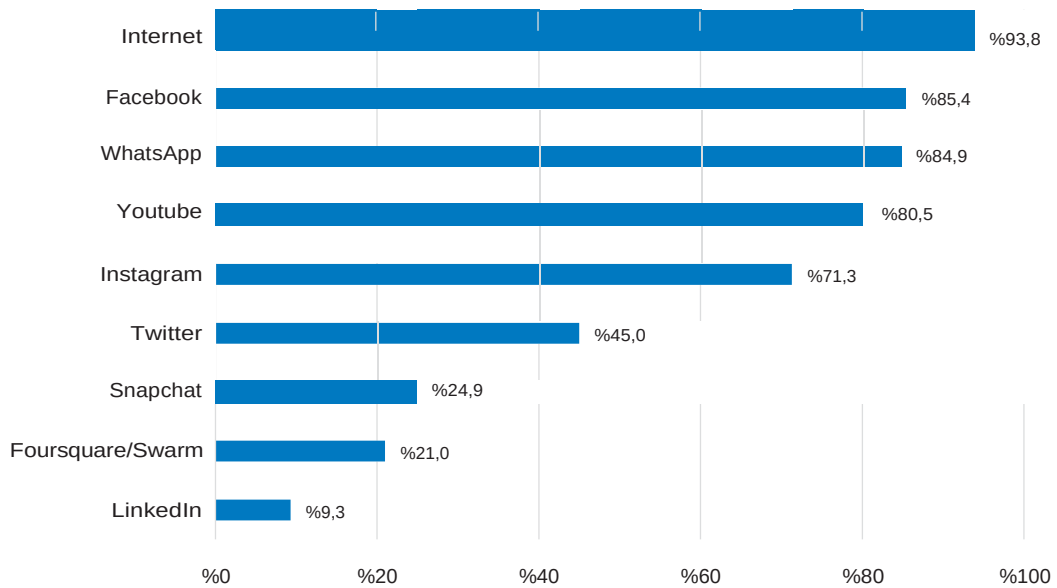
Dördüncü Bölüm
MEDYA KULLANIMI ve DEMOGRAFİ

Dördüncü Bölüm

MEDYA KULLANIMI ve

DEMOGRAFI

Şekil 4.1. Gençlerin Sosyal Medya Kullanımı ("Haftada Bir ve Daha Sık Kullanıyorum" Yanıtlarının Oranı)

Araştırma çalışmamıza katılan gençlerin internet ve sosyal medya kullanımlarını sordumuzda, Şekil 4.1'daki grafikte görüldüğü gibi, yüzde 94'ünün haftada en az bir kere internet kul-

landığını öğrenmekteyiz. Hiç internet kullanmadığını söyleyenlerin oranı sadece yüzde 5’dir.

İnternet kullanan gençler arasındaki en yaygın sosyal medya uygulamaları yüzde 86 ile Facebook ve yüzde 85 ile Whatsapp’tır. Bu iki uygulamayı yüzde 81 ile Youtube takip etmektedir. Instagram kullanma oranının yüzde 71 olduğunu, dolayısıyla bu uygulamanın da popüler uygulamalar arasında yer aldığını söyleyebiliriz.

Öte yandan Twitter kullanım oranı yüzde 45’te kalmaktadır, yüzde 47’lik bir kesim “hiç” Twitter kullanmadığını söylemiştir. Snapchat (yüzde 25), Foursquare/Swarm (yüzde 21) ve LinkedIn (yüzde 9) popüleritesi düşük uygulamalardır.

Tablo 4.1.
Gençlerin Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları, Yaşları, Medeni ve Çalışma Durumları
("Haftada Bir ve Daha Sık Kullanıyorum" Yanıtlarının Oranı)

	18-24 Yaş	25-29 Yaş	Erkek Evli	Erkek Evli değil	Kadın Evli	Kadın Evli değil	Çalışan	Öğrenci	İş arayan	Ev genci
Facebook	%85.1	%85.8	%82.7	%91.5	%81.3	%80.2	%90.6	%82.0	%82.7	%70.5
WhatsApp	%85.2	%84.6	%69.1	%85.1	%82.5	%88.8	%85.8	%88.8	%81.3	%72.9
Youtube	%80.4	%80.6	%66.7	%84.7	%70.6	%81.9	%81.8	%84.2	%80.0	%65.1
Instagram	%73.0	%69.5	%48.1	%76.1	%54.4	%76.5	%71.0	%78.9	%65.3	%57.1
Twitter	%44.3	%45.8	%43.2	%48.5	%25.6	%48.7	%46.9	%48.1	%45.3	%27.9
Snapchat	%29.9	%19.6	%11.1	%27.2	%13.8	%29.1	%20.6	%35.4	%26.7	%18.6
Foursquare/swarm	%24.2	%17.6	%7.4	%23.9	%10.0	%24.4	%20.7	%25.5	%22.7	%10.1
LinkedIn	%10.1	%8.4	%7.4	%10.9	%6.9	%8.6	%8.9	%10.9	%10.7	%6.2

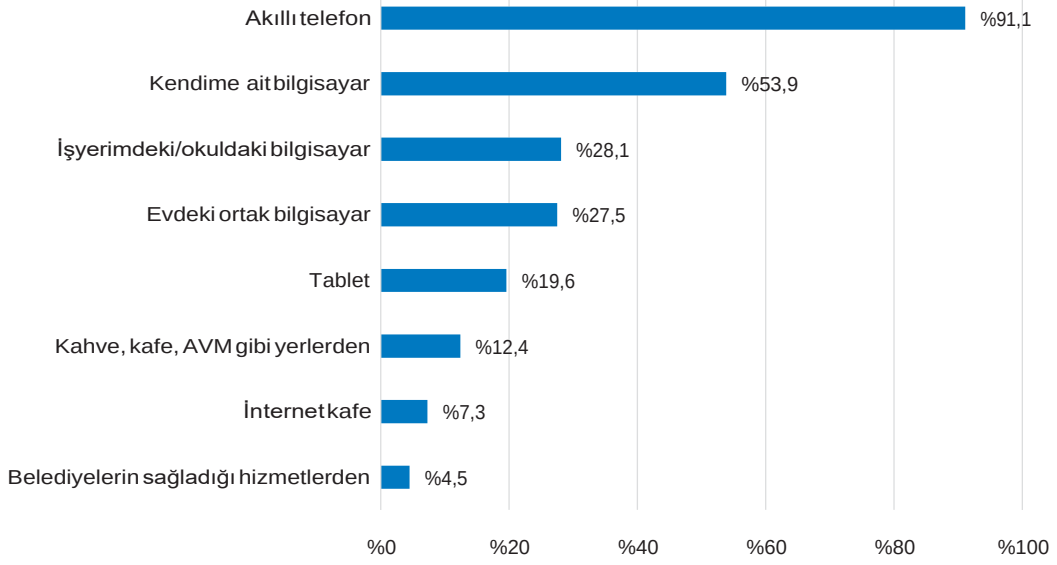
Tablo 4.1’in gösterdiği üzere Facebook bütün gençlerin en yaygın olarak kullandıkları bir sosyal araçtır. En fazla bekâr erkekler (yüzde 92), en azsa ev gençleri (yüzde 71) Facebook kullanmaktadır.

Whatsapp’ın da benzer bir yaygınlığa sahip olduğunu ancak bazı gençlerin diğer gençlere göre daha farklı kullandıklarını söyleyebiliriz. Bekâr gençler evlilere kıyasla, öğrencilerin de ev gençlerine göre daha fazla kullandıkları görülmektedir (yüzde 89’a karşı yüzde 73).

Diğer sosyal medya araçlarında gruplar arası farklar daha belirgindir:

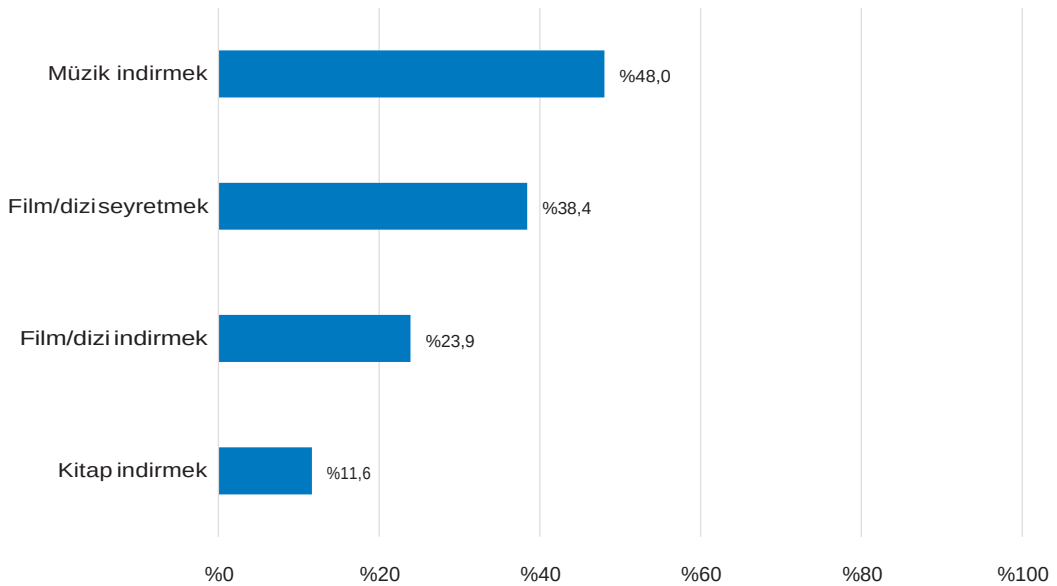
- Youtube en fazla bekâr gençler arasında, en azsa ev gençleri arasında yaygındır (yüzde 85’e karşı yüzde 65).
- Instagram’ı haftada en az bir kere kullananların oranı 18-24 yaş arasında yüzde 73’e, bekâr gençlerde yüzde 76’ya ve öğrencilerde yüzde 78’e kadar yükselmektedir. Bu uygulamayı kullanan evli erkeklerin oranı sadece yüzde 58’dir.
- Twitter genel kullanım oranı yüzde 41’de kalmasına karşılık, bekâr gençler ve öğrencilerde bu oran yüzde 48, ev gençlerinde yüzde 28’dir.
- 18-24 yaş arasında Snapchat kullanımı yüzde 30’a, öğrencilerde yüzde 35’e kadar yükselirken; evli gençlerde yüzde 11-13 aralığındadır.
- Foursquare/Swarm da 18-24 yaş diliminde, bekâr gençlerde ve öğrenciler arasında yüzde 24’e varan oranlarda yaygındır.

Şekil 4.2. Gençlerin İnternete Erişim Araçları
("Haftada Bir ve Daha Sık Kullanıyorum" Yanıtlarının Oranı)

Şekil 4.2’de yer alan grafikte de görüldüğü gibi, gençlerin İnternete erişmek için en sık kullandıkları cihaz akıllı telefonlarıdır (yüzde 91). Kendilerine ait bilgisayarla İnternete erişenlerin oranı yüzde 54’tür ve ikinci sırada gelmektedir. Okuldaki, işyerindeki ya da evdeki ortak bilgisayarları kullananların oranı yüzde 28’dir. Belediyelerin sağladığı hizmetleri kullanarak İnternete çı-

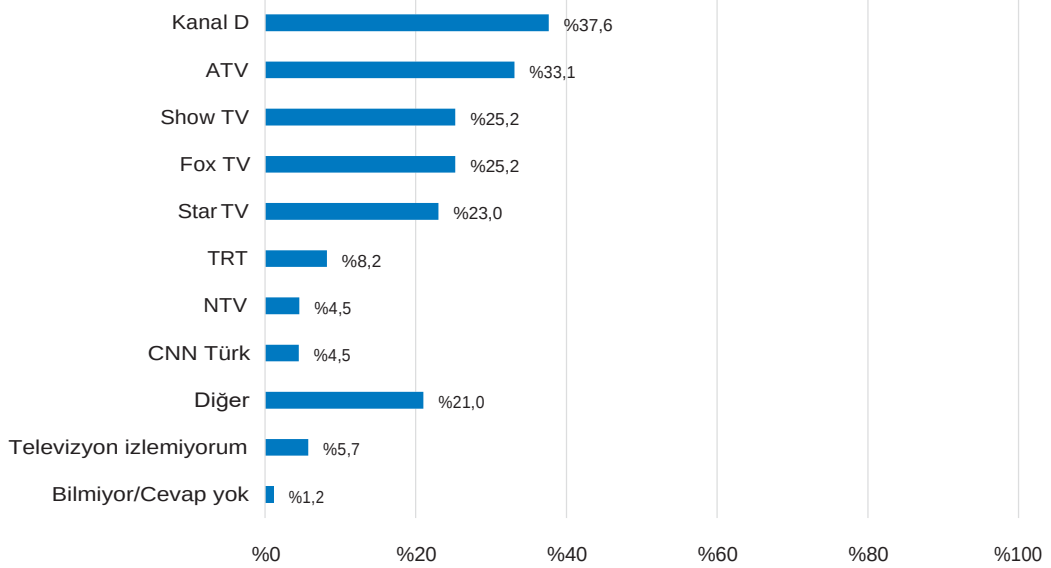
Şekil 4.3 Gençlerin İnternette Yaptıkları
("Haftada Bir ve Daha Fazla Yapıyorum" Yanıtlarının Oranı)

kanların oranı yüzde 5, internet kafelere gidenlerin oranı yüzde 7 ve kahve, kafe ve AVM gibi yerlerden internet erişimi sağlayanların yüzde 12’de kalmaktadır.

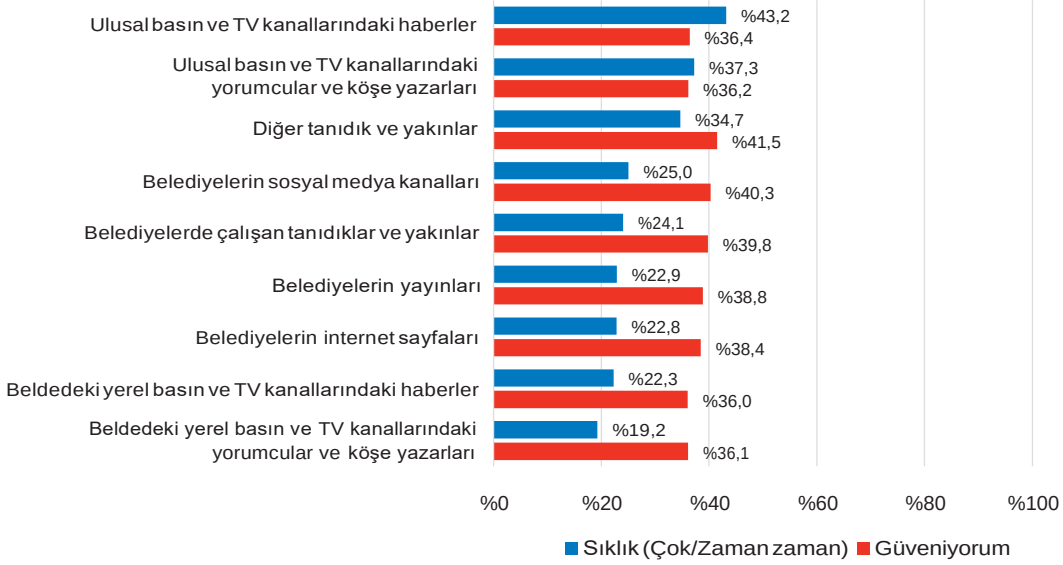
Şekil 4.3’de yer alan grafikte de görüldüğü gibi, gençler interneti sayılan dört faaliyet arasında en çok “müzik indirmek” için kullanmaktadır (yüzde 48). “Film/dizi indirmek” ve “film/dizi seyretmek” yanıtlarına bakıldığında bunların internette müzik indirmek kadar sık yapılmıyorsa da katılımcıların dörtte biri tarafından haftada bir ve daha fazla yapıldığı görülmüştür. Sunulan seçenekler arasında katılımcıların internette en az gerçekleştirdiği eylem “kitap indirmek” olarak belirlenmiştir (yüzde 12).

Şekil 4.4 Gençlerin En Çok İzledikleri TV Kanalları (Belirtilen Kanalların Oranı)

Şekil 4.4’de yer alan grafikte de görüldüğü gibi, gençlerin en çok seyrettiği iki televizyon kanalı öğrenilmiş ve yanıtlar kümülatif olarak analiz edilmiştir. Buna göre, Kanal D katılımcıların yüzde 38’i tarafından izlenerek gençler arasında en çok izlenen TV kanalı olarak öne çıkmaktadır. Kanal D’yi izleyen kanallara baktığımızda ATV’nin yüzde 33 ile ikinci sırada geldiğini görmekteyiz. Fox TV, Star TV ve Show TV’nin yakın oranlarla takip ettiği görülmektedir.

Şekil 4.5. Gençlerin Yerel Hizmetlerle İlgili Bilgi Kaynakları ve Kaynaklara Güveni
(“Çok ve zaman zaman bilgi alıyorum” ile “Güveniyorum” Yanıtlarının Oranları)

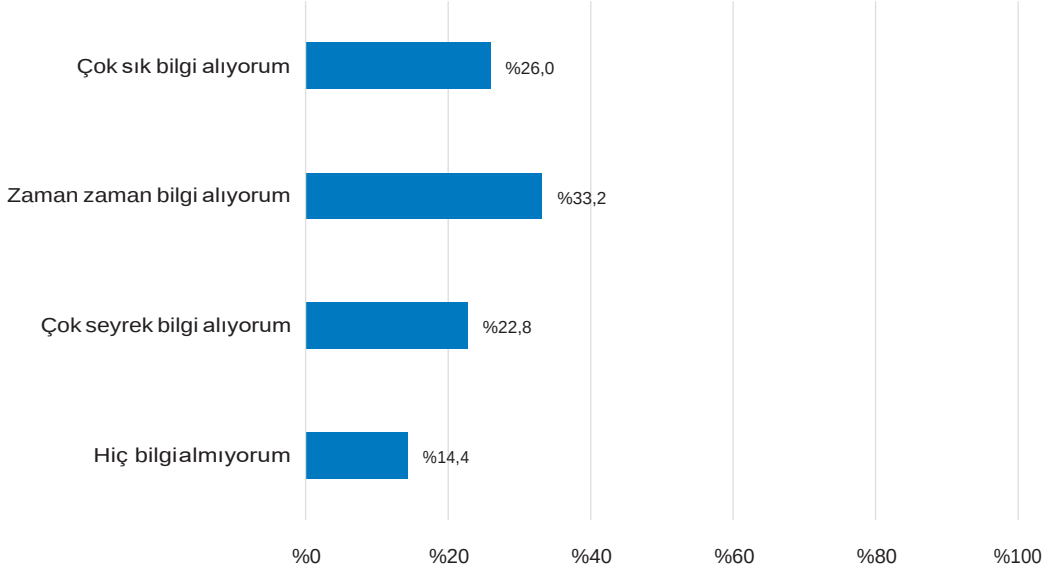

Gençlerin yaşadıkları yerde aldıkları yerel hizmetlerle ilgili sayılan kaynaklardan ne sıklıkla bilgi aldıkları sorulmuş, ardından ilgili kaynağa ne derece güvenip güvenmediği öğrenilmek istenmiştir. Alınan yanıtlar en sık bilgi alınan kaynağın en yakın diğer kaynaktan yüzde 6’lık bir oranda önde olan “ulusal basın ve TV kanallarındaki haberler” olduğunu göstermektedir (yüzde 43). En güvenilen bilgi kaynağının ise “diğer tanıdıklar ve yakınlar” olduğu görülmektedir (yüzde 42 “güveniyorum” yanıtı). Genel olarak bakıldığında bilgi kaynaklarına duyulan güven arasında büyük bir fark görülmemektedir. Ancak bilgi kaynakları bakımından Şekil 4.5’te yer alan grafik incelendiğinde, en çok bilgi alınan kaynak ile en az bilgi alınan kaynaklar arasında önemli bir farkın olduğu dikkatleri çekmektedir. Beldedeki yerel basın ve TV kanallarındaki yorumcular ve köşe yazarları, gençlerin sadece yüzde 19’unun sık sık ve zaman zaman takip ettiği bir bilgi kaynağı olmuştur.

Yerel hizmetlerle ilgili bilgi alınan kaynaklara bakıldığında üç önemli durum göze çarpmaktadır:

- Ulusal haber kaynakları yerel haber kaynaklarına göre daha sık tercih edilmektedir; ancak güvenilme bakımından yerel ile ulusalın önemli bir farkı yoktur.
- Yerel kaynaklar içinde ise sosyal medya ve belediye internet sayfaları ile belediyenin kendi yayınları gibi içeriğin kaynağının doğrudan belediye olduğu yayınlar, yerel medyaya göre daha çok takip edilmekte ve güvenilmektedir.
- Tanıdıklar ve aile dostları önemli bir bilgilenme kaynağı olarak göze çarpmaktadır. Erişilebilirlikleri her ne kadar kesin olmasa da bilgi verdikleri durumda etkilerinin diğer haber kaynaklarına göre daha çok olacağı bu verilerden çıkarılabilir.

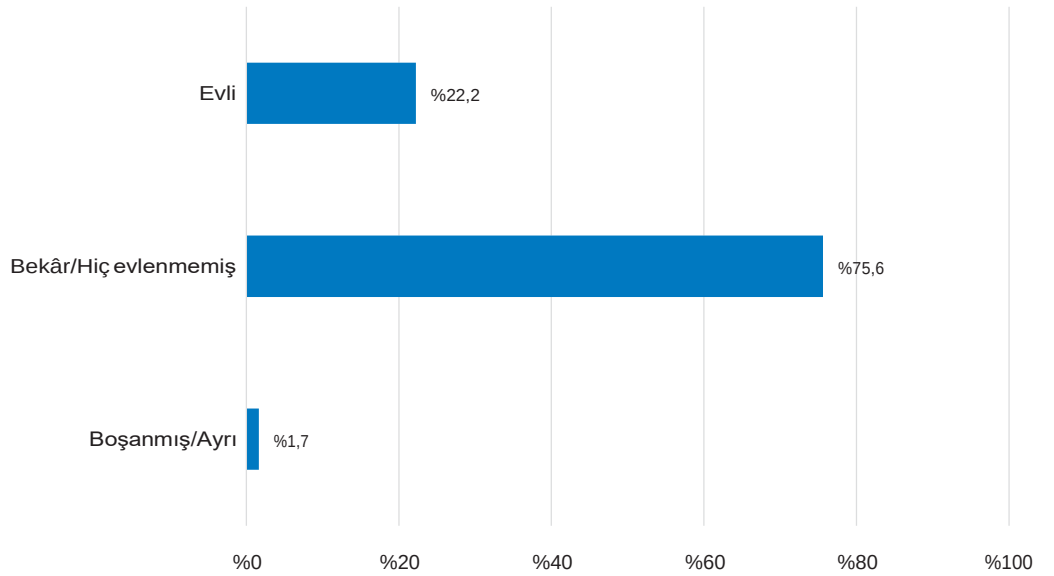
Şekil 4.6 Televizyondan Seçimlerle İlgili Bilgi Alma

Gençlerden yerel ve genel seçimleri düşünmeleri istenmiş, seçimlerden televizyondan ne sıklıkta bilgi aldıkları sorulmuştur. Şekil 4.6’da yer alan grafikte de görüldüğü gibi, gençlerin dörtte biri “çok sık” televizyondan bilgi aldığını belirtmiş, çok sık ve zaman zaman bilgi alanların toplam oranı ise yüzde 59 olarak tespit edilmiştir.

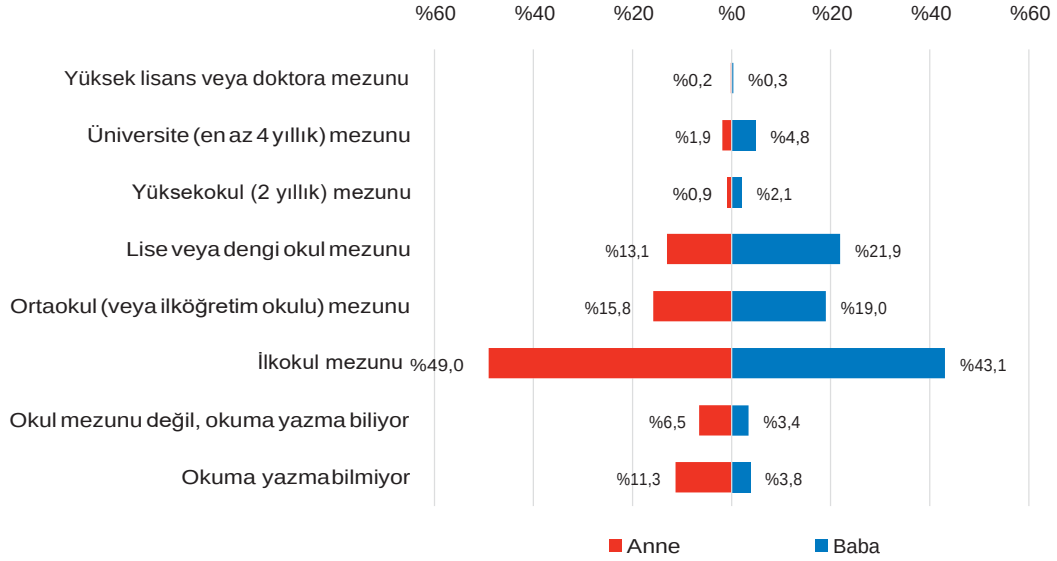
4.2. DEMOGRAFI

Şekil 4.7. Medeni Hal

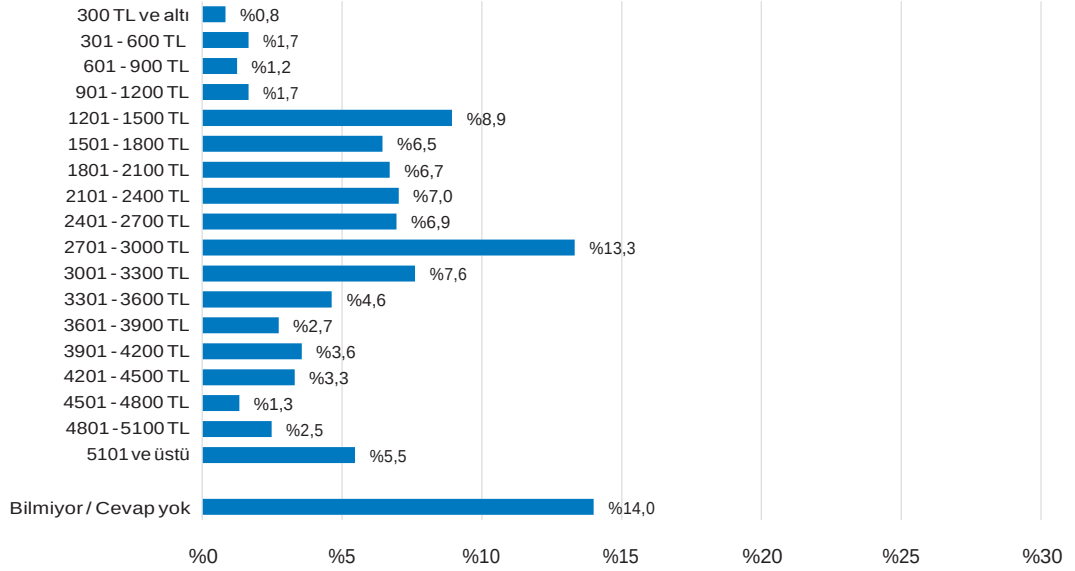
Şekil 4.7’da yer alan grafikte de görüldüğü gibi, anket katılımcılarının yüzde 22’si evli, yüzde 76’si ise bekârdır. Boşanmış veya eşinden ayrıldığını belirtenlerin oranı yüzde 2’yi geçmemektedir.

Şekil 4.8. Ebeveynlerin Eğitim Düzeyi

Gençlere anne ve babalarının en son mezun oldukları eğitim düzeyi sorularak toplanan yanıtlara göre yapılan analizde genel olarak annelerin eğitim düzeyinin daha düşük olduğu görülmektedir. En son mezun olduğu okul ilköğretim ve altı seviyelerde olan annelerin toplam oranı yüzde 67 iken babalarda bu oran yüzde 50 olarak tespit edilmiştir. Yine, babalarda lise mezunlarının oranı 12 puan, üniversite mezunlarının oranı 3 puan fazladır.

Şekil 4.9. Toplam Aylık Hane Halkı Geliri

Gençlere toplam aylık hane halkı gelirleri sorulmuş ve kendi hanelerini verilen gelir aralıklarından uygun olana yerleştirmeleri istenmiştir. Buna göre hane halkı geliri 5.101 TL ve üstü olanların oranı yüzde 6'dır.

**TÜRKİYE'DE
GENÇLERİN
İYİ OLMA HALİ
RAPORU**

 habitat

Ekler
İSTATİSTİKSEL TABLO ve GRAFİKLER

Ekler

İSTATİSTİKSEL TABLO ve GRAFİKLER

Gelirin Belirleyicileri (Ordinal)

		B	Sig.	Exp(B)
Gelir	-600 TL	0.45	0.06	1.57
	601-1500 TL	2.79	0.00	16.23
	1500-2400 TL	4.44	0.00	84.86
	2400 TL +			
Yaş grupları	18-24 yaş	-0.67	0.00	0.51
	24+ yaş	0		1.00
Cinsiyet-Evlilik durumu	Erkek-Evli	0.55	0.02	1.74
	Erkek-Evli değil	0.36	0.01	1.43
	Kadın-Evli	0.25	0.22	1.28
	Kadın-Evli değil	0		1.00
Çalışma durumu/ Ev Genci	Çalışan	2.96	0.00	19.31
	Öğrenci	0.37	0.14	1.45
	İş arayan	-0.84	0.02	0.43
	Ev Genci	0		1.00
Ölçek		1.00		

Ek Tablo 2.
Yaşamdan Memnuniyetin Belirleyicileri (Ordinal)

		B	Sig.	Exp(B)
Memnuniyet	1	-1.76	0.00	0.17
	2	-0.71	0.01	0.49
	3	1.15	0.00	3.16
	4			
Yaş grupları	18-24 yaş	0.03	0.82	1.03
	24+ yaş	0		1.00
Cinsiyet-Evlilik durumu	Erkek-Evli	-0.07	0.77	0.94
	Erkek-Evli değil	-0.04	0.73	0.96
	Kadın-Evli	0.57	0.00	1.76
	Kadın-Evli değil	0		1.00
Çalışma durumu	Çalışan	0.34	0.12	1.41
	Öğrenci	0.54	0.01	1.71
	İş arayan	-0.30	0.29	0.74
	Ev Genci	0		1.00
Gelir	-600 TL	-0.17	0.43	0.84
	601-1500 TL	-0.11	0.56	0.89
	1500-2400 TL	-0.33	0.10	0.72
	2400 TL +	0		1.00
Ölçek		1.00		

Ek Tablo 3.
Yaşamdan Memnuniyetin Belirleyicileri- Görelî Yoksunluk Dâhil (Ordinal)

		B	Sig.	Exp(B)
Mutluluk	1	-1.40	0.00	0.25
	2	-0.35	0.27	0.71
	3	1.52	0.00	4.57
	4			
Yaş grupları	18-24 yaş	0.02	0.88	1.02
	24+ yaş	0 ^a		1.00
Cinsiyet-Evlilik durumu	Erkek-Evli	-0.08	0.72	0.92
	Erkek-Evli değil	-0.06	0.66	0.95
	Kadın-Evli	0.56	0.00	1.76
	Kadın-Evli değil	0		1.00
Çalışma durumu/ Ev Genci	Çalışan	0.39	0.08	1.48
	Öğrenci	0.54	0.01	1.71
	İş arayan	-0.29	0.30	0.75
	Ev Genci	0		1.00
Gelir	-600 TL	0.16	0.53	1.18
	601-1500 TL	0.17	0.46	1.19
	1500-2400 TL	-0.11	0.65	0.90
	2400 TL +	0		1.00
Görelî Yoksunluk	Geliri Daha Fazla	0.74	0.01	2.10
	Geliri Aynı	0.22	0.17	1.24
	Geliri Daha Az	0		1.00
Ölçek		1.00		

Ek Tablo 4.
Maddi Durumdan Memnuniyetin Belirleyicileri- Görelî Yoksunluk Dâhil (Ordinal)

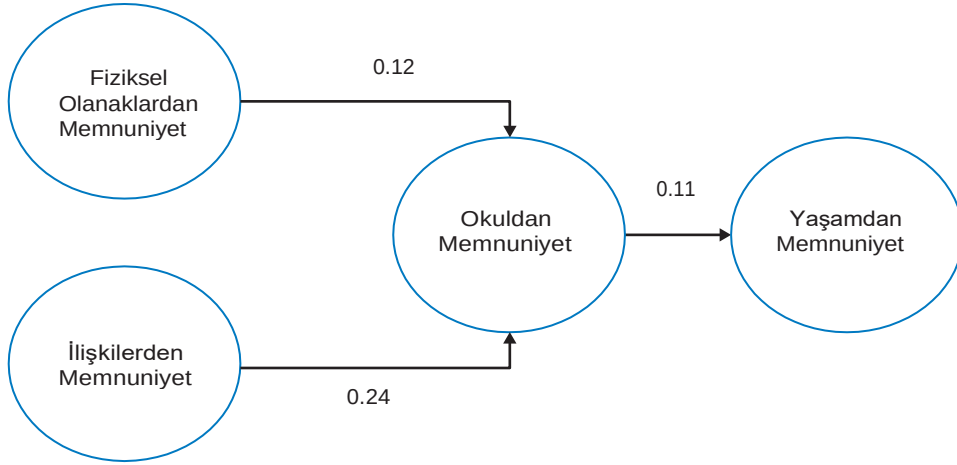
		B	Sig.	Exp (B)
Maddi Durumdan Memnuniyet	1	-2.31	0.00	0.10
	2	-0.69	0.04	0.50
	3	1.87	0.00	6.49
	4			
Yaş grupları	18-24 yaş	0.18	0.15	1.20
	24+ yaş	0		1.00
Cinsiyet-Evlilik durumu	Erkek-Evli	-0.15	0.53	0.86
	Erkek-Evli değil	-0.06	0.61	0.94
	Kadın-Evli	0.22	0.27	1.25
	Kadın-Evli değil	0		1.00
Çalışma durumu	Çalışan	0.18	0.44	1.19
	Öğrenci	0.23	0.30	1.26
	İş arayan	-1.05	0.00	0.35
	Ev Genci	0		1.00
Gelir	-600 TL	-0.70	0.01	0.50
	601-1500 TL	-0.57	0.02	0.56
	1500-2400 TL	-0.38	0.11	0.68
	2400 TL +	0		1.00
Görelî Yoksunluk	Geliri Daha Fazla	0.68	0.02	1.97
	Geliri Aynı	0.39	0.02	1.48
	Geliri Daha Az	0		1.00
Ölçek		1.00		

Ek Tablo 5.
Yaşamdan Memnuniyetin Belirleyicileri
Görelî Yoksunluk ve Maddî Durumdan Memnuniyet Dâhil (Ordinal)

		B	Sig.	Exp (B)
Yaşamdan Memnuniyet	1	-2.18	0.00	0.11
	2	-1.10	0.00	0.33
	3	0.85	0.02	2.34
	4			
Yaş grupları	18-24 yaş	-0.02	0.90	0.98
	24+ yaş	0		1.00
Cinsiyet-Evlilik durumu	Erkek-Evli	-0.04	0.88	0.96
	Erkek-Evli değil	-0.03	0.80	0.97
	Kadın-Evli	0.55	0.00	1.74
	Kadın-Evli değil	0		1.00
Çalışma durumu/ Ev Genci	Çalışan	0.42	0.06	1.52
	Öğrenci	0.56	0.01	1.75
	İş arayan	-0.03	0.93	0.97
	Ev Genci	0		1.00
Gelir	-600 TL	0.38	0.16	1.46
	601-1500 TL	0.33	0.16	1.39
	1500-2400 TL	-0.01	0.96	0.99
	2400 TL +	0		1.00
Görelî Yoksunluk	Geliri Daha Fazla	0.64	0.02	1.89
	Geliri Aynı	0.16	0.33	1.17
	Geliri Daha Az	0		1.00
Maddî Durumdan Memnuniyet	1	-1.71	0.00	0.18
	2	-1.14	0.00	0.32
	3	-0.71	0.00	0.49
	4	0		1.00
Ölçek		1.00		

Ek Tablo 6.
Yaşamdan Memnuniyetin Belirleyicileri- Kentten Memnuniyet (Ordinal)

		B	Sig.	Exp (B)
Yaşamdan Memnuniyet	1	-2.29	0.00	0.10
	2	-1.15	0.00	0.32
	3	0.77	0.05	2.17
	4			
Yaş grupları	18-24 yaş	0.01	0.96	1.01
	24+ yaş	0		1.00
Cinsiyet-Evlilik durumu	Erkek-Evli	0.02	0.92	1.02
	Erkek-Evli değil	0.05	0.70	1.05
	Kadın-Evli	0.56	0.01	1.75
	Kadın-Evli değil	0		1.00
Çalışma durumu	Çalışan	0.29	0.24	1.33
	Öğrenci	0.57	0.02	1.77
	İş arayan	-0.18	0.59	0.84
	Ev Genci	0		1.00
Gelir	-600 TL	0.25	0.39	1.29
	601-1500 TL	0.29	0.25	1.33
	1500-2400 TL	-0.02	0.94	0.98
	2400 TL +	0		1.00
Görelî Yoksunluk	Geliri Daha Fazla	0.47	0.10	1.60
	Geliri Aynı	0.16	0.35	1.18
	Geliri Daha Az	0		1.00
Maddî Durumdan Memnuniyet	1	-1.54	0.00	0.21
	2	-0.99	0.00	0.37
	3	-0.73	0.00	0.48
	4	0		1.00
Fiziksel Özelliklerden Memnuniyet		0.11	0.08	1.11
İnsan İlişkilerinden Memnuniyet		0.19	0.00	1.21
Ölçek		1.00		

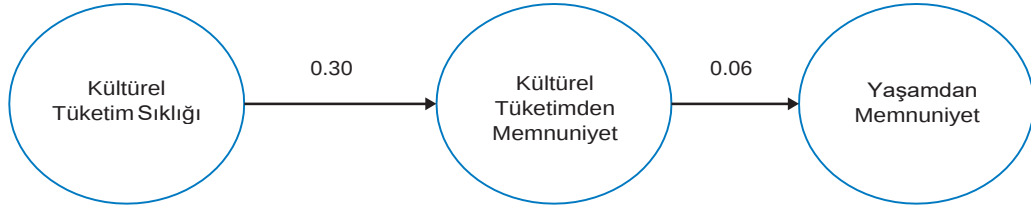
Ek Şekil 1. Eğitimden Memnuniyet ve Yaşamdan Memnuniyet Arasındaki İlişki¹

Ek Tablo 7.

Kültürel Tüketimden Memnuniyetin Belirleyicileri (Interval)

		B.	Sig.
	Sabit	0.13	0.42
Yaş grupları	18-24 yaş	-0.13	0.04
	24+ yaş	0	
Cinsiyet-Evlilik durumu	Erkek-Evli	-0.54	0.00
	Erkek-Evli değil	-0.07	0.26
	Kadın-Evli	-0.36	0.00
	Kadın-Evli değil	0	
Çalışma durumu/Ev Genci	Çalışan	0.30	0.01
	Öğrenci	0.56	0.00
	İş arayan	0.28	0.06
	Ev Genci	0	
Gelir	-600 TL	-0.49	0.00
	601-1500 TL	-0.20	0.09
	1500-2400 TL	-0.07	0.58
	2400 TL +	0	
Görelî Yoksunluk	Geliri Daha Fazla	-0.39	0.01
	Geliri Aynı	-0.04	0.65
	Geliri Daha Az	0	
Ölçek		0.903	

1 Standartlaştırılmış B katsayıları, sadece anlamlı katsayılar ($p < 0.1$) raporlanmıştır. RMSEA=0.06

Ek Şekil 2. Kültürel Tüketimden Memnuniyet ve Yaşamdan Memnuniyet Arasındaki İlişki²

Ek Tablo 8.

Öznel Sağlık Değerlendirmesinin Belirleyicileri (Interval)

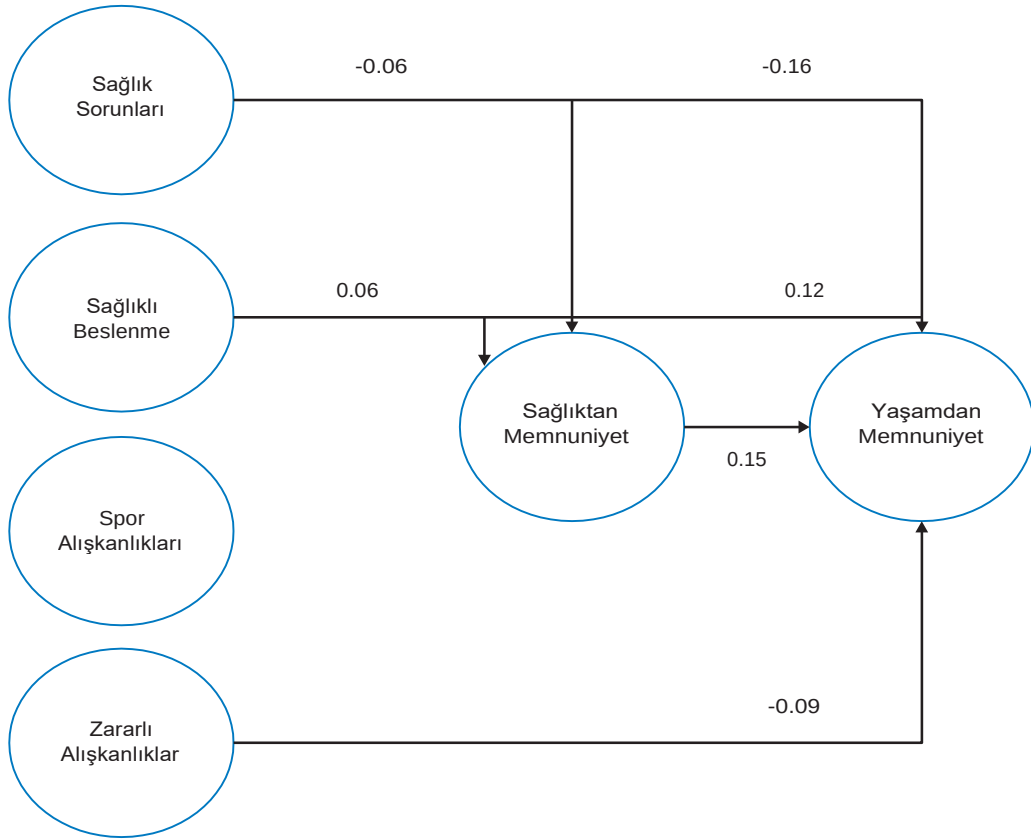
		B.	Sig.
	Sabit	0.80	0.00
Yaş grupları	18-24 yaş	-0.08	0.18
	24+ yaş	0 ^a	
Cinsiyet-Evlilik durumu	Erkek-Evli	0.10	0.35
	Erkek-Evli değil	-0.12	0.04
	Kadın-Evli	-0.06	0.52
	Kadın-Evli değil	0 ^a	
Çalışma durumu/ Ev Genci	Çalışan	-0.29	0.00
	Öğrenci	-0.32	0.00
	İş arayan	-0.01	0.96
	Ev Genci	0 ^a	
Gelir	-600 TL	0.17	0.17
	601-1500 TL	0.02	0.86
	1500-2400 TL	-0.10	0.34
	2400 TL +	0 ^a	
Görelî Yoksunluk	Geliri Daha Fazla	0.32	0.01
	Geliri Aynı	0.01	0.88
	Geliri Daha Az	0 ^a	
Ölçek		0,720 ^b	

2 Standartlaştırılmış B katsayıları, sadece anlamlı katsayılar (p<0.1) raporlanmıştır. RMSEA=0.12

Ek Tablo 9.
Yaşamdan Memnuniyetin Belirleyicileri- Yaşam Tarzları (Ordinal)

		B	Sig.	Exp (B)
Maddi Durumdan Memnuniyet	1	-1.43	0.00	0.24
	2	-0.36	0.27	0.70
	3	1.56	0.00	4.76
	4			
Yaş grupları	18-24 yaş	0.01	0.96	1.01
	24+ yaş	0		1.00
Cinsiyet-Evlilik durumu	Erkek-Evli	-0.09	0.70	0.91
	Erkek-Evli değil	-0.10	0.43	0.90
	Kadın-Evli	0.47	0.02	1.59
	Kadın-Evli değil	0		1.00
Çalışma durumu/ Ev Genci	Çalışan	0.46	0.04	1.58
	Öğrenci	0.63	0.00	1.89
	İş arayan	-0.22	0.45	0.80
	Ev Genci	0		1.00
Gelir	-600 TL	0.10	0.70	1.11
	601-1500 TL	0.15	0.52	1.16
	1500-2400 TL	0.00	0.99	1.00
	2400 TL +	0		1.00
Görelî Yoksunluk	Geliri Daha Fazla	0.75	0.01	2.12
	Geliri Aynı	0.22	0.16	1.25
	Geliri Daha Az	0		1.00
Sağlıklı Beslenme		0.24	0.00	1.26
Spor Alışkanlıkları		0.09	0.12	1.09
Zararlı Alışkanlıklar		-0.19	0.00	0.83
Ölçek		1		

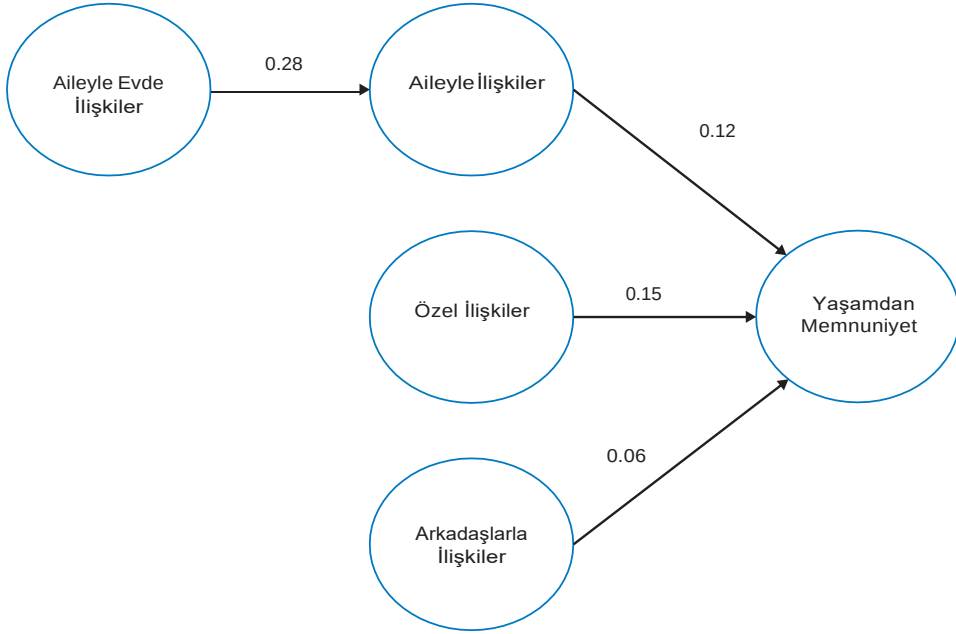
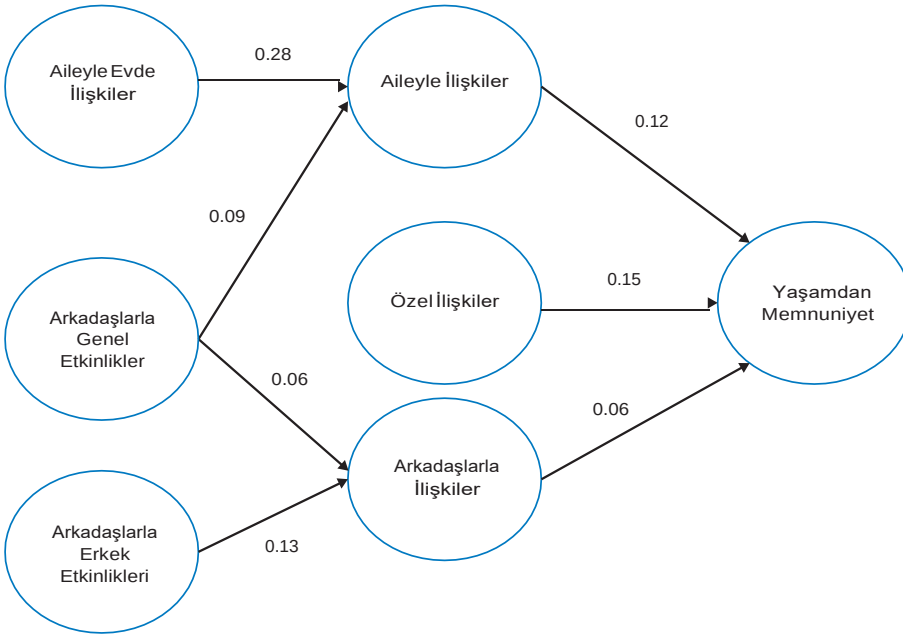
Ek Şekil 3. Sağlıktan Memnuniyet, Yaşam Tarzları ve Yaşamdan Memnuniyet Arasındaki İlişki³

³ Standartlaştırılmış B katsayıları, sadece anlamlı katsayılar ($p < 0,1$) raporlanmıştır. RMSEA=0.05

Ek Tablo 10.
Yaşamdan Memnuniyetin Belirleyicileri- İlişkiler (Ordinal)

		B	Sig.	Exp (B)
Maddi Durumdan Memnuniyet	1	-1.49	0.00	0.22
	2	-0.39	0.22	0.68
	3	1.53	0.00	4.64
	4			
Yaş grupları	18-24 yaş	0.00	1.00	1.00
	24+ yaş	0		1.00
Cinsiyet-Evlilik durumu	Erkek-Evli	-0.13	0.57	0.88
	Erkek-Evli değil	-0.05	0.69	0.95
	Kadın-Evli	0.40	0.04	1.49
	Kadın-Evli değil	0		1.00
Çalışma durumu	Çalışan	0.39	0.09	1.47
	Öğrenci	0.44	0.04	1.55
	İş arayan	-0.38	0.19	0.68
	Ev Genci	0		1.00
Gelir	-600 TL	0.22	0.41	1.24
	601-1500 TL	0.23	0.33	1.25
	1500-2400 TL	-0.08	0.74	0.93
	2400 TL +	0		1.00
Görelî Yoksunluk	Geliri Daha Fazla	0.72	0.01	2.05
	Geliri Aynı	0.25	0.11	1.29
	Geliri Daha Az	0		1.00
Aileyle İlişkiden Memnuniyet		0.24	0.00	1.27
Arkadaşlarla İlişkiden Memnuniyet		0.14	0.01	1.15
Özel ilişkilerden Memnuniyet		0.26	0.00	1.30

Ek Şekil 4. İlişkilerden Memnuniyet ve Yaşamdan Memnuniyet Arasındaki İlişki⁴Ek Şekil 5. İlişkilerden Memnuniyet ve Yaşamdan Memnuniyet Arasındaki İlişki⁵

4 Standartlaştırılmış B katsayıları, sadece anlamlı katsayılar ($p < 0.1$) raporlanmıştır. RMSEA=0.04

5 Standartlaştırılmış B katsayıları, sadece anlamlı katsayılar ($p < 0.1$) raporlanmıştır. RMSEA=0.06

Ek Tablo 11.

Yaşamdan Memnuniyetin Belirleyicileri- Evdeki İş Yükü ve Medeni Durum (Ordinal)

		B	Sig.	Exp (B)
Yaşamdan Memnuniyet	1	-2.04	0.00	0.13
	2	-0.98	0.02	0.38
	3	0.91	0.03	2.48
	4			
Yaş grupları	18-24 yaş	0.01	0.91	1.01
	24+ yaş	0		1.00
Cinsiyet-Evlilik durumu	Erkek-Evli	-1.37	0.00	0.25
	Erkek-Evli değil	-0.73	0.01	0.48
	Kadın-Evli	0.23	0.79	1.26
	Kadın-Evli değil	0		1.00
Çalışma durumu	Çalışan	0.39	0.08	1.48
	Öğrenci	0.49	0.02	1.63
	İş arayan	-0.32	0.27	0.73
	Ev Genci	0		1.00
Gelir	-600 TL	0.15	0.57	1.16
	601-1500 TL	0.11	0.65	1.11
	1500-2400 TL	-0.18	0.45	0.84
	2400 TL +	0		1.00
Görelî Yoksunluk	Geliri Daha Fazla	0.79	0.00	2.19
	Geliri Aynı	0.21	0.18	1.24
	Geliri Daha Az	0		1.00
Evde İş Yükü		-0.15	0.02	0.86
	Erkek-Evli	0.56	0.00	1.75
	Erkek-Evli değil	0.22	0.01	1.24
	Kadın-Evli	0.10	0.62	1.10
	Kadın-Evli değil	0		1.00

Ek Tablo 12.
Katılımın Belirleyicileri (Lineer)

		B.	Sig.
Katılım	Sabit	1.02	0.00
Yaş grupları	18-24 yaş	-0.16	0.03
	24+ yaş	0	
Cinsiyet-Evlilik durumu	Erkek-Evli	0.04	0.78
	Erkek-Evli değil	-0.12	0.08
	Kadın-Evli	-0.17	0.12
	Kadın-Evli değil	0	
Çalışma durumu	Çalışan	-0.12	0.33
	Öğrenci	0.23	0.06
	İş arayan	-0.08	0.64
	Ev Genci	0	
Gelir	-600 TL	-0.52	0.00
	601-1500 TL	-0.26	0.04
	1500-2400 TL	-0.35	0.01
	2400 TL +	0	
Görelî Yoksunluk	Geliri Daha Fazla	-0.48	0.00
	Geliri Aynı	-0.08	0.33
	Geliri Daha Az	0	
Ölçek		1,078	

Ek Tablo 13.
Yetkinliğin Belirleyicisi (Olanaklar) (Lineer)

		Olanaklar		Güç	
		B	Sig.	B	Sig.
Yetkinlik-Olanaklar	1	1.72	0.00	1.82	0.00
Yaş grupları	18-24 yaş	-0.07	0.29	-0.02	0.78
	24+ yaş	0		0	
Cinsiyet-Evlilik durumu	Erkek-Evli	0.00	0.99	0.04	0.74
	Erkek-Evli değil	0.02	0.79	0.04	0.51
	Kadın-Evli	-0.20	0.06	-0.12	0.21
	Kadın-Evli değil	0		0	
Çalışma durumu	Çalışan	0.18	0.15	0.23	0.04
	Öğrenci	0.04	0.74	0.05	0.63
	İş arayan	-0.07	0.63	-0.09	0.54
	Ev Genci	0		0	
Gelir	-600 TL	0.48	0.00	0.45	0.00
	601-1500 TL	0.38	0.00	0.31	0.01
	1500-2400 TL	0.42	0.00	0.28	0.01
	2400 TL +	0		0	
Görelî Yoksunluk	Geliri Daha Fazla	0.05	0.72	0.10	0.42
	Geliri Aynı	0.24	0.00	0.22	0.00
	Geliri Daha Az	0		0	
Katılım Derecesi		0.03	0.27	0.02	0.54
Ölçek		1,07		,705b	

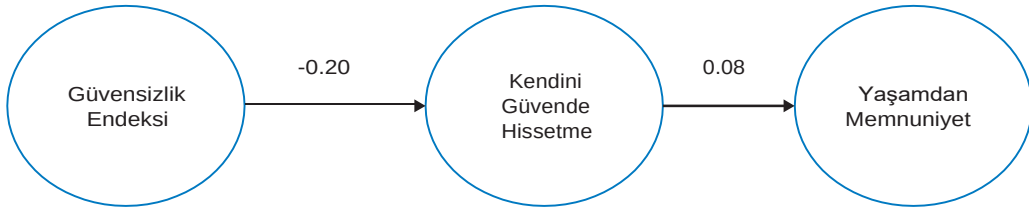
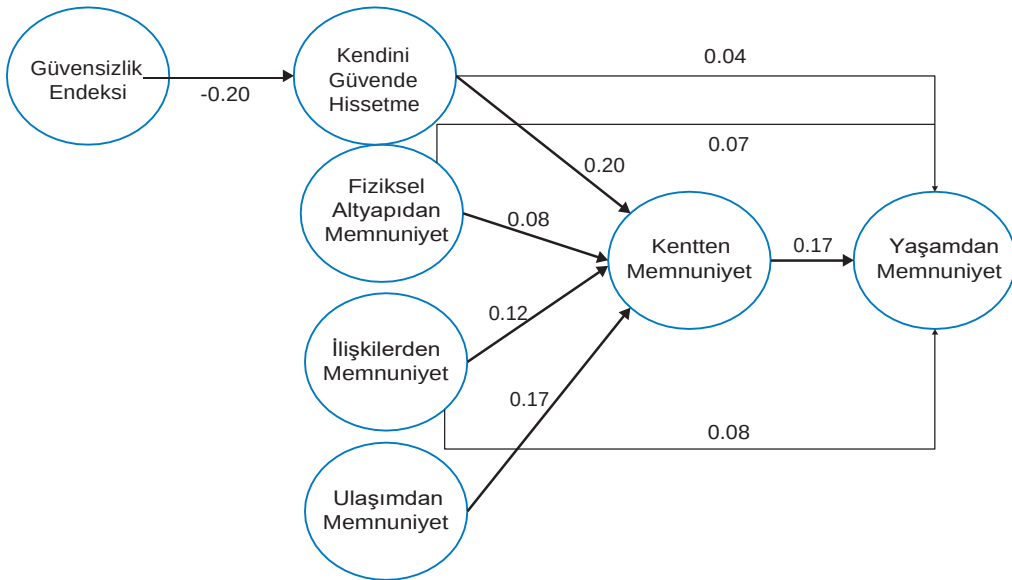
Ek Tablo 14.
Yaşamdan Memnuniyetin Belirleyicileri – Katılım ve Yetkinlik (Ordinal)

		B	Sig.	Exp (B)
Maddi Durumdan Memnuniyet	1	-1.51	0.00	0.22
	2	-0.46	0.23	0.63
	3	1.51	0.00	4.52
	4			
Yaş grupları	18-24 yaş	0.01	0.96	1.01
	24+ yaş	0		1.00
Cinsiyet-Evlilik durumu	Erkek-Evli	-0.12	0.62	0.88
	Erkek-Evli değil	-0.08	0.55	0.92
	Kadın-Evli	0.40	0.07	1.49
	Kadın-Evli değil	0		1.00
Çalışma durumu	Çalışan	0.21	0.41	1.23
	Öğrenci	0.47	0.05	1.60
	İş arayan	-0.42	0.19	0.65
	Ev Genci	0		1.00
Gelir	-600 TL	0.10	0.73	1.11
	601-1500 TL	0.27	0.30	1.31
	1500-2400 TL	-0.01	0.97	0.99
	2400 TL +	0		1.00
Görelî Yoksunluk	Geliri Daha Fazla	0.52	0.07	1.67
	Geliri Aynı	0.21	0.25	1.23
	Geliri Daha Az	0		1.00
Katılım Derecesi		-0.18	0.00	0.84
Yetkinlik-Olanak		-0.20	0.03	0.82
Yetkinlik-Güç		0.29	0.00	1.33
Ölçek		1		

Ek Tablo 15.

Yaşamdan Memnuniyetin Belirleyicileri – Yaşanılan Mahallede Güvende Hissetme (Ordinal)

		B	Sig.	Exp (B)
Yaşamdan Memnuniyet	1	-1.81	0.00	0.16
	2	-0.75	0.03	0.47
	3	1.15	0.00	3.15
	4			
Yaş grupları	18-24 yaş	0.04	0.76	1.04
	24+ yaş	0		1.00
Cinsiyet-Evlilik durumu	Erkek-Evli	-0.11	0.63	0.89
	Erkek-Evli değil	-0.14	0.28	0.87
	Kadın-Evli	0.53	0.01	1.71
	Kadın-Evli değil	0		1.00
Çalışma durumu	Çalışan	0.31	0.17	1.36
	Öğrenci	0.46	0.03	1.59
	İş arayan	-0.33	0.25	0.72
	Ev Genci	0		1.00
Gelir	-600 TL	0.20	0.44	1.23
	601-1500 TL	0.22	0.35	1.24
	1500-2400 TL	-0.05	0.84	0.95
	2400 TL +	0		1.00
Görelî Yoksunluk	Geliri Daha Fazla	0.72	0.01	2.05
	Geliri Aynı	0.25	0.11	1.29
	Geliri Daha Az	0		1.00
Güvende Hissetme	1	-0.58	0.00	0.56
	2	-0.61	0.00	0.54
	3	-0.31	0.03	0.73
	4	0		1.00
Ölçek		1		

Ek Şekil 6. Güvenlik ve Yaşamdan Memnuniyet Arasındaki İlişki⁶Ek Şekil 7. Yaşamdan Memnuniyet ve Kentten Memnuniyet⁷

⁶ Standartlaştırılmış B katsayıları, sadece anlamlı katsayılar ($p < 0.1$) raporlanmıştır. RMSEA=0.09

⁷ Standartlaştırılmış B katsayıları, sadece anlamlı katsayılar ($p < 0.1$) raporlanmıştır. RMSEA=0.10

**TÜRKİYE'DE
GENÇLERİN
İYİ OLMA HALİ
RAPORU**

 habitat

KAYNAKÇA

KAYNAKÇA

- Argyle, M., & Lu, L. (1990). The happiness of extroverts. *Personality and Individual Differences*, 11, 1011-1017.
- Arnett, J. J. (1999). Adolescent storm and stress, reconsidered. *American Psychologist*, 54(5), 317.
- Ash, C., & Huebner, E. S. (2001). Environmental events and life satisfaction reports of adolescents: A test of cognitive mediation. *School Psychology International*, 22, 320-336.
- Boyce, W., Davies, D., Gallupe, O. and Shelley, D. (2008) Adult risk taking: neighbourhood social capital and health. *Journal of Adolescent Health*, 43(3). 246-252.
- Boyras, C. (2010). *Gençler tartışıyor: Siyasete Katılım, Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. İstanbul: TÜSES.
- Bradshaw, J., Hoelscher, P. & Richardson, D. (2007), *Comparing Child Well-Being in OECD Countries: Concepts and Methods*. Innocenti Working Paper: No.2006-03. Florence, UNICEF Innocenti Research Centre.
- Brown, T. N., Wallace, J. M., & Williams, D. R. (2001). Race-related correlates of young adults' subjective well-being. *Social Indicators Research*, 53(1), 97-116.
- Burke, R. J., and Weir, T. (1978). Benefits to adolescents of informal helping relationships with parents and peers. *Psychological Reports*, 42, 1175-1184.
- Burke, R. J., and Weir, T. (1979). Helping responses of parents and peers and adolescent wellbeing. *The Journal of Psychology*, 102, 49-62.
- Cenkseven-Önder, F. (2012). Parenting styles and life satisfaction of Turkish adolescents. *Educational Research and Reviews*, 7(26), 577-584.
- Currie C., Zanotti, C. Morgan, A. Currie, D., Looze, M., Roberts, C., Samdal, O. Smith, O.R.F. ve Barnekow, V. (2012). *Social determinants of health and well-being among young people. Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) study: international report from the 2009/2010 survey*. Copenhagen, WHO Regional Office for Europe, 2012 (Health Policy for Children and Adolescents, No. 6).
- Collins, J. K. (1991). Research into adolescence: A forgotten era. *Australian Psychologist*, 26, 1-9.
- Danish, S. J. (1997). Going for the goal: A life skills program for adolescents. In G. W. Albee & T. P. Gullotta (Eds.), *Primary Prevention Works* (Vol. 6, pp, 291-312). Thousand Oaks: Sage.
- Demo, D. H., Acock, A. C. (1996), Family structure, family process, and adolescent well-being. *Journal of Research on Adolescence*, 6(4), 457-488.

- Duncan, G. J., & Brooks-Gunn, J. (2000). Family poverty, welfare reform, and child development. *Child Development*, 71, 188–196.
- Elbedour, S. (1998). Youth in crisis: The well-being of Middle Eastern youth and adolescents during war and peace. *Journal of Youth and Adolescence*, 27(5), 539–556.
- Erdoğan, E. (2013). Türkiye’de Gençlerin Siyasal ve Sivil Katılımı. Ankara: SAGE Yayınları.
- Evans G.W., Lercher P., Kofler W.W. (2002). Crowding and children’s mental health: the role of house type. *Journal of Environmental Psychology*, 22, 221–31.
- Flouri, E., & Buchanan, A. (2002). Life satisfaction in teenage boys: The moderating role of father involvement and bullying. *Aggressive Behavior*, 28(2), 126–133.
- Forman, S. G., Bry, B. H., & Urga, P. A. (2006). Substance abuse. In G. G. Bear & K. M. Minke (Eds.). *Children’s needs III: Development, prevention, and intervention* (pp. 1011–1023). Bethesda: National Association of School Psychologists.
- Gilman, R., & Huebner, E. S. (2000). Review of life satisfaction measures for adolescents. *Behaviour Change*, 17(03), 178–195.
- Gilman R. (2001) The relationship between life satisfaction, social interest, and frequency of extracurricular activities among adolescent students. *Journal of Youth and Adolescence*, 30(6), 749–767.
- Gilman, R., & Huebner, E. S. (2003). A review of life satisfaction research with children and adolescents. *School Psychology Quarterly*, 18(2), 192–205.
- Greenberg, M. T., Siegel, J. M., & Leitch, C. J. (1983). The nature and importance of attachment relationships to parents and peers during adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 12, 373–386.
- Greene, S. M., Anderson, E. R., Doyle, E. A., & Riedelbach, H. (2006). Divorce. In G. G. Bear & K. M. Minke (Eds.), *Children’s needs III: Development, prevention, and intervention* (pp. 745–757). Bethesda, MD: National Association of School Psychologists.
- Grossman, M., & Rowat, K. M. (1995). Parental relationships, coping strategies, received support, and well-being in adolescents of separated or divorced and married parents. *Research in Nursing and Health*, 18, 249–261.
- Goldin, N., Patel, P. & Perry, K. (2014). *Global Youth Wellbeing Index*. A Report of the CSIS Youth, Prosperity and Security Initiative and the International Youth Foundation.
- Hoelscher, P. (2004). *A thematic study using transnational comparisons to analyse and identify what combination of policy responses are most successful in preventing and reducing high levels of child poverty*. Brussels: European Commission.
- Hamel, R. & Burns, A. (1989) Environmental Quality and the Well-Being of Children. *Social Indicators Research*, 21, 133 - 158.
- Huebner, E. S., Suldo, S. M., Smith, L. C. & McKnight, C. G. (2004). Life satisfaction in children and youth: Empirical foundations and implications for school psychologists, *Psychology in the Schools*, 41(1), 81–93.
- Huebner, E. S., Laughlin, J. E., Ash C., & Gilman, R. (1998). Further validation of the Multidimensional Students’ Life Satisfaction Scale. *Journal of Psychological Assessment*, 16, 118–134.
- Klocke, A., Clair, A., & Bradshaw, J. (2014). International variation in child subjective well-being. *Child Indicators Research*, 7(1), 1–20
- Königs, S. (2015). *Türkiye’de ve diğer OECD ülkelerinde NEET gençliği*. OECD İstihdam, Çalışma ve Sosyal İşler Direktörlüğü.
- Kuntsche, E. N. & Gmel, G. (2004). Emotional well-being and violence among social and solitary risky single occasion drinkers in adolescence. *Addiction*, 99(3), 331–339.
- Larson, R. (2000). Toward a psychology of positive youth development. *American Psychologist*, 55, 170–183.
- Langeveld J.H., Koot H.M., Loonen M.C. (1996). A quality of life instrument for adolescents with chronic headache. *Cephalgia*, 16. 183–196.
- Martinez, R. O., & Dukes, R. L. (1997). The effects of ethnic identity, ethnicity, and gender on adolescent well-being. *Journal of youth and adolescence*, 26(5), 503–516.
- Natali, L., B. Martorano, S. Handa, G. Holmqvist and Y. Chzhen (2014). *Trends in Child Well being in EU Countries during the Great Recession*. Innocenti Working Paper No.2014-10, UNICEF Office of Research, Florence.

- Newcomb, M. D., Bentler, P. M., & Collins, C. (1986). Alcohol use and dissatisfaction with self and life: A longitudinal analysis of young adults. *Journal of Drug Issues*, 16, 479-494.
- Nichol M., Janssen I., Pickett W. (2010) Associations between neighborhood safety, availability of recreational facilities, and adolescent physical activity among Canadian youth. *Journal of Physical Activity and Health*, 7(4), pp. 442-450.
- OECD (2009). Comparative child well-being across the OECD. In *Doing better for children*. Paris: Author
- OECD (2016). *How's Life in Turkey*. OECD Better Life Initiative.
- Oliva, A., & Arranz, E. (2005). Sibling relationships during adolescence. *European Journal of Developmental Psychology*, 2(3), 253-270.
- Orthner, D.K., Jones-Saupei, H. and Williamson, S. (2004). The resilience and strengths of low-income families. *Family Relations*, 53, 159-167.
- Piko, B. F., Luszczynska, A., Gibbons, F. X., & Teközel, M. (2005). A culture-based study of personal and social influences of adolescent smoking. *The European Journal of Public Health*, 15(4), 393-398.
- Pollard, E. L., & Lee, P. D. (2003). Child well-being: A systematic review of the literature. *Social Indicators Research*, 61(1), 59-78.
- Proctor, C. L., Linley, P. A., & Maltby, J. (2009). Youth life satisfaction: A review of the literature. *Journal of Happiness Studies*, 10(5), 583-630.
- Satici, S. A., Uysal, R., Yilmaz, M. F., & Deniz, M. E. (2016). Social safeness and psychological vulnerability in Turkish youth: the mediating role of life satisfaction. *Current Psychology*, 35(1), 22-28.
- Shucksmith, J., Hendry, L. B., & Glendinning, A. (1995). Models of parenting: implications for adolescent well-being within different types of family contexts. *Journal of Adolescence*, 18, 253-271.
- TÜİK (2015). *Youth Statistics 2015*. Turkish Statistical Institute Press Release. 17/05/2016.
- UNICEF Office of Research (2013). *Child Well-being in Rich Countries: A comparative overview*. Innocenti Report Card 11, UNICEF Office of Research, Florence.
- Uyan-Semerci, P. ve Erdoğan, E. (2014). *Türkiye’de çocukların gözünden çocuğun iyi olma hali alanlarının ve göstergelerinin tanımlanması ve değerlendirilmesi*. Ankara: UNICEF
- Walper, S. (1999). Auswirkungen von Armut auf die Entwicklung von Kindern [Effects of poverty on children’s development]. In Deutsches Jugendinstitut (Eds.). *Normalität, Abweichung und ihre Ursachen* (Materialien für den 10. Kinder- und Jugendbericht, Band 1, S. 291-359). München: DJI Verlag.
- Weissberg, R. P., Barton, H. A., & Shriver, T. P. (1997). The Social-Competence Promotion Program for Young Adolescents. In G. W. Albee & T. P. Gullotta (Eds.). *Primary prevention exemplars: The Lela Rowland Awards* (pp. 268-290). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Wilde, E., Yperen, T. (2015). *Well-being and Mental Health of European Youth*. Background paper for the Meeting of the Joint Council on Youth.
- Vilhjalmsson, R., Thorlindsson, T. (1992). The integrative and physiological effects of sport participation: a study of adolescents. *Sociology Quarterly*, 33, 637-647.
- Yetim, U. (2003), “The impacts of individualism/collectivism, self-esteem, and feeling of mastery on life satisfaction among the Turkish university students and academicians”, *Social Indicators Research*, 61(3), 297-317
- Youth Index (2016). Turkey Country Profile. www.youthindex.org
- Zullig, K.J., Valois, R.F., Huebner, E.S., Oeltmann, J.E., & Drane, W. J. (2001). Relationship between perceived life satisfaction and adolescent substance abuse. *Journal of Adolescent Health*, 29, 279-288.
- Zullig K.J., Valois R.F., Huebner E.S., Drane W.J. (2005) Adolescent health-related quality of life and perceived satisfaction with life. *Quality of Life Research*, 14, 1573-1584.

